

Uchwała Nr XII / 64 / 08
Rady Gminy Jednoróżec
z dnia 22 lutego 2008 roku

w sprawie aktualizacji Planu Rozwoju Lokalnego gminy wiejskiej Jednoróżec na lata 2004 – 2013.

Na podst. art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1.

W uchwale nr XXIII/117/2004 Rady Gminy Jednoróżec z dnia 30 grudnia 2004 r. w sprawie przyjęcia Planu Rozwoju Lokalnego gminy wiejskiej Jednoróżec na lata 2004 – 2013; zm. uchwałą nr XXXIII/169/06 Rady Gminy Jednoróżec z dnia 30 marca 2006 r. załącznik pn. Plan Rozwoju Lokalnego gminy wiejskiej Jednoróżec na lata 2004 – 2013 otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Jednoróżec.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADA GMINY JEDNOROŻEC

WÓJT GMINY JEDNOROŻEC

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY WIEJSKIEJ JEDNOROŻEC na lata 2004 – 2013

ZESPÓŁ AUTORSKI : MGR INŻ. KWIATKOWSKI HUBERT
MGR BAKUŁA MAGDALENA
MGR ZABIELSKA LILLA

OPRACOWANO: Jednoróżec, grudzień 2004

Zaktualizowano: Jednoróżec, luty 2008

SPIS TREŚCI

I.	Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego.....	5
II.	Aktualna sytuacja społeczno - gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem Planu	5
	1. HISTORIA.....	5
	2. ANALIZA.....	6
	2.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ	6
	2.1.1. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW.....	9
	2.2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.....	9
	2.2.1. WARUNKI GEOLOGICZNE I SUROWCE MINERALNE	9
	2.2.2. KLIMAT.....	11
	2.2.3. GLEBY	12
	2.2.4. ZASOBY WODNE	14
	2.2.5. ZASOBY LEŚNE	16
	2.3. TURYSTYKA	17
	2.3.1. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW.....	20
	2.4. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE.....	20
	2.4.1. OCHRONA ŚRODOWISKA.....	20
	2.4.2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	22
	2.4.3. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW	32
	2.4.4. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW	33
	2.4.5. STAN OBIEKTÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.....	34
	2.4.6. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW.....	37
	2.5. GOSPODARKA	37
	2.5.1. BUDŻET GMINY JEDNOROŻEC.....	37
	2.5.2. ROLNICTWO	55
	2.5.3. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	58
	2.5.4. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW	59
	2.6. STREFA SPOŁECZNA.....	59
	2.6.1. BEZROBOCIE	59
	2.6.2. OŚWIATA	60
	2.6.3. SŁUŻBA ZDROWIA	64
	2.6.4. OPIEKA SPOŁECZNA	64
	2.6.5. MIESZKALNICTWO	65
	2.6.6. KULTURA	65
	2.6.7. BEZPIECZEŃSTWO	66
	2.6.8. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW	69
III.	Zadania polegające na poprawie sytuacji na obszarze wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego.....	70
	1. ZMIANY W STRUKTURZE ROLNEJ I LEŚNEJ	70
	1.1. RESTRUKTURYZACJA ROLNICTWA.....	70
	2. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY	70
	2.1. KOMPLEKSOWA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA W GMINIE.....	70
	2.2. MODERNIZACJA SYSTEMU KOMUNIKACJI W GMINIE	70
	3. POPRAWA STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO.....	71

4.	POPRAWA WARUNKÓW JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	71
4.1.	DOSTOSOWANIE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ DO POTRZEB MIESZKAŃCÓW	71
4.2.	INWESTOWANIE W MŁODYCH	71
4.3.	PRZECIWDZIAŁANIE I ŁAGODZENIE SKUTKÓW BEZROBOCIA	72
4.4.	ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ GMINY	72
5.	PROMOCJA I WSPÓŁPRACA Z SAMORZĄDAMI I INSTYTUCJAMI	76
IV.	Analiza zasobów Gminy Jednoróżec.....	76
V.	Realizacja zadań i projektów.....	79
1.	STRESZCZENIE REALIZOWANEJ STRATEGII ROZWOJU	79
2.	IDENTYFIKACJA GŁÓWNYCH PROBLEMÓW ROZWOJOWYCH.....	87
3.	ZADANIA ZAPLANOWANE DO REALIZACJI NA OBSZARZE GMINY W PERSPEKTYWIE ŚREDNIOOKRESOWEJ.....	91
4.	LISTA ZADAŃ OBJĘTYCH INTERWENCJĄ PLANU, PROJEKTY KOMPLEMENTARNE, ZADANIA PRZEWIDYWANE DO OBJĘCIA PLANEM.....	93
5.	SZCZEGÓŁOWA CHARAKTERYSTYKA ZADAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	97
VI.	Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego.....	108
1.	WSKAŹNIK PRODUKTU	110
2.	WSKAŹNIK REZULTATU	110
3.	WSKAŹNIK ODDZIAŁYWANIA	111
VII.	Plan finansowy na lata 2004 – 2007.....	112
VIII.	System wdrażania.....	114
IX.	Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej.....	115
1.	MONITORING	115
1.1.	MONITORING RZECZOWY	115
1.2.	MONITORING FINANSOWY	115
1.3.	MONITOROWANIE PLANU ROZWOJU LOKALNEGO.....	115
2.	OCENA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	116
3.	WSPÓŁPRACA POMIĘDZY SEKTOREM PUBLICZNYM, PRYWATNYM I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI.....	116

OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Obszar: Gmina Jednorożec

Czas realizacji: lata 2004 - 2013

I. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO - GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM WDRAŻNIEM PLANU

1. HISTORIA

Najstarsze potwierdzone archeologicznie ślady osadnictwa na terenie dzisiejszej gminy Jednorożec pochodzą ze środkowej epoki kamienia datowanej na VIII do połowy V tysiąclecia p.n.e. i stwierdzono je w dolinie rzeki Ulatówki we wsi Ulatowo-Pogorzel.

Pierwsze potwierdzone historycznie zapisy nazwy wsi Jednorożec pochodzą z 1661 roku, a zapisy dotyczące Jednorożca, jako miejscowości gminnej z 1827 r.

W „Słowniku geograficznym Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich” wydanym pod red. B. Chlebowskiego, F. Sulimierskiego i W. Walewskiego, Warszawa 1882 r., tom III na stronie 551 oraz w „Słowniku Etymologicznym miast i gmin PRL, S. Rosponda, Ossolineum 1984 r., str. 125 i 126 czytamy: „Jednorożec to gmina”. Pierwszy zapis odnaleziono w źródłach dopiero w 1661 roku: „Jednorożec alias Sopechy” (Jednorożec albo Sopiemy). A zatem nazwa rodowa *Sopiemy* pochodzi od nazwiska Sopiemy, natomiast druga nazwa *Jednorożec* od wyrazu *jednorożec* = bajeczne zwierzę podobne do konia z rogami na czole.

Z treści na str. 551 „Słownika geograficznego Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich” dowiadujemy się, że „Jednorożec, wieś nad rzeką Orzyc, powiat przasnyski, gmina Jednorożec, parafia Chorzele, odległa o 17 w. od Przasnysza, posiada kaplicę, urząd gminny, sąd gminny, kasę zaliczkowo-wkładową gminną (z funduszu rządowego), urząd straży pogranicznej, wiatrak, karcznię, 117 domów mieszkalnych, 907 mieszkańców, 3.898 mórg gruntu dobrego, 1.294 nieużytków. W 1827 r. było tu 111 domów mieszkalnych i 693 mieszkańców. Gmina Jednorożec należy do sądu gmin IV okręgu, liczy 586 domów mieszkalnych, mieszkańców 4 376; 35,391 mórg, w tym użytecznych 15,010 mr., nieużytków 20,381 mr. W gminie znajduje się: kaplica, urząd gminny, sąd gminny, posterunek straży pogranicznej, urząd leśny, 4 fabryki smoły, 3 wiatraki, 2 karczmy. W skład gminy wchodzi następujące wsie: Budy Przysieki rządowe i prywatne, Budziska, Wólka, Kobylaki, Jednorożec, Żelazna rządowa i prywatna, Żelazna leśnictwo, Zadzioły, Kamienica leśnictwo, Lipa, Małowidz, Nakieł, Olszewka, Oborki włościańskie i rządowe, Stegna, Stegna małowidzkie, Stegna drażewskie – leśne, szlacheckie.”

Zdaniem mieszkańców Jednorożca najcenniejszym źródłem historycznym jest, przekazywana z pokolenia na pokolenie, legenda o powstaniu nazwy i wsi Jednorożec.

W 2003 roku nadano Gminie Jednorożec herb i flagę z wizerunkiem jednorożca – mitycznego zwierzęcia.

W gminie Jednorożec znajduje się część pierwotnej Puszczy Kurpiowskiej noszącej dawniej nazwę Mazuch. Nazwa związana jest z produkcją w tych lasach mazidła, smoły i dziegciu. Wokół Jednorożca znajduje się kilka wzgórz morenowych.

(Z. Polakowski „Przewodnik turystyczny po ziemi Przasnyskiej”, Przasnysz 1992 rok, str.28). Do ważniejszych można zaliczyć:

- **Łysą Górę**, której nazwa być może świadczy o odprawianych na niej w dawnych czasach praktykach pogańskich;
- **Księżą Górkę**, której nazwa związana jest ze schronieniem grupki księży, uczestników Powstania Styczniowego, którzy dość długo bronili się przed nacierającym wojskiem rosyjskim (przed melioracją rzeki Orzyc Księża Górka była trudno dostępną wyspą wśród setek hektarów bagien);
- **Orzoł** uformowane w rozległe grodzisko z podgrodziami, z uformowanymi wokół wysokimi wałami. Przed regulacją tego odcinka Orzyca (w 1938 r.) grodzisko było otoczone nieprzebytymi bagnami. Grodzisko było z pewnością zasiedlone w młodszej epoce kamiennej o czym świadczy znaleziony tu doskonale obrobiony krzemienisty grot oszczepu /znajduje się w Muzeum w Przasnyszu/.

Z ważniejszych wydarzeń związanych z klęskami żywiołowymi należy wymienić epidemię cholery w połowie XIX wieku. W 1915 roku Jednorożec został prawie doszczętnie spalony (spłonęła również drewniana Kaplica filialna z 1862 roku).

W latach okupacji hitlerowskiej działały w okolicznych lasach oddziały partyzanckie: AK „Rabana”, kpt. Rożka „Przeboja”, oddziały III Batalionu Myszynieckiego Brygady AL Synowie Ziemi Mazowieckiej, a także oddziały Batalionów Chłopskich. W czasie wojny wielu mieszkańców gminy wywieziono na roboty do Niemiec.

Parafia Jednorożec została erygowana w 1916 roku. Zachowała się do dnia dzisiejszego drewniana dzwonnica z 1918 roku oraz drewniany krzyż z 1864 roku.

Jeśli chodzi o stare cmentarze zlokalizowane na terenie gminy to jest ich kilka. Wśród nich należy wymienić:

- cmentarz żołnierzy niemieckich i Polaków wcielonych do armii pruskiej z terenów Śląska, Opolszczyzny i Prus Wschodnich z okresu I wojny światowej położony w lesie w Jednorożcu /na środku blok kamienny z czerwonego piaskowca z napisem „Hier Ruhe Deutschen Soldaten 1914-1918” Wokół 71 tablic kamiennych z nazwiskami poległych/;
- cmentarz żołnierzy niemieckich i rosyjskich w Budach Rządowych z 1915 r.
- cmentarz rzymsko – katolicki w Parciakach – założony w 1909 r., na którym pochowani są żołnierze rosyjscy polegli w I wojnie światowej
- cmentarz rzymsko – katolicki w Jednorożcu

W obecnym kształcie Gminę Jednorożec utworzono w styczniu 1973 roku.

2. ANALIZA

2.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ

Gmina Jednorożec jest gminą wiejską położoną w północnej części województwa mazowieckiego, w północno - wschodniej części powiatu przasnyskiego.

Graniczy:

- od północy: z gminą Chorzele;
- od wschodu z gminą Baranowo;
- od południowego wschodu z gminą Krasnosielc;
- od południa z gminą Płoniawy Bramura;
- od południowego zachodu z gminą Przasnysz;
- od północnego zachodu z gminą Krzynowłoga Mała.

Jednorożec oddalony jest o około 18 km od Przasnysza – siedziby powiatu, 120 km od Warszawy – stolicy państwa.

Główną miejscowością gminy jest Jednorożec, tworzący z przylegającą od południa wsią Stegna wspólną jednostkę przestrzenną. W Jednorożcu mieszczą się obiekty użyteczności publicznej i jednostki świadczące podstawowe usługi. Gmina Jednorożec składa się z 19 sołectw i zajmuje teren o powierzchni 23.218 ha.

Tabela 1: Sołectwa gminy Jednorożec i liczba mieszkańców (stan na 31.12.2007).

Lp.	Sołectwo	Miejscowość	Liczba mieszkańców	Kobiety	%	Mężczyźni	%
1.	Budy Rządowe	Budy Rządowe	102	55	53,92	47	46,1
		Nakiel	56	28	50,00	28	50,0
		Budziska	51	28	54,90	23	45,1
2.	Drażdżewo Nowe	Drażdżewo Nowe	383	195	50,91	188	49,1
3.	Dynak	Dynak	148	72	48,65	76	51,4
4.	Jednorożec	Jednorożec	2124	1079	50,80	1045	49,2
		Uścianek	4	2	50,00	2	50,0
5.	Kobylaki-Czarzaste	Kobylaki-Czarzaste	61	34	55,74	27	44,3
		Kobylaki-Konopki	55	26	47,27	29	52,7
6.	Kobylaki-Korysze	Kobylaki-Korysze	68	33	48,53	35	51,5
7.	Kobylaki-Wólka	Kobylaki-Wólka	87	40	45,98	47	54,0
8.	Lipa	Lipa	552	282	51,09	270	48,9
9.	Obórki	Przejmy	11	4	36,36	7	63,6
		Obórki	122	50	40,98	72	59,0
10.	Małowidz	Małowidz	328	161	49,09	167	50,9
11.	Olszewka	Olszewka	618	291	47,09	327	52,9
12.	Parciaki	Parciaki	589	286	48,56	303	51,4
		Parciaki–Stacja	96	50	52,08	46	47,9
13.	Połoń	Połoń	344	162	47,09	182	52,9
14.	Stegna	Stegna	543	276	50,83	267	49,2
15.	Ulatowo-Dąbrówka	Ulatowo-Dąbrówka	40	20	50,00	20	50,0
16.	Ulatowo-Pogorzel	Ulatowo-Pogorzel	505	252	49,90	253	50,1
17.	Ulatowo-Słabogóra	Ulatowo-Słabogóra	89	42	47,19	47	52,8
18.	Żelazna Prywatna	Żelazna Prywatna	152	80	52,63	72	47,4
		Żelazna Rządowa-Gutocha	75	34	45,33	41	54,7
19.	Żelazna Rządowa	Żelazna Rządowa	397	182	45,84	215	54,2
Razem			7600	3764	49,53	3836	50,47

Źródło: na podstawie danych USC w Jednorożcu (stan na dzień 31.12.2007 r.)

Gmina liczy 7600 mieszkańców. Średnia gęstość zaludnienia - 32,73 osoby/ km² (przy wskaźniku gęstości zaludnienia: dla powiatu przasnyskiego – 44,00 osoby/ km², dla województwa mazowieckiego – 145 osób/ km²).

Tabela 2: Struktura ludności gminy Jednoróżec w latach 1999 – 2007

Stan na 31 XII	Ogółem ludność		Kobiety		Mężczyźni	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
1999	7314	100	3627	49,59	3687	50,41
2000	7422	100	3672	49,47	3750	50,53
2001	7541	100	3746	49,68	3795	50,32
2002	7589	100	3804	50,13	3785	49,87
2003	7751	100	3853	49,71	3898	50,29
2004	7706	100	-	-	-	-
2005	7677	100	-	-	-	-
2006	7621	100	-	-	-	-
2007	7600	100	3764	49,53	3836	50,47

Źródło: na podstawie danych USC w Jednoróżcu

Tabela 3: Struktura ludności w gminie Jednoróżec w latach 1999 – 2003 oraz 2007 wg grup ekonomicznych

Grupa	Przedprodukcyjna		Produkcyjna		Poprodukcyjna		Razem	
	K	M	K	M	K	M	K	M
1999	1174	1241	1764	2174	689	272	3627	3687
2000	1138	1230	1814	2218	720	302	3672	3750
2001	1136	1212	1857	2252	753	331	3746	3795
2002	1115	1192	1908	2229	781	364	3804	3785
2003	1091	1174	1954	2337	808	387	3853	3898
2007	977	1013	1987	2429	800	394	3764	3836

Źródło: na podstawie danych USC w Jednoróżcu

Grupa przedprodukcyjna: 0 – 17 lat

Grupa produkcyjna: kobiety: 18 – 59 lat

mężczyźni: 18 – 64 lat

Grupa poprodukcyjna: kobiety: 60 i powyżej

mężczyźni: 65 i powyżej

Tabela:4 Ludność gminy Jednoróżec według poziomu wykształcenia i grup wieku
(stan na 31 XII 2002 r.)

Grupy wieku	Ogółem	Wykształcenie					
		Wyższe	Policealne	Średnie	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe ukończone	Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego
Ogółem	5768	160	94	909	1367	2139	1099
13 - 19	971	-	-	32	66	505	368
20 - 29	949	40	24	318	318	236	13
30 - 39	960	54	16	233	444	199	14
40 - 49	984	34	32	217	396	287	18
50 - 59	527	21	15	70	89	299	33
60 - 64	316	6	3	17	26	190	74
65 i pow.	1061	5	4	22	28	423	579
Mężczyźni	2879	40	22	389	878	1077	473
Kobiety	2889	120	72	520	489	1062	626

Źródło: na podstawie danych USC w Jednoróżcu

2.1.1. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW

Dla osób posiadających wykształcenie poniżej średniego konieczne jest zorganizowanie szkoleń i stworzenia stanowisk pracy. Jest to grupa najmniej mobilna, dla której należy pozyskać inwestorów strategicznych poprzez stworzenie korzystnych warunków inwestowania, tj. poprawę warunków infrastrukturalnych. Podstawowym problemem jest spadek liczby ludności ze względu na zmniejszający się przyrost naturalny, spowodowany szczególnie spadkiem urodzeń, zwiększającą się migracją ludności (migracja ekonomiczna).

2.2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

2.2.1. WARUNKI GEOLOGICZNE I SUROWCE MINERALNE

Gmina Jednoróżec znajduje się w północnej części województwa Mazowieckiego. Według podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego położona jest w makroregionie: Nizina Północnomazowiecka (318.6), w mezoregionach: Równina Kurpiowska, Wysoczyzna Ciechanowska i Wzniesienia Mławskie.

Obszar gminy znajduje się na Platformie Wschodnioeuropejskiej w obrębie jednostki tektonicznej – Wyniesienia Mazursko-Suwalskie.

W podłożu występują utwory czwartorzędowe (plejstoceny - grunty nośne i holoceeny – grunty słabonośne) zalegające na warstwie trzeciorzędu (osady mioceńskie i plioceńskie). Miąższość warstwy czwartorzędowej charakteryzuje się

dużą zmiennością litologiczną. Miąższość osadów czwartorzędowych w otworze Jednorożec wynosi ok. 75 m. Potwierdzona wierceniami miąższość w rejonie wsi Olszewka wynosi natomiast ok. 125 m. W budowie geologicznej wyróżnia się na warstwie trzeciorzędowych ilów i mułków, występujące gliny zwałowe, na których zalegają piaski i żwiry, czasami głązy moren czołowych. Głównie w części południowo-zachodniej i zachodniej występują piaski i żwiry, które w części południowej tworzą równoleżnikową strefę maksymalnego zasięgu stadiału Mławy. W pasie od Kobyłaków-Czarzastych i na północy od Lipy w kierunku Drażdżewa Nowego osiągają wysokość do 150-165 m.n.p.m.

Piaski i żwiry wodnolodowcowe zlodowacenia północno-polskiego budują poziom sandrowy w okolicach Olszewki, Połoni i Żelaznej Rządowej i Prywatnej. Formy wydmore występują na obszarze wysoczyzny morenowej na północno-zachód od Jednorożca. W dolinie Orzyca i Ulatówki, w obniżeniach terenowych występuje torf. Występuje on również na terenach położonych na północ od Parciak i Żelaznej Rządowej.

Do strefy gruntów nośnych zalicza się: utwory akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej, utwory akumulacji czołowo-morenowej oraz utwory akumulacji wodnolodowcowej.

Utwory akumulacji lodowcowej i wodno-lodowcowej – wykształcone są w postaci średniozagęszczonych i zagęszczonych piasków drobnych, średnich i grubych, często z domieszką żwirów i kamieni oraz niekiedy z niewielkimi przewarstwieniami żwirów, piasków gliniastych i pyłów piaszczystych. Grunty te budują od powierzchni przeważającą część wysoczyzny morenowej, gdzie osiągają miąższość na ogół przekraczającą 4,5 m.

Utwory akumulacji czołowo-morenowej charakteryzują się dużą zmiennością składu granulometrycznego (różnoziarniste piaski, żwiry i pospółki z lokalnym nagromadzeniem głązów i kamieni). Występują lokalnie w obrębie wysoczyzny budując ciągi wzgórz i piaszczysto-żwirowe pagórki morenowe. Osady te osiągają miąższość na ogół powyżej 4,5 m.

Utwory akumulacji wodno-lodowcowej – reprezentowane są przez piaski i żwiry oraz nadbudowujących lokalnie obszar wysoczyzny morenowej, mułki i żwiry budujące pagóry kemowe na wysoczyźnie oraz piaski budujące rozległe powierzchnie sandrowe obejmujące przeważającą część terenu opracowania.

Do strefy gruntów słabonośnych zaliczane są: utwory eoliczne, aluwialno-deluwialne oraz utwory bagienne.

Utwory eoliczne – występują na dość znacznych przestrzeniach w obrębie sandru, głównie w postaci luźnych piasków drobnych, miejscami średnich budujących pojedyncze wydmy i wały wydmore.

Utwory aluwialno-deluwialne – budują dna płaskodennych i nieckowatych dolinek bocznych, obniżen terenowych i zagłębień bezodpływowych, gdzie wykształcone są głównie jako piaski i pyły (grunty mineralne), często z domieszką części humusowych oraz miejscami namuły piaszczyste i pylaste (grunty organiczne). Miąższość tych gruntów jest dość zróżnicowana w zależności od wielkości formy.

Utwory bagienne – występują w obrębie podmokłych obniżen i dolin w postaci ciemnoszarych i szaro-brunatnych torfów niskich (w stropie niekiedy zmurszałe) o różnym stopniu rozkładu i zróżnicowanej miąższości.

Utwory holoceniowe budujące dna dolin i obniżen stanowią grupę gruntów mało korzystnych i niekorzystnych dla potrzeb budownictwa, w przewadze słabonośnych.

Na terenie gminy Jednorożec występują surowce okrucowe zaliczane do surowców mineralnych, które są lub były eksploatowane w kilku niewielkich punktach, głównie przez miejscową ludność na lokalne potrzeby. Punkty eksploatacyjne tych surowców zostały zidentyfikowane w miejscowościach:

- Ulatowo-Dąbrówka – piaski różnoziarniste z przeławiczeniami drobnego żwiru,
- Jednorożec – w stropie piaski i żwiry, niżej piaski różnoziarniste z przeławiczeniami drobnego żwiru,
- Stegna – piaski kwarcowo - skaleniowe ze żwirem.

2.2.2. KLIMAT

Według klasyfikacji Gumińskiego rejon gminy Jednorożec znajduje się w dzielnicy środkowej. Klimat dzielnicy środkowej charakteryzuje się następującymi wartościami:

- liczba dni mroźnych w ciągu roku – 30 - 50;
- liczba dni z przymrozkami w ciągu roku (ze średnią dobową temperaturą poniżej 0°C) - 100-110;
- czas zalegania pokrywy śnieżnej w ciągu roku – 50 - 80 dni;
- opady średnio roczne – do 550 mm (jest to najmniejszy opad obserwowany na terenie Polski);
- częstość występowania silnych wiatrów jest mała, zmniejsza się od zachodu ku wschodowi;

Na podstawie danych meteorologicznych z lat 1955 – 1964 ze stacji meteorologicznych Przasnysz i Myszyniec określone zostały warunki klimatyczne gminy:

- średnioroczna temperatura – ok. 7,0 °C,
- temperatura najcieplejszego miesiąca (lipiec) – 23,1 °C, najchłodniejszego (luty) – -7,2 °C,
- średnia amplituda roczna – ok. 22 °C,
- średnioroczna liczba dni przymrozkowych – 122,
- liczba dni mroźnych – ok. 51 (w tym 26 bardzo mroźnych z temperaturą poniżej -10 °C).

Najkorzystniejsze warunki termiczne posiadają tereny dostatecznie przewietrzane, o głębokim zaleganiu wód gruntowych, zwłaszcza te, które pokryte są glebami o dużej zwięzłości, tj. utworami o dużej pojemności cieplnej (gleby gliniaste).

Na terenach pokrytych utworami piaszczystymi, w okresie letnim, w warstwie przygruntowej powietrza, występować mogą podwyższone dobowe amplitudy temperatury.

Okresowo gorszymi warunkami termicznymi charakteryzują się tereny narażone na występowanie wysokich stanów wód gruntowych.

Najmniej korzystnymi warunkami termicznymi cechują się wilgotne doliny i obniżenia, zwłaszcza bezodpływowe. Narażone są one na występowanie wysokich dobowych amplitud temperatury w okresie lata oraz znacznych spadków temperatury zimą – z formowaniem się zastoisk mroźnego powietrza włącznie. Na obszarach tych często notowane są przymrozki, a także inwersje temperatury utrudniające samooczyszczanie się atmosfery.

Tereny leśne położone poza dolinami i obniżeniami charakteryzują się korzystnymi warunkami termicznymi, ze znacznie wyrównanym dobowym przebiegiem temperatury.

Średnioroczna wilgotność powietrza na terenie gminy Jednorożec wynosi ok. 83%. Najbardziej narażonymi na powstawanie zastoisk wilgotnego powietrza oraz mgieł są wilgotne doliny, głównie w miejscach o niedostatecznym przewietrzaniu. Tereny te posiadają niekorzystne warunki bioklimatyczne.

Średnie roczne zachmurzenie gminy wynosi ok. 6,8 stopnia pokrycia nieba, nieco więcej od zachmurzenia dla terenu całej Polski.

W skali rocznej wielkość opadu atmosferycznego wynosi ok. 520 – 545 mm, a na okres wegetacyjny przypada 336 – 348 mm, co stanowi 65% opadu rocznego. Najwyższe miesięczne sumy opadu obserwuje się w lipcu, najniższe natomiast w lutym.

Na terenie gminy Jednorożec najczęściej w ciągu roku notuje się wiatry zachodnie. Dość często występują również wiatry południowo-zachodnie i południowe.

Mimo znacznej powierzchni lasów teren gminy jest dostatecznie przewietrzany. Słabszym przewietrzaniem charakteryzują się tereny przyległe do zawietrznych stron kompleksów leśnych.

2.2.3. GLEBY

Tabela 5: Gleby w gminie Jednorożec według klas bonitacyjnych

Lp.	GRUNTY ORNE			UŻYTKI ZIELONE		
	klasa	ha	%	klasa	ha	%
1.	I	-	-	I	-	-
2.	II	-	-	II	-	-
3.	III a	-	-	III a	478,45	8,60
4.	III b	0,63	0,01	III b	-	-
5.	IV a	46,68	0,71	IV a	2 974,90	53,49
6.	IV b	191,18	2,91	IV b	-	-
7.	V	2 941,40	44,73	V	1 731,62	31,14
8.	VI	3 155,53	47,98	VI	366,14	6,58
9.	VI z	240,96	3,66	VI z	10,51	0,19
Razem		6 576,38	100	Razem	5 561,62	100

Źródło: na podstawie danych UG Jednorożec

Grunty rolne gminy Jednorożec, w przeważającej większości, zbudowane są z bardzo lekkich utworów piaszczystych. Zaledwie 3,6% powierzchni gruntów ornych zajmują gleby IIIb-IV klasy bonitacyjnej. Prawie całą powierzchnię gminy zajmują gleby o bardzo niskiej wartości użytkowej V-VI klasy gruntów ornych. Są to gleby o składzie mechanicznym piasków luźnych i słabogliniastych, bez struktury lub słabo strukturalne bardzo łatwe do uprawy mechanicznej.

Przeważają gleby wytworzone z piasków wodnolodowcowych z bardzo małym udziałem gleb wytworzonych z glin zwałowych. Poziom akumulacyjny tych gleb charakteryzuje się niską zawartością próchnicy oraz dość silną kwasowością pH

4,5-5,5. Typologicznie są to gleby brunatne wylugowane oraz bielcowe. Nadają się wyłącznie do upraw w kompleksie żytnio-ziemniaczanym słabym i żytnio-łubinowym. Gleby te przy braku pokrywy roślinnej w okresach suchych mogą być narażone na erozję wietrzną. Największe powierzchnie kompleksu żytnio-łubinowego występują we wsiach: Połoń, Ulatowo-Pogorzelski, Kobylaki-Wólka, Jednoróżec, Lipa.

Niewielki obszar (0,63 ha) gruntów klasy IIIb występuje w miejscowości Lipa Obórki, gleby klasy IVa występują w miejscowościach: Lipa, Lipa Obórki, Żelazna Prywatna, zaś gleby klasy IVb w miejscowościach: Jednoróżec, Kobylaki-Czarczaste, Kobylaki-Korysze, Kobylaki-Wólka, Lipa, Lipa Obórki, Olszewka, Stegna, Ulatowo-Dąbrówka, Ulatowo-Pogorzelski, Ulatowo-Słabogóra i Żelazna Prywatna.

Chronione grunty rolne pochodzenia organicznego klasy bonitacyjnej V występują na mniejszym bądź większym obszarze w każdej miejscowości gminy Jednoróżec, zaś grunty pochodzenia organicznego klasy VI występują w miejscowościach: Budy Rządowe, Dąrdżewo Nowe, Dynak, Jednoróżec, Lipa, Lipa Obórki, Małowidz, Olszewka, Parciaki, Połoń, Stegna, Ulatowo-Dąbrówka, Ulatowo-Pogorzelski, Żelazna Prywatna i Żelazna Rządowa.

W gruntach ornych gminy wydzielono następujące typy gleb:

- brunatne wylugowane (74,5 %) – część południowo – zachodnia gminy,
- murszaste (21,8 %) – część północno – wschodnia, środkowa, południowo - zachodnia gminy,
- czarne ziemie zdegradowane poszczególnych deluwialne (1,5 %),
- pseudobielcowe (1,5 %),
- murszowo – mineralne i murszowo – torfowe (0,7 %).

Na terenie gminy Jednoróżec występują następujące rodzaje kompleksów glebowo – rolniczych (udział w %):

1. grunty orne:

- pszenno dobry (0,7 %) – Obórki;
- żytnio – ziemniaczany dobry (0,9 %) – Kobylaki-Czarczaste, Kobylaki-Korysze, Kobylaki-Konopki, Kobylaki-Wólka, Lipa, Obórki, Olszewka i Ulatowo-Słabogóra;
- żytnio – ziemniaczany słaby (46,2 %) - niemal we wszystkich wsiach gminy (najbardziej zwarte powierzchnie w części południowo – zachodniej);
- żytnio – łubinowy (49,3 %) – we wszystkich wsiach (zwarte powierzchnie w Połoni, Olszewce, Ulatowie-Pogorzelskim, Kobylakach-Wólce, Jednoróżcu i Lipie);
- zbożowo – pastewny mocny (0,8 %) – znikome ilości w Lipie, Obórkach, Kobylakach-Koryszach;
- zbożowo – pastewny słaby (2,8 %) – we wszystkich wsiach za wyjątkiem Bud Rządowych, Kobylaków-Wólki, Obórek, Nakła, Ulatowa-Pogorzelskiego i Dąrdżewa Nowego.

2. użytki zielone:

- kompleks średni 2z (użytki zielone średnie 72,8 %) – dolina rzeki Orzyc, Ulatówki oraz w dolinkach małych cieków;
- kompleks słaby i najslabszy 3z (użytki zielone słabe i bardzo słabe 27,2 %) – część północno – wschodnia – Żelazna Rządowa, Żelazna Prywatna, Parciaki, Olszewka i Połoń oraz w części południowo – wschodniej – Jednoróżec i Budy Rządowe.

Użytki zielone naturalne zajmują około 25% ogólnej powierzchni gminy, w tym ponad 50% stanowią łąki. Grunty pod tymi użytkami reprezentowane są przez gleby: murszowe, torfowe, mułowo-torfowe, należące do kompleksu 2z (użytki zielone

średnie) i 3z (użytki zielone słabe i bardzo słabe). Około 9% stanowią użytki zielone III klasy, a 55% użytki IV klasy.

Melioracja wykonana jest na około 90 % użytków zielonych. Oznacza to, że stworzone zostały dobre warunki dla produkcji rolnej i możliwa jest uprawa większości roślin.

Tabela 6: Wykaz zmeliorowanych użytków zielonych (stan na 31.10.2007)

Wyszczególnienie	Powierzchnia (ha)
Zmeliorowane użytki zielone	4142
w tym: - zdrenowanych	77
- nawadnianych	2835
Użytki zielone wymagające melioracji	595
Zmeliorowane grunty orne	924
w tym: - zdrenowanych	214
- nawadnianych	155

Źródło: na podstawie danych UG Jednoróżec

2.2.4. ZASOBY WODNE

Wody podziemne

Obszar gminy pod względem występowania pierwszego poziomu wód gruntowych można podzielić na dwie strefy. Zróżnicowanie to wynika z różnej przepuszczalności utworów powierzchniowych.

Strefę pierwszą stanowią obszary występowania (od powierzchni) utworów o dużej przepuszczalności i dobrych warunkach infiltracyjnych. Strefa ta obejmuje zbiornik wód gruntowych w utworach czwartorzędowych, budujących dna dolin i obniżeń, obszar równiny sandrowej oraz przeważającą część wysoczyzny morenowej. Wody gruntowe na tym obszarze utrzymują się w przepuszczalnych piaszczystych osadach holocenijskich i plejstocenijskich, tworząc wspólny poziom o zwierciadle swobodnym związanym hydrostatycznie z poziomem lustra wody w rzekach. Okresowe wahania zwierciadła wody w rzekach mają swoje odzwierciedlenie w poziomie wód gruntowych. Głębokość występowania warstwy wodonośnej waha się w różnych miejscach od 1 do 4 m poniżej powierzchni terenu.

Strefę drugą występowania wód gruntowych stanowią obszary (od powierzchni bądź płytko w podłożu) utworów o słabej przepuszczalności i gorszych warunkach infiltracyjnych. Strefa ta występuje tam, gdzie na powierzchni bądź tuż pod powierzchnią znajdują się gliny i iły. Głównie dotyczy to wysoczyzny morenowej. Wody gruntowe występują tu przeważnie w piaszczystych przewarstwieniach śródglinnych. Nie mają stałego poziomu.

Głębsze poziomy wodonośne stwierdzono na głębokości 20-30 m ppt. Posiadają one znaczne wydajności – powyżej 50,5 m³/h. Jakość tych wód nie budzi zastrzeżeń pod względem bakteriologicznym i fizykochemicznym. Ponadnormatywnie zawartości dotyczą tylko związków żelaza i manganu.

Na terenie gminy studnie wiercone czerpią wodę z głębszych poziomów wodonośnych, związanych z piaszczysto-żwirowymi osadami międzymorenowych.

Głębokość występowania tego poziomu wodonośnego waha się w granicach: 28, 57 i 103 m poniżej powierzchni terenu, a ich zwierciadło stabilizuje się na głębokości od 0,0 do 4 m poniżej powierzchni terenu.

W gminie istnieje 18 studni głębinowych. Najwięcej jest zlokalizowanych w miejscowości Parciaki – 5, Małowidz – 3, Jednorozec i Budziska – po 2. Ponadto występują w miejscowościach: Przejmy, Żelazna Prywatna, Lipa, Żelazna, Olszewka i Ulatowo-Słabogóra.

Teren gminy w części środkowo-wschodniej (las rejonu miejscowości Budy Rządowe) bezpośrednio sąsiaduje z Obszarem Wysokiej Ochrony (OWO) czwartorzędowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP nr 216 wyznaczonego przez A. Kleczkowskiego.

Na całym obszarze Równiny Kurpiowskiej występuje swobodne zwierciadło wody gruntowej na głębokości od 1,0m do 2,0m, a wahania dochodzą do około 1,0m. Głębokość występowania poziomu wody gruntowej wzrasta w miarę jak teren się podnosi i dlatego w pasie, gdzie występują pagórki wydymy poziomu wody gruntowej występuje głębiej, a jest to wynikiem nadbudowy powierzchni piaskami nawianymi.

W obrębie wzniesień Mławskich poziom wody gruntowej występuje głównie w przewarstwieniach glin zwałowych na głębokości od 4,0 do 8,0 m., a wahania tego poziomu dochodzą do 1,0 m.

Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe zajmują 50 ha (0,2 % powierzchni gminy). Przeważający obszar gminy odwadnia Orzyc, rzeka III rzędu sieci rzecznej płynąc z północy na południowy wschód, która wraz z licznymi dopływami (największy z nich – Ulatówka) i rowami melioracyjnymi zbiera nadmiar wody z tego terenu.

Na obszarze gminy część cieków jest dość dobrze rozwinięta, lecz występują też obniżenia i miejsca zastoiskowe, z których odprowadzenie wody jest słabe.

Uzupełnieniem sieci hydrograficznej jest rzeka Ulatówka będąca dopływem Orzyca. W północno-wschodniej części gminy znajdują się dopływy rzeki Płodownicy wpadającej do rzeki Omulew (poza terenem gminy). Dolina Orzyca z licznymi rowami, ciągnąca się przez środek gminy, cechuje się zachowanym korytem rzeki, mieliznami i starorzeczami otoczonymi rozległymi łąkami. Dolina Płodownicy jest mniej wyraźna, ale stanowi obszar mało przekształcony przez działalność człowieka z naturalnymi siedliskami licznych gatunków roślin i zwierząt.

W studium zagospodarowania województwa założono utworzenie na całej długości doliny rzeki Orzyc obszaru chronionego krajobrazu.

Na terenie gminy nie ma jezior. Planowane jest w przyszłości wybudowanie zbiorników retencyjnych o powierzchni około 51 i 2 ha w Jednorozcu, 10 ha w Drażdżewie Nowym oraz szeregu małych zbiorników wodnych o powierzchni 2 – 5 ha..

Stan jakości wód województwa mazowieckiego w 2006 roku uwzględniający wskaźniki fizyczne, chemiczne i biologiczne przedstawia się następująco:

- brak wód bardzo dobrej (I klasa) i dobrej jakości (II klasa),
- wody zadowalającej jakości (klasa III) wystąpiły w 2 badanych przekrojach pomiarowych,
- wody niezadowalającej jakości (IV klasa) stwierdzono w 84 punktach,
- wody złej jakości (V klasa) wystąpiły w 58 punktach.

Jakość wód powierzchniowych w rzece Orzyc na terenie gminy nie jest badana. Na podstawie badań rzeki w punktach położonych powyżej i poniżej terenu gminy stwierdzono IV klasę czystości. Jest to klasa najliczniej reprezentowana przez wody

powierzchniowe na terenie województwa mazowieckiego (58,3%). Na powyższą ocenę wpływ mają zanieczyszczenia mikrobiologiczne (liczba bakterii grupy coli i liczba bakterii grupy coli typu kałowego), wskaźniki biogenne (azot Kjeldahla, fosforany, fosfor ogólny) oraz selen i barwa.

Celem poprawy jakości wody w rzece zasadne jest maksymalne oczyszczanie ścieków pochodzących z terenu gminy aby nie były one dostarczycielem zanieczyszczeń powodujących pozostawanie wód w obecnej klasie czystości.

Wody powierzchniowe gminy mogą być zagrożone bezpośrednio punktowymi źródłami zanieczyszczeń. Może to następować w przypadku nielegalnego odprowadzania ścieków do rzeki. Wyniki badań monitoringowych wód wskazują, że wody głównej rzeki gminy – Orzyca są zagrożone zanieczyszczeniami mogącymi pochodzić od odprowadzania nie oczyszczonych ścieków do wód lub do ziemi w sąsiedztwie rzeki poza terenem gminy lub z działalności rolniczej.

2.2.5. ZASOBY LEŚNE

Lasy będące własnością Skarbu Państwa występują na ponad 78% powierzchni ogólnej lasów, zaś ponad 21% ogółu lasów stanowią lasy osób fizycznych. Powierzchnia lasów ogółem w gminie Jednorożec wynosi 10 466 ha, co stanowi około 45,1% powierzchni gminy i ciągle się zwiększa.

Ogólna powierzchnia zajmowana przez lasy jest znacznie wyższa od średniego udziału powierzchni lasów na terenie Polski wynoszącego 29%.

Na terenie gminy głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna występująca monolitycznie lub w borach mieszanych z udziałem świerka, brzozy i dębu.

Dominują siedliska borowe, przy czym decydujący udział ma bór świeży, w mniejszym stopniu bór mieszany świeży, bór wilgotny i bór mieszany wilgotny. Oprócz siedlisk borowych występują również siedliska olsowe – w obniżeniach oraz wzdłuż potoków. Są to najbardziej naturalne pozostałości dużo większej pierwotnej puszczy (Puszczy Kurpiowskiej).

Jako lasy wodochronne położone na terenie podmokłym i obrzeżu rzeki zostały wytypowane lasy obrębu leśnego Przejmy oddziałów: 165a, 166, 167a, c-m, 168a, b, f, g, i, 169a-d, g, h, j, 170a-g, 171, 172, 173b, d, f, h-j zajmujące ogółem powierzchnie 161 ha. Jako lasy stanowiące drzewostany nasienne uznano lasy oddziału 46f o powierzchni 5 ha, zaś lasami stanowiącymi ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej są lasy oddziału 88a (częściowo), zajmujące powierzchnie 13 ha. Ogółem na terenie gminy Jednorożec lasy uznane jako ochronne na podstawie ustawy o lasach (Dz. U. z 2000 r. Nr 56, poz. 679) zajmują powierzchnię 179 ha.

Pod względem przydatności dla rekreacji można podzielić drzewostany na trzy grupy: w wieku do lat 40 – uprawy, zagajniki, drażowina – drzewostany nieodpowiednie dla wykorzystania rekreacyjnego, w wieku 40-80 lat – drzewostany wyrosnięte, z możliwością dobrej penetracji i dobrze naświetlonym wnętrzem lasu, w wieku powyżej 80 lat – drzewostany najbardziej atrakcyjne dla rekreacji. Na terenie gminy występują w przewadze drzewostany starsze, powyżej 40 lat. Lasy te są atrakcyjne krajobrazowo, a także posiadają korzystne warunki klimatyczne i zdrowotne. Kwalifikują się do wykorzystania turystycznego.

Lasy prywatne zajmują na ogół siedliska ubogie o drzewostanach poniżej 40 lat. Przydatność ich do celów rekreacyjnych jest niewielka ze względu na małą powierzchnię i utrudnioną dostępność.

Drzewostan odporny jest na antropopresję i przydatny do różnych form wypoczynku. Podszyt jest słabo rozwinięty, dominuje w nim jałowiec, miejscami występuje kruszyna i leszczyna. W runie występują borówka czarna i brusznica,

wrzos, mchy, trawy i jeżyny a także różne gatunki grzybów, które przyciągają od lat wielu mieszkańców Warszawy.

Do najczęściej spotykanych zwierząt w tutejszych lasach można zaliczyć: jelenie, sarny, dziki, lisy i sporadycznie wilki i łosie. Ponadto zające, borsuki, jenoty, kuny domowe, kuny leśne, łasice, wiewiórki i jeże. Spośród ptaków ciekawsze gatunki to orlik krzykliwy, bocian czarny, których miejsca rozrodu objęte są ochroną stanowiskową.

Dla zwiększenia zalesienia w sektorze prywatnym stosuje się dofinansowanie zalesień słabych gruntów porolnych i nieużytków ze środków Unii Europejskiej, których dysponentem jest Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

W północnej części gminy znajdują się tereny predestynowane do utworzenia Specjalnego Obszaru Ochrony (SOO) kod: PLB 140005 – Dolina Omulwi i Płodownicy. Obszary SOO są tworzone na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska dnia 21 lipca 2004 roku w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000 i wchodzi w skład tworzonego w UE systemu obszarów ochrony przyrody Natura 2000.

W zasięgu obszaru SOO – Dolina Omulwi i Płodownicy znajdzie się projektowany Kurpiowski Park Krajobrazowy, który swoim zasięgiem obejmuje północną część gminy.

Ze względu na wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe o znaczeniu regionalnym proponowane jest utworzenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Orzyc obejmującego w/w dolinę na całej jej długości. Utworzenie obszaru chronionego krajobrazu będzie służyć ochronie terenów dolinowych, kompleksów polno - leśnych i leśnych zapewniając utrzymanie walorów przyrodniczych, a także krajobrazowych i w końcu wypoczynkowo - turystycznych. Poprzez zachowanie sieciowej, ciągłej struktury utworzony zostanie "korytarz ekologiczny" pozwalający na przemieszczanie się w przestrzeni zwierząt i roślin, nie dopuszczając do izolacji poszczególnych, najwartościowszych obiektów przyrodniczych. Izolacja tych najcenniejszych terenów prowadzi do ich degeneracji z braku naturalnej wymiany genów.

2.2.6. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW

Walory przyrodnicze:

- miejsca zastoiskowe wód – potrzeba zbiorników retencyjnych,
- starorzecza z naturalnymi siedliskami wielu gatunków roślin,
- bardzo duża powierzchnia lasów atrakcyjnych krajobrazowo i bogatych w zwierzynę.

2.3. TURYSTYKA

Gmina posiada wiele walorów, które mogą mieć wpływ na wzrost zainteresowania turystycznego tym regionem.

Duża ilość terenów leśnych (10 466 ha) stwarza korzystne warunki dla rozwoju na terenie gminy funkcji wypoczynkowej, szczególnie agroturystyki.

Również bliskość rzeki Orzyc umożliwia wykorzystanie potencjału turystycznego gminy. Rzeka otoczona jest łąkami co może sprzyjać rozwojowi turystyki konnej i rowerowej.

Głównym walorem turystycznym gminy oprócz rzeki Orzyc jest czyste, nie zdegradowane środowisko, gdyż na terenie gminy nie występują zakłady przemysłowe. Dlatego też ze względu na niski stopień degradacji środowiska przyrodniczego, brak uciążliwego przemysłu oraz na istnienie wartościowych

obiektów środowiska przyrodniczego włączono Gminę Jednorożec do obszaru "Zielonych Płuc Polski".

Mozaika krajobrazowa lasów, pól uprawnych i podmokłości stwarza możliwość występowania wielu rzadkich gatunków roślin.

Tabela 7: Drzewa pomnikowe na terenie gminy Jednorożec

Nazwa gatunkowa	Ilość sztuk	Lokalizacja	Obwód na wysokości 1,3m [cm]	Wysokość [m]
Modrzew europejski	1	Nadleśnictwo Parciaki Leśnictwo Olszewka, oddział 156	240	około 20 m
Sosna pospolita	1	Nadleśnictwo Parciaki Leśnictwo Olszewka, oddział 79	292	około 30 m
Dąb szypułkowy	1	Nadleśnictwo Parciaki, Leśnictwo Olszewka, oddział 79	405	około 25 m

W miejscowości Lipa w pobliskim lesie znajduje się atrakcyjny krajobrazowo ciąg wzgórz moreny czołowej z kulminacją 160 m n.p.m. Wzgórza te są dość atrakcyjne turystycznie, gdyż znaczne są bezwzględne różnice wysokości, zaś zbocza są strome. Z zabytków budownictwa można tu obejrzeć kilka starych domów mieszkalnych.

W miejscowości Jednorożec atrakcyjne krajobrazowo i kulturowo są: drewniana dzwonnica z 1918 roku i krzyż z 1892 r. Istnieje tutaj, podobnie jak w Budach Rządowych, cmentarz wojenny z 1914 – 1918 roku. Znajdują się tu również stare drewniane domy i przydrożne kapliczki.

Na terenie gminy Jednorożec wytyczono na podstawie „Studium środowiska kulturowego gminy Jednorożec” w oparciu o istniejące zabytki budownictwa, rzeźby, krzyże i kapliczki przydrożne oraz miejsca o wyjątkowych walorach krajobrazowych, a także w oparciu o miejscowości gdzie zachowały się do dnia dzisiejszego ślady tradycyjnej obrzędowości i zwyczajów, ogóle szlaki kulturowe:

1. **Trasa „Kurpiowska”** - prowadzi z Jednorożca przez Małowidz i Olszewkę, gdzie w starym budynku plebani zostanie zorganizowana Kurpiowska Izba Regionalna. Następnie lasami do Budzisk, skąd po odpoczynku i zwiedzeniu leśniczówek powrót do Jednorożca.
2. **Trasa „Powstańcza”** – prowadzi z Przasnysza do Drażdzewo Nowego, stamtąd łąkową trasą na Płaską Górę nad Orzycem, skąd należy udać się do Jednorożca i dalej do miejscowości Nakieł, gdzie można zatrzymać się w miejscowej szkole na nocleg. Następnego dnia trasą przez Budy Rządowe do Budziska i Parciak. Z Parciak do Dynaku. Tam nocleg w starej, zabytkowej chacie kurpiowskiej. Rano z Dynaku trasa wiedzie do Parciak, skąd udajemy się do Żelaznej Rządowej i Prywatnej, a następnie do Gutochy i nad rzekę Płodownicę, skąd powrót do bazy noclegowej w Nakle i następnego dnia powrót do Przasnysza.
3. **Trasa „Budownictwa Kurpiowskiego”** – prowadzi z Przasnysza w kierunku na Szłę, gdzie skręca do miejscowości Przejmy i stamtąd prowadzi przez Obórki i Lipę do Jednorożca.

4. **Trasa „Śladem Zaścianków”** – prowadzi z Jednorożca przez Małowidz, Ulatowo–Słabogórę do Kobylaków–Czarzastych i stamtąd do Kobylaków–Konopek. Stamtąd trasa wiedzie lasami do Jednorożca.
5. **Trasa „Jarmarczna”** – prowadzi z Jednorożca poprzez Małowidz (po drodze przy szosie należy obejrzeć starą sosnę, na której znajduje się drewniana kapliczka z wizerunkiem Matki Boskiej) do Połoni, skąd trasa prowadzi do Chorzel na czwartkowy, cotygodniowy jarmark.

W uzupełnieniu postulowanej agroturystycznej funkcji gminy na bazie istniejącej substancji zabytkowej i stanowisk archeologicznych postuluje się wyznaczenie na terenie gminy następujących szlaków turystyki kulturowej:

Szlak I pradziejowo-słowiański - długość około 12,0 km prowadzący z terenu gminy Krzynowłoga Mała poprzez: Ulatowo-Dąbrówkę, Osiedlczynę, Małowidz, Ulatowo-Słabogórę, Ulatowo-Pogorzelski, Małowidz, Olszewkę.

Szlak II „doliną Orzyca” - długość około 20km. Przebieg trasy: Jednorożec, Budziska, Budy – Przysieki - Rządowe, Nakieł, Murowanka, Budziska, Góra Orzeł, Góry Okół, Góry Taboły, Olszewka.

Szlak III „rycerski” – długość około 25,0 km prowadzący z terenu gminy Krzynowłoga Mała poprzez: Ulatowo-Borzuchy, Kobylaki-Czarzaste, Jednorożec, Stegnę do Żelaznej Prywatnej.

Zielony szlak rowerowy Mazowsza – długość 144,4 km w ramach, którego przewiduje się trzy standardy nawierzchni:

A – nawierzchnia bitumiczna (długość 54,7 km)

B – nawierzchnia gruntowo-szutrowa (długość 69,7 km)

C – nawierzchnia naturalna piaszkowa doziarniona (długość 20,0 km).

Gmina Jednorożec posiada, więc ogromny potencjał, którego wykorzystanie znacząco może poprawić warunki wypoczynku jak również poprawić sytuację ekonomiczną jej mieszkańców.

Ponadto Gmina Jednorożec, dysponuje wielką atrakcją i atutem jakim jest nazwa miejscowości i gminy, jedynej w Europie, a być może i na świecie. Nazwa jest związana z Jednorożcem – stworzeniem mitycznym powszechnie rozpoznawalnym na całym świecie, znanym już w starożytności. W legendach jednorożec jest przedstawiany jako symbol mądrości, inteligencji, siły, odwagi, bojowości, szlachetności, pokoju i łagodności. Był i jest obecny w kulturze i sztuce na przestrzeni wieków, stanowił godło rodu Bończa, rodu Este we Włoszech, był w herbie Szkocji i herbie brytyjskiego Zjednoczonego Królestwa oraz godłem monarchy w starożytnych Chinach, zdobił pałace magnatów i bojowe chorągwie, sygnety rodowe i pieczęcie, był i jest przedstawiany w wielu rzeźbach, obrazach, w sztuce snycerskiej, jubilerskiej, w ceramice oraz na dekoracyjnych tkaninach i w sztuce filmowej. Jednorożec znajduje się w herbach wielu miejscowości w świecie. Jednorożec budzi sympatię, zainteresowanie, ciekawość. Jest wielu jego entuzjastów w Polsce, Europie i na świecie. Łatwo jest się o tym przekonać poprzez wpisanie hasła „jednorożec”, „unicorn” lub „einhorn” do przeglądarki internetowej. Pojawiają się strony z malarstwem, rzeźbą, legendami, wierszami, piosenkami, gadżetami, komiksami, filmami i inne.

Gmina i miejscowość Jednorożec z racji swojego położenia w woj. mazowieckim – stanowi szczególny walor Mazowsza. Gmina jest także częścią Kurpiowszczyzny i która jest silnie akcentowana w legendzie o jednorożcu.

Kurpiowszczyzna obecnie jest jedynym terenem na Mazowszu, na którym istnieje żywa tradycja ludowa.

Na terenie gminy można zlokalizować obiekty dla rozwoju różnych form wypoczynku:

- zbiorniki wodne (planowana budowa zbiorników retencyjnych o powierzchni: 51 i 2 ha w Jednorożcu, 10 ha w Drażdżewie Nowym i szeregu małych zbiorników o powierzchni od 2 do 5 ha);
- lokalna gastronomia z miejscami noclegowymi;
- budownictwo letniskowe;
- ogólnodostępne tereny wypoczynkowo – rekreacyjne;
- gospodarstwa agroturystyczne i ekologiczne;
- ścieżki rowerowe, piesze i konne;
- pola biwakowe itp.

2.3.1. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW

Do barier i problemów związanych z rozwojem turystyki zaliczyć możemy:

- słaby stan dróg,
- brak infrastruktury turystycznej,
- stosunkowo niski standard oferowanych usług.

Do głównych zadań przyczyniających się poprawie sytuacji turystycznej w gminie należą:

- promowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy,
- wyznaczanie miejsc stałego wypoczynku,
- wyznaczanie terenów na działalność turystyczną,
- promocja różnych form turystyki na obszarze gminy,
- budowa zbiorników retencyjnych o powierzchni: 51 i 2 ha w Jednorożcu, 10 ha w Drażdżewie Nowym i szeregu małych zbiorników o powierzchni od 2 do 5 ha,
- reaktywacja obszarów wodnołotnych i udostępnienie ich turystom poprzez platformy widokowe,
- wyznaczenie, utworzenie i wyposażenie tras turystycznych pieszych, konnych i rowerowych na terenie gminy w odpowiednią infrastrukturę (oznakowanie istniejących szlaków kulturowych oraz ścieżek rowerowych, tablice z opisami mijanych zabytków, pomników przyrody, zadaszone miejsca postoju z punktem sanitarnym, stworzenie bazy rowerowej oraz wypożyczalni rowerów dla turystów);
- uaktywnienie turystyki weekendowej połączonej z wędkarstwem, grzybobraniami;
- wypromowanie jednorożca jako produktu kulturowego i turystycznego w postaci jednorożca – mitycznego zwierzęcia identyfikowanego z miejscowością i Gminą Jednorożec

2.4. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

2.4.1. OCHRONA ŚRODOWISKA

Sytuacja na terenie gminy Jednorożec

Wiele ustaw nakłada na gminy obowiązek ochrony poszczególnych elementów środowiska naturalnego.

Na terenie gminy Jednorożec dotyczy to:

1. ochrony wód podziemnych:

- czwartorzędowy Główny Zbiornik Wód Podziemnych GZWP nr 216 - dla zapewnienia czystości wód podziemnych; Obszar Wysokiej Ochrony (OWO)
- ujęcia wód podziemnych, z ustawowo wymaganymi strefami ochronnymi ujęć.
- 2. ochrony gruntów rolnych i leśnych:
 - grunty rolne – ochronie podlegają użytki rolne o najwyższej przydatności (klasy gleb III);
 - zmiana przeznaczenia gleb klasy IV i pochodzenia organicznego oraz gruntów leśnych wymaga zgody wojewody.
- 3. ochrony przyrody:
 - pomnik przyrody istniejący: 1 modrzew, 1 sosna pospolita, 1 dąb szypułkowy (na terenie leśnym)
- 4. ochrony lasów:
 - lasy wodochronne występujące w południowej części gminy, które chroniąc siedliska wilgotne pozytywnie wpływają na retencję, a tym samym na środowisko przyrodnicze;
 - zachowanie lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, glebę, warunki życia ludzi i równowagę przyrodniczą;
 - ochrona lasów - naturalnego elementu przyrody, ze względu na walory krajobrazowe i potrzeby nauki.

Zagrożenia środowiskowe

Na stan środowiska w gminie ma wpływ presja antropogeniczna.

Głównym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych są wody wypływające z terenów pól uprawnych, łąk i pastwisk środki ochrony roślin, nawozy i odchody zwierzęce, a również ścieki bytowo-gospodarcze zrzucane do rowów melioracyjnych. W wielu miejscach cieki znajdują się bezpośrednio w otoczeniu pól i nie chroni je opaska roślinności naturalnej. Dodatkowo na zwiększenie drożności przepływu zanieczyszczeń wpływa uregulowanie koryt cieków. Porastająca jednak nad brzegami rowów, w niektórych miejscach, roślinność wilgociolubna i lasy zmniejszają częściowo przepływ zanieczyszczeń.

Ze względu na budowę geologiczną, piaski w górnej warstwie litologicznej, zachodzi możliwość zanieczyszczenia wód stanowiących ujęcia wody, szczególnie dla indywidualnych gospodarstw. W znacznym stopniu wody są zagrożone przez niewłaściwe gromadzenie i zagospodarowanie nawozów organicznych tj. gnojowicy i obornika oraz przez niewłaściwe gromadzenie ścieków bytowych w nieszczelnych szambach. Innym zagrożeniem dla środowiska jest przypadkowe składowanie odpadów w różnych miejscach, szczególnie w lasach, obniżeniach terenowych.

Na terenie gminy Jednorożec nie występują większe zorganizowane źródła zanieczyszczenia powietrza. Warunki aerosanitarne należy uznać za dobre. W gminie nie ma znaczących źródeł hałasu.

Uciążliwość odpadów dla środowiska w rejonie gminy Jednorożec przejawia się przede wszystkim w potencjalnym zanieczyszczeniu wód, gleb, powietrza, niszczeniu walorów estetycznych i krajobrazowych. Na terenie gminy nie występują odpady przemysłowe, zaś odpady komunalne są gromadzone na tymczasowym (nie zabezpieczonym) wysypisku gminnym w Jednorożcu.

Zanieczyszczenie wód podziemnych oraz powierzchniowych może wynikać również z dysproporcji sieci wodociągowej do kanalizacyjnej. Odprowadzane do nieszczelnych szamb ścieki bytowe dostają się bezpośrednio do gruntu.

W obszarze gminy nie występują obiekty, które można by zaliczyć do szczególnie zagrażających środowisku wg wykazu, który zawiera Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych

uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. z dnia 3 grudnia 2004 r. z późn. zm.) Istnieją natomiast obiekty mogące pogorszyć stan środowiska (wg w/w rozporządzenia), a są to:

- a) stacja paliw płynnych:
 - benzynowa w Jednorozcu;
 - gazowe w Jednorozcu, Drażdżewie Nowym
- b) tartak w Parciakach,
- c) oczyszczalnia ścieków w Jednorozcu.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska to możliwość awarii w transporcie drogowym i wydostania się substancji niebezpiecznych i toksycznych. Na terenie gminy dotyczy to dróg ponadlokalnych, którymi przewożone są m.in. etylina, gazy płynne, oleje napędowe i opałowe.

2.4.2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Zaopatrzenie w wodę

Na terenie gminy Jednorzec funkcjonuje sieć wodociągowa o łącznej długości 128,2 km obejmująca swym zasięgiem 19 sołectw: Jednorzec, Stegna, Olszewka, Żelazna Rządowa, Żelazna Prywatna, Lipa, Małowidz, Połoń, Ulatowo–Słabogóra, Ulatowo–Pogorzelski, Ulatowo–Dąbrówka, Obórki, Parciaki, Drażdżewo Nowe, Budy Rządowe, Dynak, Kobylaki-Czarzaste, Kobylaki-Korysze i Kobylaki-Wólka..

Wodociąg zasilany jest z ujęć wód podziemnych zlokalizowanych w:

- Jednorozcu – o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w wysokości 90,0 m³/h,
- Żelaznej Prywatnej o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w wysokości 60,0 m³/h.
- Lipie - o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w wysokości 49,0 m³/h,
- Małowidzu – studnia o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych 57,0 m³/h
- Parciakach-Stacji (na terenie b. Zakładu Przemysłu Drzewnego)

Pozwolenia wodnoprawne na pobór wód podziemnych i eksploatację ujęć określają wielkości poboru na:

Tabela 8: Zestawienie ilości poboru wody.

Wyszczególnienie	Jednorzec	Żelazna Prywatna	Lipa	Małowidz	Parciaki
Q _{maxh} (m ³ /h)	90,0	36,0	36,0	57,0	-
Q _{maxd} (m ³ /d)	1 417,8	250,0	-	399,0	-
Q _{śrd} (m ³ /d)	-	180,0	227,0	-	-

Źródło: na podstawie danych UG Jednorzec

Wokół ujęć wód podziemnych brak jest wyznaczonych stref ochrony pośredniej.

W Jednorozcu woda pobierana jest z dwóch studni zgodnie z warunkami zawartymi w pozwoleniu znak ROŚ.6223-9/1/05 z 18.08.2005 r., ważnym do 31.08.2015 r. W 2007 r. pobrano z tego ujęcia 163.987 m³ wody.

W Żelaznej Prywatnej woda pobierana jest z jednej studni, zgodnie z warunkami zawartymi w pozwoleniu znak: ROŚ.6223-10/1/05 z 19.08.2005 r., ważnym do 31.08.2015 r. W 2007 r. pobrano z tego ujęcia 79.903 m³ wody.

W Lipie woda pobierana jest z jednej studni i uzdatniana na stacji uzdatniania wody, zgodnie z warunkami zawartymi w pozwoleniu znak: ROŚ.6223-6/1/02 z dnia 24.06.2002 r. ważnym do 30.06.2012 r. W 2007 r. pobrano z tego ujęcia 45.147 m³ wody.

W Małowidzu woda pobierana jest z jednej studni, zgodnie z warunkami zawartymi w decyzji zatwierdzającej dokumentację hydrogeologiczną /z określeniem zasobów eksploatacyjnych ujęcia/ znak: OS.VII.6210-22/97 z 04.03.1997 r., ważnym od 31.12.2012 r. W 2007 r. pobrano z tego ujęcia 68.905 m³ wody.

W Parciakach-Stacji woda pobierana jest z jednej studni. W 2007 r. pobrano z tego ujęcia 3.786 m³ wody.

Ujęcie wody znajduje się także w Budziskach, eksploatowane przez Nadleśnictwo Parciaki, na potrzeby zakładowego osiedla mieszkaniowego oraz do celów produkcyjnych (produkcja materiału sadzeniowego).

Do sieci zbiorowego zaopatrzenia w wodę podłączonych jest ogółem 1617 budynków mieszkalnych, co stanowi około 97,70 % ogółu budynków w gminie.

Dane dotyczące sieci wodociągowej w poszczególnych miejscowościach gminy prezentuje poniższa tabela.

Tabela 9: Dane o wodociągach według miejscowości (stan na 31.12.2007 r.)

Lp.	Miejscowość	Długość czynnej sieci wod. w km.	Ilość budynków		% zwodociągowania
			Istniejących	Przyłączonych do sieci	
1.	Połoń	6,1	84	82	97,62
2.	Małowidz	5,0	73	72	98,63
3.	Ulatowo-Słabogóra	3,0	19	19	100,00
4.	Olszewka	23,6	169	159	94,08
5.	Ulatowo-Pogorzal	6,4	90	85	94,44
6.	Żelazna Rządowa, Żelazna Prywatna i Żelazna Rządowa-Gutocha	12,8	127	127	100,00
7.	Dynak	2,6	26	23	88,46
8.	Parciaki	13	152	148	97,37
9.	Budy Rządowe i Nakieł	5,9	47	42	89,36
10.	Kobylaki-Korysze	15,4	10	10	100,00
11.	Kobylaki-Konopki		11	11	100,00
12.	Kobylaki-Czarzaste		13	13	100,00
13.	Kobylaki-Wólka		18	18	100,00
14.	Jednorozec i Stegna	17,5	573	573	100,00
15.	Drażdżewo Nowe	5,8	76	76	100,00
16.	Obórki	3,5	33	31	93,94
17.	Lipa	5,5	119	113	94,96
	Przejmy		3	3	100,00
18.	Ulatowo-Dąbrówka	2,1	12	12	100,00

Razem	128,2	1655	1617	97,70
-------	-------	------	------	-------

Zródło: na podstawie danych UG Jednorożec

Sieć kanalizacyjna

30.08.2006 r. oddano do eksploatacji mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków zlokalizowaną w Jednorożcu. Do zbiorczej sieci kanalizacyjnej podłączonych zostało 134 budynki w miejscowości Jednorożec i Stegna przy ulicach: Słonecznej, Gwiazdzistej, Witosy, Chrobrego, Mieszka I, Dąbrówki, część Odrodzenia, Piastowskiej, Warszawskiej, Wolności, Zdrojowej, Zielonej i Kościelnej.

Cała sieć kanalizacji sanitarnej obejmie docelowo gospodarstwa domowe dla około 2 800 mieszkańców aglomeracji Jednorożec w skład, której wchodzi miejscowości: Jednorożec, Stegna i część wsi Ulatowo-Pogorzel.

Powyższe zadanie polegać będzie na wykonaniu zbiorczej kanalizacji sanitarnej dla ścieków bytowo – gospodarczych z budownictwa mieszkalnego jednorodzinnego i zagrodowego, instytucji użyteczności publicznej i zakładów zlokalizowanych na terenie wsi Jednorożec, z pominięciem ścieków z budynków inwentarskich. Inwestycja obejmuje wykonanie sieci zbiorczej kanalizacji sanitarnej we wsi Jednorożec i Stegna w układzie mieszanym: grawitacyjno - pompowym i ciśnieniowym oraz strefowe przepompownie ścieków dla wydzielonych zlewni wraz z przewodami tłocznymi.

Biologiczno – mechaniczna oczyszczalnia ścieków stanowi układ technologiczny, w skład którego weszły następujące obiekty i urządzenia:

- oczyszczanie mechaniczne – budynek oczyszczania mechanicznego, a w nim pompownia ścieków surowych – część sucha zaworowa, sito spiralne zintegrowane z piaskownikiem poziomym, komora rozdziału;
- biologiczne oczyszczanie ścieków – komora beztlenowa, reaktor biologiczny;
- gospodarka osadowa – budynek odwadniania osadu z prasą do odwadniania osadów i z instalacją do higienizacji osadu wapnem.

Budowa oczyszczalni planowana była do wykonania w dwu etapach. Pierwszy zrealizowany etap zakłada dopływ ścieków do oczyszczalni na poziomie 200 m³/d. Docelowo (w II etapie) – 620 m³/d.

W 2007 roku w oczyszczalni ścieków oczyszczonych zostało 19.899 m³ ścieków.

Sieć gazownicza

Na terenie gminy nie ma sieci gazociągowej, dlatego też mieszkańcy zmuszeni są do korzystania z gazu w butlach. Jednakże istnieje potrzeba gazyfikacji gminy, gdyż z tym związany jest rozwój gminy poprzez zaproponowanie przedsiębiorcom atrakcyjnych terenów inwestycyjnych.

Sieć ciepłownicza

Na obszarze gminy nie ma infrastruktury ciepłowniczej. Obiekty podlegające gminie Jednorożec ogrzewane są olejem opałowym natomiast gospodarstwa domowe korzystają z własnych źródeł ciepła, wykorzystując przede wszystkim węgiel i drewno.

We własne kotłownie olejowe wyposażone są:

- Urząd Gminy w Jednorożcu;
- Szkoły Podstawowe w Jednorożcu, Parciakach, Żelaznej Rządowej, Olszewce i Lipie jak również Filie Szkoły Podstawowej w Jednorożcu (Drażdzewo Nowe, Ulatowo-Pogorzal, Połoń, Małowidz);
- Gimnazjum Publiczne w Jednorożcu;
- Liceum Ogólnokształcące w Jednorożcu;
- Przedszkole Samorządowe w Jednorożcu;

- Ośrodek Zdrowia w Jednorożcu;
- Ośrodek Zdrowia w Żelaznej Rządowej;

Sieć elektroenergetyczna

Na terenie gminy Jednorożec brak jest elektroenergetycznych linii przesyłowych 110 i 220 kV. Teren gminy Jednorożec jest zasilany w energię elektryczną liniami 15kV z Głównego Punktu Zasilania /GPZ/ Przasnysz. Kierunkiem rezerwowym w zakresie zasilania jest GPZ - Maków Mazowiecki.

Na terenie gminy odbiorcy indywidualni są zaopatrywani w energię elektryczną za pośrednictwem Rejonowego Punktu Zasilania /RPZ/ w Jednorożcu. Obecnie jest zarejestrowanych 2182 odbiorców (dane Rejonu Energetycznego w Przasnyszu).

Obszar gminy Jednorożec jest w obrębie Rejonu Energetycznego Przasnysz obszarem o stosunkowo dobrych warunkach zasilania. Jedynymi mankamentami istniejącego układu sieciowego są stosunkowo długie końcówki abonenckich sieci zasilających 220/380 V w rejonie zespołu wsi Kobyłaki i Żelazna Rządowej. Układ sieci energetycznych w tych rejonach wyklucza możliwość zasilania drugostronnego w przypadku awarii.

Przez obszar gminy nie przebiegają linie przesyłowe wysokiego napięcia. Źródła zasilania to przede wszystkim 41 napowietrznych stacji transformatorowych 15/0,4 kV.

Długość sieci średniego napięcia wynosi 118 km, natomiast niskiego napięcia wraz z przyłączami - ok.140 km.

Istniejąca sieć w pełni pokrywa zapotrzebowanie na energię elektryczną odbiorców bytowo – komunalnych i obiektów usługowych, jednakże wskazany byłby rozwój sieci i zabezpieczenie większej mocy energii.

Gospodarka odpadami

Sprawa postępowania z odpadami komunalnymi na terenie gminy została uregulowana uchwałą Nr XXXIX/195/06 Rady Gminy Jednorożec z dnia 28 września 2006 roku w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Jednorożec.

Regulamin ustala szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Jednorożec, które określają:

- 1) wymagania w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenach nieruchomości i w miejscach publicznych, a w tym:
 - a) wymagania w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości,
 - b) wymagania w zakresie uprzątnięcia błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z części nieruchomości służących do użytku publicznego,
 - c) wymagania w zakresie mycia i napraw pojazdów samochodowych poza myjniami i warsztatami naprawczymi,
- 2) zasady zbierania i pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych, w tym:
 - a) rodzaje urządzeń przeznaczonych do gromadzenia odpadów komunalnych, ich usytuowanie oraz wymagania w zakresie utrzymania ich w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym,
 - b) wymagania w zakresie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych, odpadów wielkogabarytowych i odpadów z remontów,
 - c) obowiązki właścicieli nieruchomości nieskanalizowanych,

- d) miejsce wywozu odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych,
e) obowiązki firm wywozowych;
- 3) częstotliwość i sposób pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego;
 - 4) maksymalny poziom odpadów komunalnych ulegających biodegradacji dopuszczonych do składowania na składowisku odpadów oraz wymagania wynikające z Planu Gospodarki Odpadami;
 - 5) obowiązki osób utrzymujących zwierzęta domowe, mające na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku;
 - 6) wymagania dotyczące utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej, w tym także zakazu ich utrzymywania na określonych obszarach lub poszczególnych nieruchomościach;
 - 7) wyznaczanie obszarów podlegających obowiązkowej deratyzacji i terminy jej przeprowadzania;
 - 8) udzielanie zezwoleń na świadczenie usług;
 - 9) zasady odpowiedzialności i kontroli;
 - 10) sankcje z tytułu naruszenia postanowień niniejszego regulaminu.

Na terenie gminy jest składowisko do składowania odpadów komunalnych i innych niż komunalne (poza odpadami niebezpiecznymi).

Powierzchnia związana ze składowiskiem tzw. brutto –1,14 ha, powierzchnia przeznaczona pod składowanie zakładana w dokumentacji – 0,89 ha, projektowana pojemność obiektu netto – 57700 m³.

Obiekt posiada stałą obsługę, w godzinach przyjęcia odpadów.

Na podstawie przeglądu ekologicznego stwierdzono, że składowisko gminne musi być dostosowane do obecnych wymogów ustawy o odpadach, w zakresie składowania odpadów. Obiekt musi być wyposażony w uszczelnienie podłoża i system odbioru odcieków. W celu spełnienia wymogów stawianych w ustawie o odpadach należy umożliwić przejazd pojazdom przez brodzik do dezynfekcji kół, powinno być wyposażone w wymagane urządzenia do pomiaru masy dowożonych odpadów oraz do odzysku lub spalania biogazu. Obiekt będzie musiał posiadać system monitorowania jego wpływu na wody podziemne.

Starostwo Powiatowe w Przasnyszu wydało decyzję nakazującą dostosowanie składowiska do obowiązujących przepisów do 31.12.2009 r.

Źródła powstawania odpadów komunalnych na terenie gminy Jednorożec są podobne do źródeł powstawania w innych gminach. Są to:

- gospodarstwa domowe,
- obiekty użyteczności publicznej, urzędy, szkoły, placówki kulturalne,
- podmioty prowadzące działalność gospodarczą wytwórczą i usługową,
- turystyka,
- czyszczenie ulic i placów,
- porządkowanie cmentarzy,
- kosze uliczne.

Gromadzenie zmieszanych odpadów komunalnych na terenie gminy Jednorożec odbywa się aktualnie w kontenerach KP-7 o pojemności 7 m³ oraz w pojemnikach o pojemności 120 litrów, przekazanych mieszkańcom, stosownie do zawartych umów (szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela). Kontenery KP-7 w ilości 14 szt. występują w wyznaczonych miejscach miejscowości, w szczególności przy obiektach oświatowych, ośrodkach zdrowia, na targowisku i przy urzędzie gminy.

Tabela 10: Zestawienie przekazanych pojemników do zbiórki odpadów komunalnych na terenie gminy Jednorożec (wg stanu na 30.11.2007 roku)

Lp.	Miejscowość	Typ pojemnika	Ilość pojemników
1.	Kobylaki-Konopki	MGB – 120 l	13
2.	Kobylaki-Korysze	MGB – 120 l	11
3.	Kobylaki-Wólka	MGB – 120 l	18
4.	Kobylaki-Czarczaste	MGB – 120 l	15
5.	Drądzewo Nowe	MGB – 120 l	78
6.	Połoń	MGB – 120 l	83
7.	Małowidz	MGB – 120 l	72
8.	Lipa	MGB – 120 l	123
9.	Obórki	MGB – 120 l	24
10.	Przejmy	MGB – 120 l	2
11.	Olszewka	MGB – 120 l	148
12.	Parciaki	MGB – 120 l	151
13.	Parciaki-Stacja	MGB – 120 l	28
14.	Dynak	MGB – 120 l	26
15.	Ulatowo-Pogorzal	MGB – 120 l	99
16.	Ulatowo-Słabogóra	MGB – 120 l	14
17.	Ulatowo-Dąbrówka	MGB – 120 l	7
18.	Budy Rządowe	MGB – 120 l	29
19.	Nakieł	MGB – 120 l	11
20.	Budziska	MGB – 120 l	18
21.	Żelazna Rządowa-Gutocha	MGB – 120 l	19
22.	Żelazna Rządowa	MGB – 120 l	73
23.	Żelazna Prywatna	MGB – 120 l	29
24.	Jednorożec	MGB – 120 l	620
Razem ilość przekazanych pojemników			1 711

Źródło: na podstawie danych UG Jednorożec

Zorganizowany odbiór zmieszanych odpadów komunalnych od mieszkańców realizowany jest we wszystkich miejscowościach z terenu gminy. W takim systemie uczestniczy około 95% mieszkańców gminy Jednorożec

Odpady zmieszane od wytwórców odpadów komunalnych z terenu gminy odbierane są:

- z kontenerów KP-7 w miarę potrzeb, na zgłoszenie;
- z pojemników 120 l – co najmniej 1 raz w miesiącu, zgodnie z harmonogramem.

Na terenie gminy Jednorożec nie ma instalacji do odzysku odpadów komunalnych. Odpady komunalne zebrane z terenu gminy poddawane są procesowi unieszkodliwiania poprzez składowanie na składowisku w Jednorożcu.

Ponadto na terenie gminy rozpoczęty został proces selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Selektywnie zbierane są odpady szkła (białe, kolorowe), tworzyw sztucznych, papieru i zużytych baterii. Odpady (poza bateriami) zbierane są

za pomocą 43 pojemników typu Igloo o pojemności 1,5 m³ ustawionych w 12 miejscach na terenie gminy.

Tabela 11: Zestawienie pojemników do selektywnej zbiórki odpadów na terenie gminy Jednorożec

Lp.	Rodzaj zbieranego odpadu	Typ pojemnika	Lokalizacja pojemników	Ilość pojemników
1.	Szkło białe	Igloo 1,5 m ³	Jednorożec i Stegna	7
			Parciaki	1
			Budziska	1
			Żelazna Rządowa	1
			Olszewka	1
			Lipa	1
2.	Szkło kolorowe	Igloo 1,5 m ³	Jednorożec i Stegna	7
			Parciaki	1
			Budziska	1
			Żelazna Rządowa	1
			Olszewka	1
			Lipa	1
3.	Papier	Igloo 1,5 m ³	Jednorożec i Stegna	3
			Parciaki	1
			Budziska	1
			Żelazna Rządowa	1
			Olszewka	1
4.	Tworzywa sztuczne	Igloo 1,5 m ³	Jednorożec i Stegna	7
			Parciaki	1
			Budziska	1
			Żelazna Rządowa	1
			Olszewka	1
			Lipa	1

Źródło: na podstawie danych UG Jednorożec

Tabela 12: Ilość odpadów pozyskanych w wyniku selektywnej zbiórki w gminie w latach 2005 i 2006

Rodzaj odpadów zbieranych w sposób selektywny	Ilość odpadów zebrana selektywnie w 2005 rok	Ilość odpadów zebrana selektywnie w 2006 rok	Ogółem
	[Mg]	[Mg]	[Mg]
Szkło	49,50	10,2	59,70
Papier	7,80	1,82	9,62
tworzywa szt.	22,48	2,03	24,51
inne	6,56	–	6,56

Do prowadzenia prawidłowego i zakrojonego na szeroką skalę procesu selektywnej zbiórki odpadów istnieje konieczność wprowadzenia selektywnej zbiórki u źródła.

Na terenie gminy zbiera się selektywnie odpady niebezpieczne w postaci np. zużytych baterii do sprzętu elektronicznego. Takie odpady są zbierane w szkołach i sklepach do ustawionych pojemników. Zebrane odpady przekazywane są odbiorcy spoza terenu gminy. W 2004-2006 roku zebrano w ten sposób 200 kg odpadów niebezpiecznych.

Selektywna zbiórka będzie wymagała rozwinięcia o kolejne odpady według pojawiających się potrzeb. Może to być selektywna zbiórka przeterminowanych leków lub innych odpadów.

Celem poprawy sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami na terenie gminy należy w szczególności:

- rozszerzyć system zbiórki odpadów zmieszanych na terenie gminy,
- wdrożyć system selektywnej zbiórki odpadów u źródła,
- zapobiegać powstawaniu odpadów i ograniczać ich ilość,
- likwidować nielegalne miejsca składowania odpadów i nie dopuszczać do powstawania takich miejsc,
- prowadzić edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie właściwego postępowania z odpadami.

Komunikacja

DROGI

Podstawowym elementem zespalałym poszczególne miejscowości w organizm gminny jest sieć dróg powiatowych i gminnych łączących miejscowości i stanowiących element powiązań z gminami przyległymi.

Ogólna długość dróg w gminie Jednoróżec wynosi 257,04 km (drogi powiatowe, gminne, transportu rolnego, ulice).

Podstawowym elementem sieci komunikacyjnej są dwie drogi powiatowe krzyżujące się w centrum miejscowości gminnej Jednoróżec:

- droga powiatowa: Stara Wieś – Chorzele – Krasnosielc, asfaltowa zmodernizowana w roku 2002, nr drogi 3234W
- droga powiatowa: Myszyniec – Zdunek – Bartniki, nr drogi 2514W.

Status dróg powiatowych mają też drogi, których znaczenie w skali regionalnej jest niewielkie i które służą przede wszystkim połączeniom lokalnym w obrębie gminy Jednoróżec bądź relacjom gmina Jednoróżec – gminy sąsiednie. Szczegółowy wykaz dróg o znaczeniu powiatowym przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13: Drogi powiatowe (wg stanu na 31.03.2007)

Lp.	Nr drogi	Nazwa ciągu drogowego	Długość (km)	Klasa drogi	Nawierzchnia	Stan nawierzchni
1.	2514W	Myszyniec-Zdunek- Bartniki	23,254	G	bitumiczna	średni
2.	3212W	Małowidz–Olszewka-Parciaki	9,830	Z	bitumiczna	średni
3.	3213W	Przasnysz–Kobylaki-Brzeski Kołaki	2,327	Z	bitumiczna	średni
4.	3223W	Skierkowizna - Jednorożec	8,470	L	bitumiczna	średni
5.	28326	Baranowo–Rycica-Ramiona-Dynak-Parciaki	3,800	L	bitumiczna + gruntowa	średni
6.	3226W	Budziska – Budy Prywatne do drogi Przasnysz-Baranowo	5,145	L	bitumiczna	średni
7.	3236W	Jednorożec-Kuchny-Płoniawy Bramura	9,065	Z	bitumiczna	średni
8.	3237W	Lipa-Karwacz	3,868	Z	bitumiczna	średni
9.	3234W	Stara Wieś-Chorzele-Krasnosielc	15,483	G	bitumiczna	średni
10.	2580W	Orzeł-stacja kolejowa Parciaki	0,400	L	bitumiczna	średni
Razem			81,642			

Źródło: na podstawie danych Powiatowego Zarządu Dróg w Przasnyszu

Uzupełnieniem struktury komunikacyjnej jest sieć dróg gminnych łączących poszczególne miejscowości na terenie gminy. Szczegółowy wykaz przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14: Drogi publiczne posiadające kategorię drogi gminnej (stanu na 31.12.2007)

Lp.	Nr drogi	Nazwa ciągu drogowego	Długość (km)	Nawierzchnia
1	320302W	Żelazna – Pruskoleka-Chorzele	3,60	gruntowa + żwirowa + bitumiczna
2	320303W	Olszewka - Raszujka	2,20	bitumiczna
3	320305W	Ulatowo-Pogorzal – Ulatowo-Słabogóra – Małowidz - Ulatowo-Dąbrówka	6,30	bitumiczna
4	320307W	Lipa – Obórki - Szła	3,20	bitumiczna + gruntowa
5	320312W	Stegna – Drądzewo Nowe	3,10	bitumiczna
6	3203013W	Połoń - droga powiatowa 3234W	1,80	bitumiczna
7	320314W	Parciaki - Gontarka	3,70	bitumiczna+gruntowa
8	320315W	Żelazna – Rycica – Baranowo	3,20	bitumiczna + żwirowa + gruntowa
8	320316W	Żelazna Rządowa – Rzodkiewnica	3,80	bitumiczna + żwirowa + gruntowa
9	320318W	Olszewka – Poścień	2,30	bitumiczna + żwirowa + gruntowa

10	320319W	Kobylaki-Korysze - Kobylaki-Wólka	7,50	bitumiczna
Razem			40,70	

Źródło: na podstawie danych UG Jednoróżec

Na terenie Jednoróżca ulice stanowiące drogi gminne mają długość 8,30 km (w tym o nawierzchni bitumicznej 5,90 km).

Nawierzchnia dróg jest zróżnicowana i obejmuje drogi nieutwardzone oraz drogi utwardzone o różnorodnej pod względem jakości i rodzaju nawierzchni. Modernizacji i remontów wymagają przede wszystkim drogi gminne.

Drogi gminne to przede wszystkim drogi bitumiczne o długości 32,7 km, drogi o nawierzchni ulepszonej żwirem - 8,0 km i drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych o nawierzchni z gruntu rodzimego - 126,4 km,.

Na terenie gminy Jednoróżec w miejscowości Ulatowo-Słabogórze na rzece Ulatówce znajduje się jedyny most zlokalizowany na drodze gminnej.

Tabela 15: Stan ilościowy dróg gminnych i dojazdowych na 31.12.2007 r.

Wyszczególnienie		Długość w km	W tym ulepszone (km)	Wskaźnik gęstości km/100 km ²
Drogi gminne	- bitumiczne 32,7 km, - żwirowe i gruntowe 8,0 km, - ulice 8,30 km	49,0	41,0	17,53
Drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych		126,4	-	54,58
Razem		175,4	41,0	-

Źródło: na podstawie danych UG Jednoróżec

Tabela 16: Długość i stan nawierzchni dróg (podział ze względu na właściciela).

(wg stanu na 31.12.2007)

Lp.	Drogi	Długość w km	Nawierzchnia	
			ulepszona	nie ulepszona
1.	Powiatowe	81,64	81,64	-
2.	Gminne	49,00	41,00	8,00
Razem		130,64	122,64	8,00

Źródło: na podstawie danych UG Jednoróżec

KOLEJE

Uzupełnieniem sieci drogowej jest linia kolejowa Ostrołęka – Olsztyn ze stacją kolejową w Parciakach-Stacji i przystankiem w Olszewce. Linia kolejowa od kilku lat jest nie użytkowana w związku, z czym obecnie jej znaczenie dla gminy jest marginalne.

TRANSPORT

Podstawową formą transportu publicznego jest transport autobusowy, świadczony przez PKS na obszarze gminy, a także poza jej granicami.

Bezpośrednie połączenia autobusowe PKS utrzymywane są z następującymi miejscowościami (lokalizacja ważnych instytucji): Przasnysz, Ostrołęka, Warszawa, Olsztyn.

W związku z usytuowaniem w miejscowości Jednorożec Szkoły Podstawowej, Gimnazjum Publicznego, Liceum Ogólnokształcącego funkcjonują na terenie gminy autobusy szkolne, które zapewniają dzieciom i młodzieży bezpieczny przyjazd do szkoły i powrót do domu.

TECHNICZNE ZAPLECZE TRANSPORTU

Na obszarze gminy mieszczą się:

- stacja benzynowa w Jednorożcu;
- stacje tankowania gazu w Jednorożcu i Drażdżewie Nowym;
- usługowe zakłady naprawcze - prywatne.

Telekomunikacja

Sieć telekomunikacyjna rozwija się systematycznie. Nadal istnieje możliwość przyłączania się kolejnych abonentów do sieci telekomunikacyjnej.

Łączna telekomunikacyjne (sieciowe i radiowe) doprowadzone są do wszystkich sołectw, centrala mieści się w Jednorożcu (automatyczna, analogowa). Łączność międzymiastowa jest możliwa dzięki kablowi światłowodowemu. Poza tym w Jednorożcu, Olszewce, Parciakach, Małowidzu, znajdują się ogólnodostępne aparaty publiczne. Na dzień 31.12.2003 r. na terenie gminy Jednorożec przyłącza telefoniczne posiadało ok.1 130 abonentów.

Obszar gminy obejmują zasięgiem również sieci telefonii komórkowej. Na terenie Jednorożca umiejscowione są przekaźniki sieci komórkowych Idei i Plus GSM.

Wskaźnik liczby telefonów na 1000 mieszkańców wynosi w gminie Jednorożec 145,79 abonentów (w województwie mazowieckim – 262,4/1000).

2.4.3. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

Struktura użytkowania gruntów potwierdza rolniczy charakter gminy. Użytki rolne zajmują ponad 52 % powierzchni gminy, w tym około 46 % stanowią trwałe użytki zielone, a grunty orne zajmują zaledwie 26 % powierzchni gminy. Natomiast tereny zabudowane i drogi tylko 2,75 %.

Tereny, które w poniższym zestawieniu występują pod nazwą „wody”, to przede wszystkim wody rzeki Orzyc oraz jej dopływu tj. Ulatówki oraz dopływów rzeki Płodownicy.

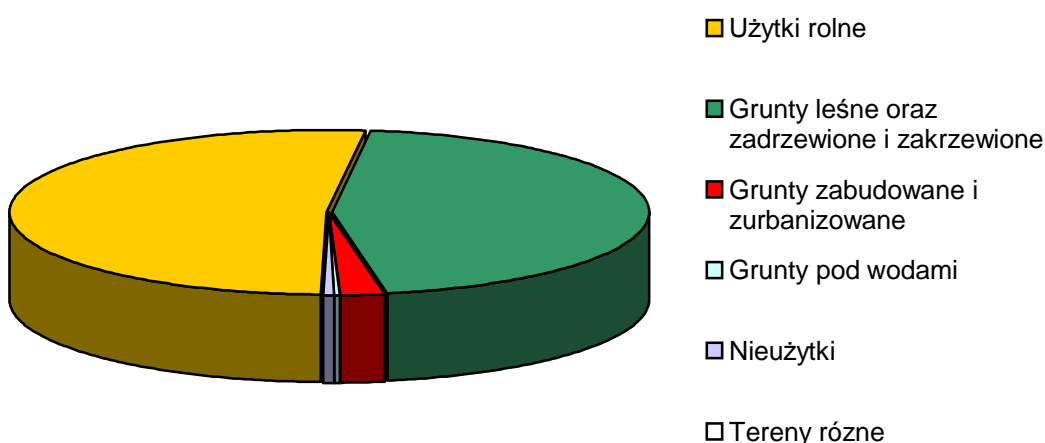
Tabela 17: Struktura użytkowania gruntów

Lp.	Forma użytkowania	Powierzchnia (ha)	Udział procentowy
I.	Użytki rolne	11 973	51,56
1.	grunty orne	5946	49,67
2.	sady	12	0,10
3.	łąki trwałe	3347	27,96
4.	pastwiska trwałe	2257	18,85
5.	grunty rolne zabudowane	285	2,38
6.	grunty pod rowami	125	1,04
II.	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	10 516	45,29
1.	lasy	10466	99,52

2.	grunty zadrzewione i zakrzewione	50	0,48
III.	Grunty zabudowane i zurbanizowane	566	2,44
1.	tereny mieszkaniowe	59	10,42
2.	tereny przemysłowe	7	1,24
3.	inne tereny zabudowane	19	3,36
4.	tereny komunikacyjne:	472	83,39
	- drogi	420	88,98
	- tereny kolejowe	52	11,02
5.	Użytki kopalne	9	1,59
IV.	Grunty pod wodami	50	0,22
V.	Nieużytki	113	0,49
VI.	Tereny różne	1	0,00
Ogółem (powierzchnia wyrównawcza: - 2 ha)		23 218	100

Źródło: Zbiorcze zestawienie gruntów wg stanu na 01.01.2007 r.

Wykres 1: Formy użytkowania gruntów gminy Jednoróżec

2.4.4. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW

Na podstawie zestawienia zbiorczego według stanu na dzień 01.01.2007 r. właścicielem przeważającej ilości gruntów jest sektor prywatny. W rękach sektora prywatnego znajdują się przede wszystkim użytki rolne, co jest efektem rolniczego wykorzystania przeważającej powierzchni terenów gminy. Skarb Państwa jest właścicielem znacznej ilości lasów – 8205 ha, co stanowi ponad 78,4 % powierzchni ogólnych lasów na terenie gminy, zaś ponad 21 % (2228 ha) ogółu lasów stanowią lasy osób fizycznych. Gmina natomiast jest właścicielem 17 ha lasów, co daje zaledwie 0,16 % ogólnej powierzchni lasów na terenie gminy Jednoróżec. Lasy będące własnością innych podmiotów i organizacji wynoszą 16 ha co stanowi 0,15%.

Udział osób fizycznych, spółdzielni i kościoła itp. w strukturze własności wynosi 61,66 % (14317 ha). W tym:

- grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych – 13 885 ha (w tym użytki rolne – 11 519 ha, lasy – 2 210 ha, grunty zadrzewione i zakrzewione 38 ha, tereny mieszkaniowe – 6 ha, drogi 5 ha, użytki kopalne 7 ha, nieużytki 100 ha);
- grunty osób fizycznych nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych – 232 ha (w tym użytki rolne – 161 ha, lasy – 18 ha, grunty zadrzewione i zakrzewione 1 ha, tereny mieszkaniowe – 51 ha, inne tereny zabudowane 1 ha);
- grunty spółdzielni – 17 ha;
- wspólnoty gruntowe – 13 ha;
- grunty kościołów i związków wyznaniowych – 64 ha;
- inne (grunty powiatu, województwa oddane w użytkowanie wieczyste itp.) – 106 ha.

Grunty Skarbu Państwa (z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste, państwowych osób prawnych i gminy stanowią 38,34 % (8901 ha) powierzchni gminy Jednorzec.

Struktura gruntów sektora publicznego:

- grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste (Państwowe Gospodarstwo Leśne, zasoby Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa) – 8 536 ha;
- grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste – 43 ha,
- grunty gminy – 322 ha;

2.4.5. STAN OBIEKTÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Na przełomie 2001 – 2002 dla obszaru gminy Jednorzec wykonano kompleksowe studium środowiska kulturowego syntetyzujące wiedzę z zakresu dziedzictwa kulturowego i ustalające główne zasady jego ochrony.

Tabela 18: Stanowiska archeologiczne na terenie gminy Jednorzec zarejestrowane zgodnie z danymi służb archeologicznych i konserwatorskich.

L.p.		Lokalizacja	Stanowisko nr:	Charakterystyka	Uwagi
	Nr porz.				
1	2	3	4	5	6
I	1.	Budy Rządowe	5	Epoka brązu	
	2.		6	Epoka brązu	
	3.		7	Epoka brązu	
	4.		8	Epoka brązu	
II	5.	Drażdźewo Nowe	A	Neolit	kultura pucharów lejkowych
III	6.	Jednorzec Stegna	3	Średniowiecze/ok.nowoż.	
	7.		4	Starożytność	
	8.		10	Późne średn./ ok. nowoż.	
	9.		12	Wczesne średniowiecze	
	10.		13	Średniow./późne średn.	
	11.		14	Średniow./późne średn.	
	12.		15	Średniowiecze/późne średn./ okres nowożytny	
13.	16	Późne średniow./ okres now.			
IV	14.	Kobyłaki-Czarzaste	15	XIII w, XIV/XV-XVI wiek	
V	15.	Kobyłaki-Wólka	13	XV-XVII wiek	
	16.		14	Wczesne średniowiecze	
	17.		24	XVI-XVII wiek	
	18.		25	Epoka kamienia ,XV-XVII w.	
VI	19.	Lipa	12	XVI-XVII wiek	
	20.	Obórki	6	XV-XVI wiek	
	21.		7	Wczesne średniowiecze, XVI-XVII wiek	
VII	22.	Małowidz	5	Nieokreślone	
	23.		8	Średniowiecze/okr.now.	

L.p.		Lokalizacja	Stanowisko nr:	Charakterystyka	Uwagi
	Nr porz.				
1	2	3	4	5	6
	24.		9	Średniowiecze/okr.now.	
	25.		13	Średniowiecze/okr.now.	
	26.		13x	Neolit ,wczesne średn.,XVI-XVIIwiek	Kultura ceramiki sznurowej, epoka brązu
	27.		15	Epoka brązu, XV-XVI wiek	Kultura trzciniecka
VII	28.	Murowanka /część wsi Nakieł/	10	Epoka kamienia, starożytność	
	29.		11	Starożytność	
	30.		12	Neolit	
	31.		Nakieł	9	Epoka kamienia, starożytność
VIII	32.	Olszewka	1	Epoka brązu,wcz.średniow, średn./okres nowożytny	
	33.		2	Starożytność, średniowiecze, ok.nowożytny	
	34.		3	Okres wpływów rzymskich, średniow./ok.nowożytny	
	35.		4	Epoka brązu	
IX	36.	Góra Orzeł	A	Neolit	Kultura ceramiki sznurowej
X	37.	Osiedczyzna /część wsi Ulatowo-Dąbrówka/	17	XII-XIII wiek, XV-XVII wiek	
XI	38.	Połoń	6	Średniowiecze/ok.nowożytny	
	39.		7	Epoka brązu, średniowiecze/okr.nowożytny	
	40.		10	Średniowiecze/ok.nowożytny	
	41.		11	Średniowiecze/ok.nowożytny	
	42.		14	Średniowiecze/ok.nowożytny	
XII	43.	Ulatowo-Dąbrówka	1	Epoka brązu	
	44.		18	XII-XIII w, XV wiek	
XIII	45.	Ulatowo-Pogorzel	2	XV-XVI wiek	
	46.		3	XVI-XVII wiek	
	47.		4	Mezolit, XVI-XVII wiek	
	48.		5	Epoka kamienia, epoka brązu, XV-XVI wiek	
	49.		6	Epoka kamienia, epoka brązu, XVI-XVII wiek	
	50.		7	Epoka kamienia, epoka brązu, XVI-XVII wiek	
	51.		12	XV-XVII wiek	
XIV	52.	Ulatowo-Słabogóra	8	XV-XVI wiek	
	53.		9	XVI-XVII wiek	
	54.		10	XVI-XVII wiek	
	55.		11	XV-XVI wiek	
	56.		16	Epoka brązu, XVI -XVII wiek	Kultura trzcińska
XV	57.	Żelazna Prywatna	1	Epoka żelaza-holsztat/okres lateński, wczesne średn, średniowiecze	
	58.		2	Epoka kamienia	

Wymienione stanowiska archeologiczne nie są wpisane do rejestru zabytków. Zasadniczo są to stanowiska o charakterze jednostkowym kwalifikujące się do obserwacji i nadzoru archeologicznego. Nie mniej ich ilość i lokalizacje stanowią o dziedzictwie archeologicznym regionu pozwalającym kolejnym pokoleniom na poznanie jego historii i rozwoju nakładając jednocześnie obowiązek ich zachowania na rzecz potomnych.

Na terenie gminy Jednorzec wg danych rejestrowych prowadzonych przez służby Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków znajdują się liczne obiekty stanowiące dziedzictwo kulturowe, które powinny podlegać ochronie prawnej.

Tabela 19: Obiekty stanowiące dziedzictwo kulturowe gminy Jednoróżec

I.p.	Lokalizacja/obiekt	Opis	Okres realizacji	uwagi
1	2	3	4	5
BUDY RZĄDOWE				
1.	Nr:16	Zagroda /dom+bud.gos./drewno	Pocz. XX wieku	
2.	Cmentarz	Cmentarz wojenny z 1915 r.	I wojna światowa	Rejestr zabytków A-569
JEDNOROŻEC				
3.	Dzwonnica	drewniana przy Kościele Parafialnym p.w. Najświętszej Marii Panny	1918 rok	
4.	Pomnik św.Florigana	kamień	1947 rok	
5.	Krzyż	technika kowalska	1892 rok	
6.	Kapliczka	murowana oszklona	1902 rok	Sygnowana: Antoni Wilga
7.	Cmentarz	cmentarz parafialny	XIX wiek /czynny/	
8.	Cmentarz	cmentarz wojenny niemiecko- rosyjski	1914-1918	Rejestr zabytków A-568
<u>ul. Długa</u>				
9.	Nr: 2	dom drewniany	początek XX wieku	
10.	Nr: 4	dom drewniany	początek XX wieku	
11.	Nr: 8	dom drewniany	początek XX wieku	
12.	Nr: 14	dom drewniany	początek XX wieku	
13.	Nr: 54	dom drewniany	początek XX wieku	
14.	Nr: 83	dom drewniany	początek XX wieku	
15.	Nr: 88	dom drewniany	początek XX wieku	
<u>ul. Kościelna</u>				
16.	Nr: 1	dom drewniany	początek XX wieku	dawna plebania
<u>ul. Mazowiecka</u>				
17.	Nr: 2	Dom drewniany	Początek XX wieku	
18.	Nr: 28b	Figura – kamień	1902 rok	
LIPA				
19.	Nr:8	Dom drewniany	Początek XX wieku	
20.	Nr:16	Dom drewniany	Koniec XIX wieku	
MAŁOWIDZ				
21.	Nr:47	Dom drewniany	Początek XX wieku	
OLSZEWKA				
22.	Zespół kościelny	A/Kościół filialny p.w. Serca Jezusowego drewniany B/ Dzwonnica	1922 rok	
23.	Nr:58	Dom drewniany	Okolo 1900 roku	
24.	Nr:81	Dom drewniany	Początek XX wieku	
PARCIAKI				
25.	Zespół kościelny	A/Kościół drewniany B/ Dzwonnica drewniana C/ Plebania drewniana	Początek XX wieku Początek XX wieku	Kościół i dzwonnica Rejestr zabytków A-486
26.	Nr: 43	Dom drewniany	Początek XX wieku	
27.	Nr:51	Dom drewniany	Początek XX wieku	
28.	Cmentarz	Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej z kwaterą żołnierzy niemieckich z 1915 roku	Założony 1909 rok.	Rejestr zabytków A-573
PARCIAKI - STACJA				
29.	Stacja kolejowa	Murowana wieża ciśnięć	Lata 20-30 XX wieku	
30.	jw.	Budynki drewniane – arch. dworkowa	Lata 20-30 XX wieku	
POŁOŃ				
31.	Nr:10	Dom drewniany	Okolo 1900 roku	
32.	Nr:47	Dom drewniany	Początek XX wieku	
33.	Nr:53	Dom drewniany	Początek XX wieku	
34.	Nr:71	Dom drewniany	Początek XX wieku	
ULATOWO-POGORZEL				
35.	Nr:4	Dom drewniany	Początek XX wieku	
36.	Nr:5	Dom drewniany	Początek XX wieku	
37.	Nr:25	Dom drewniany	Początek XX wieku	
38.	Nr:76	Dom drewniany	Początek XX wieku	

Podstawowe zagrożenia związane z zachowaniem w jak najlepszym stanie w/w obiektów mają charakter zarówno „niezależny” i „zależny” od działalności człowieka.

Czynniki niezależne od człowieka to:

- brak wyposażenia w stanie istniejącym a niejednokrotnie także brak możliwości poprawy i wyposażenia obiektów w podstawowe instalacje takie jak wodociąg, kanalizacja, centralne ogrzewanie;
- w przeważającej części niski standard powierzchniowy istniejących obiektów;
- upływ czasu - co w związku z kruchością materiału konstrukcyjnego obiektów /drewno/ powoduje ich samozniszczenie.

Czynniki zależne od człowieka to:

- brak dbałości o istniejącą substancję budowlaną wynikający bezpośrednio ze starzenia się ludności wiejskiej;
- negatywne wzorce kulturowe wskazujące na drewniane budownictwo jako przejaw zacofania i biedy.

2.4.6. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW

Bariery i problemy związane z zagospodarowaniem przestrzennym:

- niska świadomość ekologiczna, brak wykształconych postaw ekologicznych,
- problem dzikich wysypisk śmieci,
- niewielki stopień skanalizowania gminy,
- słaby stan nawierzchni dróg.

Zadania mające na celu poprawę sytuacji w gminie należy zaliczyć:

- rozbudowa i wymiana azbestowej sieci wodociągowej,
- rozbudowa sieci kanalizacyjnej,
- budowa oczyszczalni przyzagrodowych poza aglomeracją Jednorożec,
- wprowadzenie segregacji odpadów w pozostałych miejscowościach,
- zwiększenie świadomości ekologicznej.
- modernizacja dróg,
- wyznaczanie tras turystycznych (ścieżki rowerowe, piesze i konne),

2.5. GOSPODARKA

2.5.1. BUDŻET GMINY JEDNOROŻEC

Analiza dochodów budżetu gminy Jednorożec za lata 1999 – 2007

Podstawowym celem działania gminy jest zaspokojenie zbiorowych potrzeb jej mieszkańców. Działalność gminy musi zatem gwarantować oszczędne i zgodne z lokalnymi potrzebami przeznaczenie środków pieniężnych na różnego rodzaju zadania. W związku z tym gmina jest zainteresowana osiągnięciem jak najwyższego dochodu, a następnie racjonalnym jego wydatkowaniem.

Gmina wykonuje swoje zadania opierając się na uchwalonym przez Radę Gminy Jednorożec budżecie, który stanowi podstawę jej gospodarki finansowej. Mieszczą się w nim podstawowe źródła dochodów i wydatków odpowiadających

poszczególnym dziedzinom działalności, w tym działalności inwestycyjnej. Działalność finansowa gminy zależy od uzyskanych dochodów, które są przeznaczone na pokrycie wydatków. Dochody i ich wydajność stanowią granicę dla podejmowanej działalności. W skład dochodów całkowitych gminy Jednorożec wchodzi:

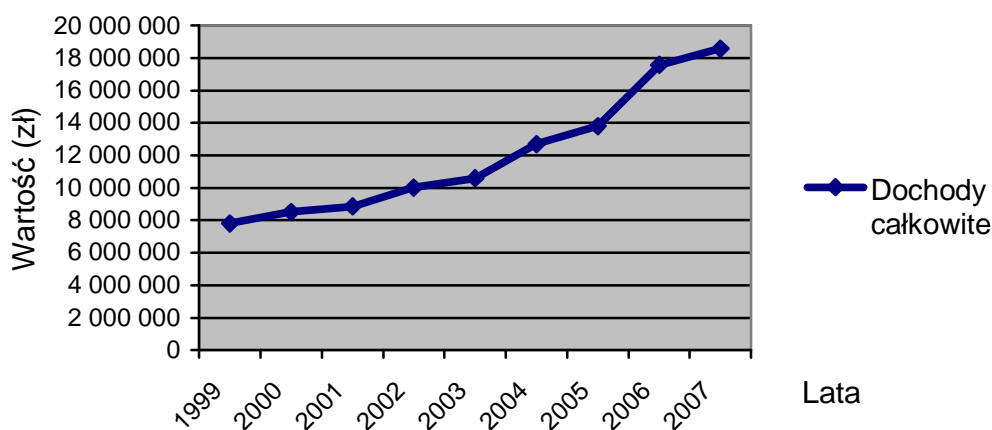
- dochody własne, w skład których wchodzi dochody z podatków i opłat gminnych, dochody z mienia,
- udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa,
- subwencje,
- dotacje (dotacje na zadania zlecone rządowe, dotacje na zadania zlecone ze Starostwa, dotacje na zadania własne).

Tabela 20: Kształtowanie się całkowitych dochodów gminy Jednorożec w latach 1999 – 2007

Lata	Dochody całkowite (zł)	Dynamika 1999=100
1999	7 807 417	100,00
2000	8 512 584	109,03
2001	8 861 479	113,50
2002	10 026 361	128,42
2003	10 600 503	135,77
2004	12 695 274	162,61
2005	13 804 533	176,81
2006	17 574 581	225,10
2007	18 574 853	237,91

Źródło: na podstawie danych UG Jednorożec

Wykres: 2 Kształtowanie się dochodów w gminie Jednorożec w latach 1999 – 2007

Dochody budżetu gminy Jednorożec wzrosły w latach 1999 – 2007 z 7 807 417 zł do 18 574 853 zł. W analizowanym okresie zanotowano realny przyrost dochodów o 137,91%. Zestawienie dochodów budżetu gminy Jednorożec, z wyszczególnieniem ich głównych źródeł pochodzenia dla lat 1999 – 2007, przedstawiono w tabelach nr 21 - 23.

Tabela 21: Dochody budżetu gminy Jednorożec 1999 - 2001

Wyszczególnienie	1999		2000		2001	
	w zł	Udział w %	w zł	Udział w %	w zł	Udział w %
Dochody własne	1 0 17 733	13,0	1 187 157	13,9	1 634 292	18,5
Udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	703 721	9,0	631 996	7,4	490 942	5,5
Subwencja ogólna	4 942 568	63,3	5 068 914	59,6	5 602 738	63,2
Dotacje ogółem	1 143 395	14,7	1 624 517	19,1	1 133 507	12,8
Dotacje na zadania zlecone rządowe	972 203	85,0	984 411	60,6	1 021 197	90,1
Dotacje na zadania zlecone ze Starostwa	51 608	4,5	18 883	1,2	11 781	1,0
Dotacje na zadania własne	119 584	10,5	621 223	38,2	100 529	8,9
Razem	7 807 417	100	8 512 584	100	8 861 479	100

Źródło: na podstawie danych UG Jednorożec

Tabela 22: Dochody budżetu gminy Jednorożec 2002 - 2004

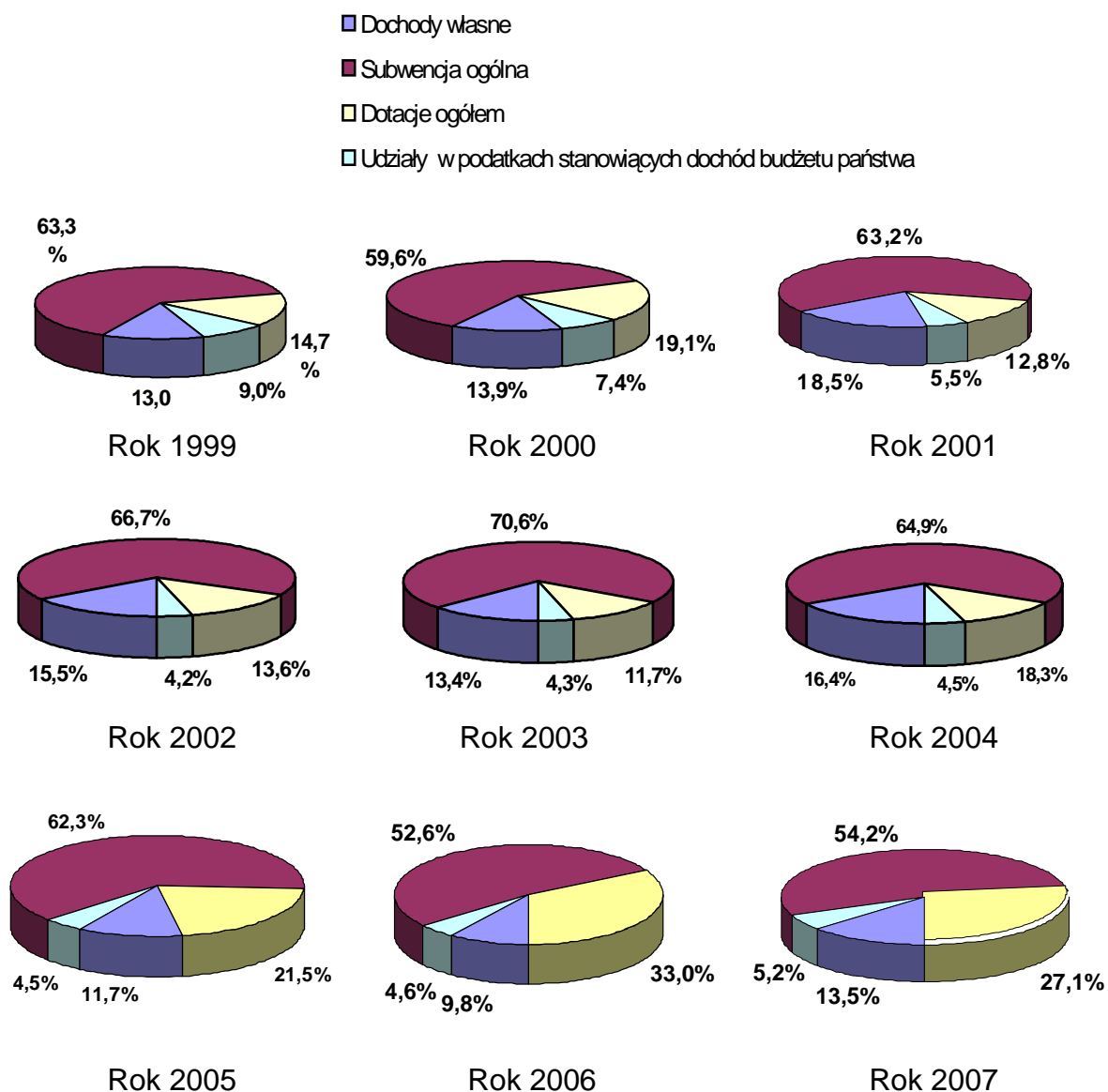
Wyszczególnienie	2002		2003		2004	
	w zł	Udział w %	w zł	Udział w %	w zł	Udział w %
Dochody własne	1 551 456	15,5	1 427 102	13,4	1 557 785	12,3
Udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	420 569	4,2	451 845	4,3	577 145	4,5
Subwencja ogólna	6 684 633	66,7	7 480 633	70,6	8 237 603	64,9
Dotacje ogółem	1 369 703	13,6	1 240 923	11,7	2 322 741	18,3
Dotacje na zadania zlecone rządowe	1 086 014	79,3	1 049 888	84,6	1 470 988	63,3
Dotacje na zadania zlecone ze Starostwa	11 781	0,9	-	-	10 015	0,4
Dotacje na zadania własne	271 908	19,8	191 035	15,4	841 738	36,2
Razem	10 026 361	100	10 600 503	100	12 695 274	100

Źródło: na podstawie danych UG Jednorożec

Tabela 23: Dochody budżetu gminy Jednorożec 2005 - 2007

Wyszczególnienie	2005		2006		2007	
	w zł	Udział w %	w zł	Udział w %	w zł	Udział w %
Dochody własne	1 616 493	11,7	1 721 195	9,8	2 502 289	13,5
Udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	617 772	4,5	809 805	4,6	970 373	5,2
Subwencja ogólna	8 606 718	62,3	9 242 153	52,6	10 072 785	54,2
Dotacje ogółem	2 963 550	21,5	5 801 628	33,0	5 029 406	27,1
Dotacje na zadania zlecone rządowe	2 316 691	78,2	4 000 618	69,0	3 885 057	77,2
Dotacje na zadania zlecone ze Starostwa	12 375	0,4	12 375	0,2	14 875	0,3
Dotacje na zadania własne	634 484	21,4	1 788 635	30,8	1 129 474	22,5
Razem	13 804 533	100	17 574 581	100	18 574 853	100

Wykres 3: Struktura dochodów gminy Jednorożec w latach 1999 – 2007

Gospodarka finansowa gminy Jednoróżec opierała się w badanych latach głównie na zewnętrznych źródłach finansowania. W strukturze wpływów gminy Jednoróżec dominowały subwencje. Ich udział w dochodach ogółem wahał się w przedziale od 59,6% (2000r.) do 70,6% (2003r.). W 2007 roku subwencja ogólna wyniosła 54,2%. Środki pozyskiwane z tytułu subwencji oświatowej były niewystarczające w stosunku do kosztów funkcjonowania szkół. Dochody własne, liczone bez podatków wspólnych z budżetem państwa, stanowiły średnio tylko ok. 19,7% (w 2007 roku – 13,5%) wpływów budżetowych. Na kolejnych miejscach znalazły się dotacje, które stanowiły średnio 19,25%. Można zauważyć że w latach 2005 – 2007 zwiększył się udział dotacji w strukturze dochodów gminy i wynosił ponad 20%, w roku 2006 osiągnął najwyższy poziom 33%. Najmniejsze dochody gminie dostarczały podatki wspólne z budżetem państwa. Ich udział zmniejszył się z 9% w 1999 roku do 4,2% w 2002 roku. W kolejnych latach ich udział utrzymywał się na zbliżonym poziomie, tj. w granicach 4,4% - 4,7 %. W 2007 roku wzrósł do poziomu 5,2 %.

Analiza wydatków w gminie Jednoróżec w latach 1999 – 2007

Bardzo ważną pozycję w budżecie jednostek samorządu terytorialnego stanowią wydatki. Wartość ich oraz poziom na przestrzeni badanych lat pozwalają dokonać oceny ogólnej działalności gminy.

Wydatki ogólne gminy można podzielić na:

- wydatki bieżące,
- wydatki inwestycyjne.

Wśród struktury rodzajowej wydatków budżetowych każdej jednostki samorządowej najważniejszą pozycję stanowią niewątpliwie wydatki inwestycyjne. Mają one bowiem istotny wpływ na kształtowanie struktury otoczenia podmiotów gospodarczych i tworzenia warunków do inwestowania, a także poprawę jakości życia mieszkańców.

Tabela 24: Wydatki budżetu gminy Jednoróżec w latach 1999 – 2007

Lata	Wydatki ogółem		Wydatki bieżące		Wydatki inwestycyjne	
	zł	Udział w %	zł	Udział w %	zł	Udział w %
1999	7 530 288	100	6 512 787	86,49	1 017 501	13,51
2000	9 104 331	100	7 816 523	85,85	1 287 808	14,15
2001	8 585 806	100	7 681 797	89,47	904 009	10,53
2002	10 458 591	100	8 641 228	82,62	1 817 363	17,38
2003	11 061 638	100	9 417 590	85,14	1 644 048	14,86
2004	12 970 980	100	10 346 186	79,76	2 624 794	20,24
2005	13 584 607	100	11 859 087	87,30	1 725 520	12,70
2006	20 660 826	100	14 726 302	71,28	5 934 524	28,72
2007	17 916 900	100	15 736 465	87,83	2 180 435	12,17
Dynamika 2007/1999 1999 = 100	237,93		241,62		214,29	

Źródło: na podstawie danych UG Jednoróżec

Analiza dynamiki zmian wydatków ogółem w latach 1999 – 2007 wykazuje ich wzrost o 174,37%. Tempo przyrostu wydatków inwestycyjnych należy określić jako bardzo wysokie.

Przy tak dużej progresji, w przyszłości konstruując montaż finansowy projektów inwestycyjnych należy dokładnie badać możliwość utrzymania płynności finansowej gminy w dłuższym okresie. Utrzymaniu tendencji rozwoju gminy będzie sprzyjać realizacja modelu strategicznego zarządzania.

Struktura wydatków budżetowych:

- Dział rolnictwo obejmował w 2007 r. 3,19% ogółu wydatków. Zgodnie z klasyfikacją budżetową ewidencjonowane są tu wydatki inwestycyjne związane z budową wodociągów na terenach wiejskich. Zadania inwestycyjne są tu prowadzone przez gminę konsekwentnie, zgodnie z realizowanym wieloletnim programem inwestycyjnym.
- W całym badanym okresie największa część środków finansowych była kierowana na cele oświaty i wychowania (43,88% w 2007 r.). W 2006 roku nastąpił spadek udziału, który był wynikiem znacznego zwiększenia wydatków inwestycyjnych w innych działach (głównie: rolnictwo, transport i łączność, a przede wszystkim gospodarka komunalna).
- Administracja publiczna pochłonęła w 200 r. 7,49% ogółu wydatków budżetu, co w gminach wiejskich jest udziałem niższym od średniej krajowej.
- Na cele transportu i łączności wydatkowano w 2007 r. 6,28% wydatków budżetu. Były to wydatki kierowane głównie na remonty, modernizacje i budowę dróg gminnych.
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska - stanowiła w 2007 r. 5,28% wydatków ogółem z czego 13,10% stanowiły wydatki na inwestycje.

Wydatki w pozostałych działach miały mniejsze znaczenie (zestawienie w tabelach niżej).

Tabela 25: Wydatki budżetowe ogółem w gminie Jednorozec w latach 1999 – 2007
z uwzględnieniem poszczególnych działów

Wyszczególnienie	Wydatki (zł) w latach:								
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Rolnictwo	296 693	766 796	433 898	681 899	647 837	1 128 134	287 393	937 621	570 863
Transport i łączność	65 519	486 367	489 356	724 239	264 246	403 170	400 097	630 134	1 124 410
Gospodarka komunalna i ochr. środowiska	123 456	244 777	221 069	311 007	433 371	651 974	847 264	4 414 588	946 355
Gospodarka mieszkaniowa	87 736	117 917	86 469	178 759	91 760	232 963	201 728	307 169	181 554
Oświata i wychowanie	4 573 774	4 895 044	4 758 980	5 521 681	6 453 773	6 979 279	7 267 803	7 616 971	7 860 890
Kultura i sztuka	53 517	84 607	52 653	68 685	81 645	82 564	97 866	145 463	564 989
Ochrona Zdrowia	256 440	187 436	38 354	44 037	47 524	49 585	57 822	62 071	66 994
Opieka społeczna	1 143 343	1 229 161	1 131 915	1 358 705	1 390 543	1 857 645	2 762 041	4 754 639	4 563 352
Kultura fizyczna i sport	12 871	18 880	40 846	33 912	61 553	68 660	56 202	105 479	98 379
Administracja publiczna	913 419	1 049 514	1 149 930	1 236 369	1 251 588	1 084 544	1 132 561	1 267 641	1 342 465
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona Państwa + obrona narodowa	2 300	6 300	88 919	191 025	183 146	176 963	291 004	234 360	494 394
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej	864	13 219	18 550	21 098	31 621	20 161	58 713	25 607	20 155
Różna działalność	356	4 313	74 867	87 175	123 031	235 338	129 113	159 083	82 100
Razem	7 530 288	9 104 331	8 585 806	10 458 591	11 061 638	12 970 980	13 584 607	20 660 826	17 916 900

Źródło: na podstawie danych UG Jednorozec

Tabela 26: Wydatki budżetu gminy Jednoróżec w latach 1999 – 2000
z uwzględnieniem poszczególnych działów

Lata	1999				2000			
Dział	Kwota (zł)	% budżetu	Inwestycje (zł)	%	Kwota (zł)	% budżetu	Inwestycje (zł)	%
Rolnictwo	296 693	3,94	168 480	56,79	766 796	8,42	624 858	81,49
Transport i łączność	65 519	0,87	12 148	18,54	486 367	5,34	354 444	72,88
Gospodarka komunalna	123 456	1,64	23 888	19,35	244 777	2,69	26 506	10,83
Gospodarka mieszkaniowa	87 736	1,17	6 500	7,41	117 917	1,30	7 000	5,94
Oświata i wychowanie	4 573 774	60,74	753 653	16,48	4 895 044	53,77	171 188	3,50
Kultura i sztuka	53 517	0,71	-	-	84 607	0,93	-	-
Ochrona zdrowia	256 440	3,41	42 302	16,50	187 436	2,06	74 227	39,60
Opieka społeczna	1 143 343	15,18	-	-	1 229 161	13,50	-	-
Kultura fizyczna i sport	12 871	0,17	-	-	18 880	0,21	-	-
Administracja państwowa i samorządowa	913 419	12,13	10 530	1,15	1 049 514	11,53	26 585	2,53
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona Pp. + obrona narodowa	2 300	0,03	-	-	6 300	0,07	-	-
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej	864	0,01	-	-	13 219	0,14	-	-
Różna działalność	356	0,00	-	-	4 313	0,04	3 000	69,56
Razem	7 530 288	100	1 017 501	13,51	9 104 331	100	1 287 808	14,15

Zródło: na podstawie danych UG Jednoróżec

Tabela 27: Wydatki budżetu gminy Jednoróżec w latach 2001 – 2002
z uwzględnieniem poszczególnych działów

Lata	2001				2002			
Dział	Kwota (zł)	% budżetu	Inwestycje (zł)	%	Kwota (zł)	% budżetu	Inwestycje (zł)	%
Rolnictwo	433 898	5,05	319 403	73,61	681 899	6,52	505 850	74,18
Transport i łączność	489 356	5,70	353 416	72,22	724 239	6,93	484 736	66,93
Gospodarka komunalna	221 069	2,57	73 840	33,40	311 007	2,97	59 317	19,07
Gospodarka mieszkaniowa	86 469	1,01	13 015	15,05	178 759	1,71	86 346	48,30
Oświata i wychowanie	4 758 980	55,43	89 190	1,87	5 521 681	52,8	488 951	8,86

Kultura i sztuka	52 653	0,61	-	-	68 685	0,66	-	-
Ochrona zdrowia	38 354	0,45	-	-	44 037	0,42	-	-
Opieka społeczna	1 131 915	13,18	-	-	1 358 705	12,99	3 430	0,25
Kultura fizyczna i sport	40 846	0,48	-	-	33 912	0,32	-	-
Administracja państwowa i samorządowa	1 149 930	13,39	40 156	3,49	1 236 369	11,82	92 834	7,51
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona Pp. + obrona narodowa	88 919	1,04	5 000	5,62	191 025	1,83	67 550	35,36
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej	18 550	0,22	-	-	21 098	0,2	-	-
Różna działalność	74 867	0,87	9 989	13,34	87 175	0,83	28 349	32,52
Razem	8 585 806	100	904 009	10,53	10 458 591	100	1 817 363	17,38

Zródło: na podstawie danych UG Jednorozec

Tabela 28: Wydatki budżetu gminy Jednorozec w latach 2003 – 2004
z uwzględnieniem poszczególnych działów

Lata	2003				2004			
	Kwota (zł)	% budżetu	Inwestycje (zł)	%	Kwota (zł)	% budżetu	Inwestycje (zł)	%
Rolnictwo	647 837	5,85	450 109	69,48	1 128 134	8,70	945 188	83,78
Transport i łączność	264 246	2,39	145 276	54,98	403170	3,11	220105	54,59
Gospodarka komunalna	433 371	3,92	101 843	23,50	651 974	5,03	254 001	38,96
Gospodarka mieszkaniowa i niematerialne usługi komunalne	91 760	0,83	-	-	232 963	1,80	128 477	55,15
Oświata i wychowanie	6 453 773	58,34	709 035	10,99	6 979 279	53,81	838 561	12,02
Kultura i sztuka	81 645	0,74	-	-	82 564	0,64	0	0,00
Ochrona zdrowia	47 524	0,43	-	-	49 585	0,38	0	0,00
Opieka społeczna	1 390 543	12,57	-	-	1 857 645	14,32	7 300	0,39
Kultura fizyczna i sport	61 553	0,56	-	-	68 660	0,53	0	0,00
Administracja państwowa i samorządowa	1 251 588	11,31	123 314	9,85	1 084 544	8,36	8 381	0,77
Bezpieczeństwo publiczne	183 146	1,66	49 900	27,25	176 963	1,36	60 000	33,91
Urzędy naczelnych organów władz	31 621	0,29	-	-	20 161	0,16	0	0,00

kontroli i sąd.								
Różna działalność	123 031	1,11	64 571	52,48	235 338	1,81	162 781	69,17
Razem	11 061 638	100	1 644 048	14,86	12 970 980	100	2 624 794	20,24

Źródło: na podstawie danych UG Jednorzec

Tabela 29: Wydatki budżetu gminy Jednorzec w latach 2005 – 2007
z uwzględnieniem poszczególnych działów

Lata	2005				2006				2007			
	Dział	Kwota (zł)	% budżetu	Inwestycje (zł)	%	Kwota (zł)	% budżetu	Inwestycje (zł)	%	Kwota (zł)	% budżetu	Inwestycje (zł)
Rolnictwo	282 393	2,08	114 690	40,61	937 621	4,54	684 082	72,96	570 863	3,19	170 646	7,83
Transport i łączność	400097	2,95	253204	63,29	630134	3,05	460565	73,09	1 124 410	6,28	834 343	38,26
Gospodarka komunalna	847 264	6,24	382 184	45,11	4 414 588	21,37	3 801 486	86,11	946 355	5,28	285 595	13,10
Gospodarka mieszkaniowa	201 728	1,48	89 121	44,18	307 169	1,49	192 741	62,75	181 554	1,01	50 347	2,31
Oświata i wychowanie	7 267 803	53,50	672 601	9,25	7 616 971	36,87	650 832	8,54	7 860 890	43,88	509 708	23,38
Kultura i sztuka	97 866	0,72	-	-	145 463	0,70	-	-	564 989	3,15	-	-
Ochrona zdrowia	57 822	0,43	-	-	62 071	0,30	-	-	66 994	0,37	-	-
Opieka społeczna	2 762 041	20,33	10 485	0,38	4 754 639	23,01	4 800	0,10	4 563 352	25,47	3 800	0,17
Kultura fizyczna i sport	56 202	0,41	11 396	20,28	105 479	0,51	30 683	29,09	98 379	0,55	32 634	1,50
Administracja państwowa i samorządowa	1 132 561	8,34	26 114	2,31	1 267 641	6,14	17 340	1,37	1 342 465	7,49	15 493	0,71
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona Pp. + obrona narodowa	291 004	2,14	139 715	48,01	234 360	1,13	65 000	27,74	494 394	2,76	277 869	12,74
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej	58 713	0,43	-	-	25 607	0,12	-	-	20 155	0,11	-	-
Różna działalność	129 113	0,95	26 010	20,15	159 083	0,77	26 995	16,97	82 100	0,46	-	-
Razem	13 584 607	100	1 725 520	12,70	20 660 826	100	5 934 524	28,72	17 916 900	100,00	2 180 435	100

Źródło: na podstawie danych UG Jednorzec

Tabela 30: Zestawienie dochody – wydatki gminy Jednorzec w latach 1999 - 2007

Lata	Dochody	Wydatki	Wynik finansowy (nadwyżka/deficyt)
1999	7 807 417	7 530 288	277 129
2000	8 512 584	9 104 331	-591 747
2001	8 861 479	8 585 806	275 673
2002	10 026 361	10 458 591	-432 230
2003	10 600 503	11 061 638	-461 135

2004	12 695 274	12 970 980	-275 706
2005	13 804 533	13 584 607	219 926
2006	17 574 581	20 660 826	-3 086 245
2007	18 574 853	17 916 900	657 953

Źródło: na podstawie danych UG Jednoróżec

Dodatni wynik finansowy gmina Jednoróżec osiągnęła w 1999, 2001, 2005 i 2007 roku. W latach 2002 – 2004 i 2006 notowany jest ujemny wynik finansowy, narastający zwłaszcza w 2006 r. (deficyt osiągnął 17,56% dochodów ogółem). W takiej sytuacji w kolejnych latach wskazanym jest monitorowanie wyniku finansowego z punktu widzenia analizy płynności finansowej gminy. Szczegółowe dane zawiera poniższe zestawienie:

Tabela 31: Poziom zadłużenia gminy Jednoróżec w latach 2000 - 2007

Rok	Poziom zadłużenia (w zł)	Zadłużenie do dochodów (w %)
2000	321 700	3,78
2001	294 115	3,32
2002	274 600	2,74
2003	354 770	3,35
2004	589 000	4,64
2005	234 750	1,70
2006	3 215 187	18,29
2007	2 744 237	14,77

Źródło: na podstawie danych UG Jednoróżec

Wskaźnik zadłużenia gminy w latach 2000 – 2002 stopniowo zmniejszał się z poziomu 3,78% w 2000 roku do 2,74% w roku 2002. W roku 2004 wskaźnik ten wzrósł do 4,64%, a w następnym roku zmalał do 1,70%. W roku 2006 wskaźnik zadłużenia wzrósł do poziomu 18,29%, by w 2007 roku znowu obniżyć się do poziomu 14,77%. Mimo, to zadłużenie gminy utrzymuje się na bezpiecznym poziomie. Związane jest ono z zaciągniętymi, częściowo umarzalnymi pożyczkami z NFOŚiGW i WFOŚiGW w Warszawie.

WIELOLETNI PROGRAM INWESTYCYJNY GMINY JEDNOROŻEC

(zgodnie z załącznikiem Nr 5 do Uchwały nr XX/97/04 Rady Gminy Jednorożec z dnia 30 września 2004 r.)

Tabela 32: Wydatki na wieloletnie programy inwestycyjne w latach 2004 – 2006

L.p.	Dział	Rozdział	Nazwa programu inwestycyjnego	Jednostka organizacyjna realizująca program lub koordynująca wykonanie programu	Okres realizacji programu	Łączne nakłady inwestycyjne	Wysokość wydatków w latach				
							2004			2005	2006
							Środki własne	Kredyty pożyczki	Inne środki Pomocowe +program SAPARD		
1.	010	01010	Budowa sieci wodociągowej Budy Rządowe	Urząd Gminy	2002 - 2004	295.000	34.000		-	-	-
2.	010	01010	Budowa wodociągu Olszewka - Parciaki Gątarka, Żelazna	Urząd Gminy	2003 - 2004	791.509,13	36.952,81	225.000	* 526.664,92	-	-
3.	010	01010	Budowa wodociągu Kobylaki Czarzaste . Korysze, Wólka	Urząd Gminy	2004 - 2006	606.500	36.500	-	-	470.000	100.000
4.	010	01010	Budowa wodociągu Olszewka - Poścień	Urząd Gminy	2004	113.900	30.900	83.000	-	-	-
			Razem rozdz. 01010	x	-	-	138.352,81	308.000	526.664,92	-	-
5.	600	60014	Modernizacja drogi powiatowej Chorzele – Krasnosielc	Starostwo Powiatowe w Przasnyszu	2002 - 2004	425.000	95.000	-	-	-	-
6.	600	60016	Modernizacja drogi Kobylaki Wólka Kobylaki Korysze	Urząd Gminy	2004	100.000	20.000	-	80.000	-	-
7.	600	60016	Budowa chodników w miejscowościach Lipa, Olszewka, Jednorożec ul. Mazowiecka	Urząd Gminy	2004	40.700	40.700	-	-	-	-
			Razem rozdz. 60016				60.700		80.000		
8.	700	70005	Modernizacja ośrodka zdrowia w Żelaznej	Urząd Gminy	2002 - 2004	256.000	50.000	93.000		-	-
9.	710	71004	Plan zagospodarowania przestrzennego i wieloletnie plany	Urząd Gminy	2004	20.000	20.000	-	-	-	-

			inwestycyjne, strategia gminy								
10.	720	72095	Zakup sprzętu komputerowego	Urząd Gminy	2004	20.000	20.000				
11.	750	75023	Modernizacja budynku administracyjnego	Urząd Gminy	2002 - 2005	304.000	10.000	-	-	100.000	-
12.	754	75411	Zakup samochodu pożarniczego	KPPSP Przasnysz	2004	30.000	30.000				
13.	754	75412	Zabudowa samochodu gaśniczego dla OSP w Olszewce	Urząd Gminy	2004	130.000	15.000		115.000	-	
14.	801	80101	Modernizacja Szkoły Podstawowej w Małowidzu	Urząd Gminy	2002 - 2004	139.000	10.000				
15.	801	80101	Modernizacja Szkoły Podstawowej w Parciakach	Urząd Gminy	2002 - 2004	442.000	145.000		-	-	-
16.	801	80101	Modernizacja Szkoły Podstawowej w Jednoróżcu	Urząd Gminy	2002 - 2005	396.600	20.000	-	100.000	160.000	-
17.	801	80101	Modernizacja Filii Szkoły Podstawowej w Drażdzewie Nowym	Urząd Gminy	2002 - 2004	341.000	141.000	48.810	-	-	-
18.	801	80101	Modernizacja Szkoły Podstawowej w Żelaznej Rządowej	Urząd Gminy	2002 - 2004	446.500	178.500	108.000	-		-
19.	801	80101	Modernizacja Szkoły Podstawowej w Olszewce	Urząd Gminy	2003 - 2004	95.000	25.000	-			
20.	801	80101	Modernizacja Filii Szkoły Podstawowej w Ulatowo Pogorzel	Urząd Gminy	2003 - 2004	135.000	50.000	-			
21.	801	80101	Budowa Szkoły Podstawowej w Jednoróżcu	Urząd Gminy	1994 - 2004	3.290.528	131.000	-	94.528	-	-
22.	801	80101	Modernizacja Szkoły podstawowej w Połoni	Urząd Gminy	2003 - 2005	150.000	10.000	-	-	115.000	
23.	801	80101	Modernizacja szkoły podstawowej w Lipie	Urząd Gminy	2004	400.000	79.396	237.000	-	83.604	
			Razem rozdz. 80101	x	-	789.896	393.810	194.528	358.604		
24.	801	80104	Modernizacja budynku przedszkola w Jednoróżcu	Urząd Gminy	2002 - 2004	232.000	10.000		50.000		
25.	852	85212	Zakup komputera i oprogramowania	Urząd Gminy	2004	7.300	7.300				
26.	852	85295	Zakup samochodu osobowego do przewozu osób niepełnosprawnych	Urząd Gminy	2004	110.000	35.000		75.000		

27.	900	90002	Budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji w Jednoróżcu	Urząd Gminy	2002-2006	4.000.000	35.286	-	800.000	1.540.679	1380000
28.	900	90002	Wysypisko (kontynuacja budowy)	Urząd Gminy	1987 - 2005		10.000	-	-	290.000	400.000
29.	900	90002	Zakup pojemników do śmieci	Urząd Gminy	2003 - 2004	216.700	56.700	160.000			
			Razem rozdz. 90002	x			101.986	<i>160.000</i>			
						Razem	1.383.234,81	954.810	1.841.192,92	2.759.283	1880000

* środki z SAPARD

WIELOLETNI PROGRAM INWESTYCYJNY GMINY JEDNOROŻEC

(zgodnie z załącznikiem Nr 3 do Uchwały nr X/47/07 Rady Gminy Jednorożec z dnia 7 grudnia 2007 r.)

Tabela 33: Wydatki na wieloletnie programy inwestycyjne w latach 2007 – 2009

Lp.	Dział	Rozdz.	§	Nazwa zadania inwestycyjnego i okres realizacji (w latach)	Łączne koszty finansowe	Planowane wydatki						Jednostka organizacyjna realizująca program lub koordynująca wykonanie programu		
						rok budżetowy 2007 (8+9+11+12)	Z tego źródła finansowania				2008		2009 r.	
							dochody własne Jst	kredyty i pożyczki	Środki pochodzące z innych źródeł (pozyskane)	Środki pochodzące z innych źródeł (środki do pozyskania)				Środki wymienione w art.5ust.1 pkt 2 i 3 u.f.p. (środki do pozyskania)
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
1.	010	01010	6050	Rozbudowa wodociągu grupowego w Żelaznej Rządowej- budowa wodociągu we wsi Parciaki Stacja	160.000,00	130.000,00	30.000,00			A.100.000,00		30.000,00		Urząd Gminy
2.	010	01010	6050	Rozbudowa wodociągu grupowego w Jednorożcu	40.000,00	40.000,00	40.000,00							Urząd Gminy
3.	010	01010	6050	Modernizacja wodociągu w miejscowościach Jednorożec i Stegna	800.000,00	12.000,00	12.000,00					420.000,00	388.000,00	Urząd Gminy
4.	010	01010	6050	Budowa zbiornika retencyjnego	15300000,00	30.000,00	30.000,00					9.110.000,0	6.170000,00	Urząd Gminy
5.	010	01010	6060	Zakup samochodu osobowo dostawczego na potrzeby gospodarki wodnej i ściekowej	56.000,00	56.000,00	56.000,00							Urząd Gminy
.				Ogółem dział 010		268.000,00	168.000,00			100.000,00		9.560.000,00	6.558.000,00	
6.	600	60016	6050	Modernizacja dróg gminnych w ramach projektu „Stworzenie warunków dla rozwoju agroturystyki w dolinie Omulwi i Orzyca”	1.288.679,00	947.179,00	561.700,00				1)385.479,00			Urząd Gminy
7.	600	60016	6050	Modernizacja ulic w Jednorożcu po kanalizacji	510.000,00	460.000,00	160.000,00			A.300.000,00				Urząd Gminy
8.	600	60016	6050	„Zielony Szlak Rowerowy”	40.000,00	5.000,00	5.000,00					20.000,00		Urząd Gminy
9.	600	60016	6050	Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Olszewka	140.000,00	140.000,00	70.000,00			A.70.000,00				
				Ogółem dział 600		1552.179,00	796.700,00			370.000,00		385.479,00	20.000,00	
10.	700	70005	6050	Modernizacja Ośrodka Zdrowia w Żelaznej	796.320,00	417.050,00	34.550,00				1)382.500,00	32.950,00		Urząd Gminy
				Modernizacja Ośrodka Zdrowia w	524.000,00	311.000,00	37.000,00				1)274.000,00	13.000,00		Urząd Gminy

11.	700	70005	6050	Jednorozcu											
12.	700	70005	6050	Modernizacja Lecznicy Wet. w Jednorozcu	150.000,00	120.000,00	30.000,00			F. 90.000,00		20.000,00			Urząd Gminy
13.	700	70005	6050	Modernizacja Lecznicy Wet. W Żelaznej	200.000,00	170.000,00	30.000,00			F.140000,00		20.000,00			Urząd Gminy
				Ogółem dział 700		1.018.050,00	131.550,00			230.000,00	656.500,00	85.950,00			
14.	750	75023	6050	Modernizacja budynku administracyjnego	488.300,00	230.000,00	-				2)230.000,00	29.000,00			Urząd Gminy
15.	750	75023	6060	Zakup komputerów i oprogramowania	25.000,00	25.000,00	25.000,00								Urząd Gminy
				Ogółem dział 750		255.000,00	25.000,00				230.000,00	29.000,00			
16.	754	75412	6060	Zabudowa samochodu gaśniczego dla OSP Lipa	191.000,00	126.000,00	126.000,00								Urząd Gminy
17.	754	75412	6060	Zakup samochodu bojowego dla OSP w Jednorozcu	210.000,00	210.000,00	30.000,00	120.000,00	A.60.000,00						Urząd Gminy
				Ogółem dział 754		336.000,00	156.000,00	120.000,00	60.000,00						
18.	801	80101	6050	Modernizacja Szkoły podstawowej w Jednorozcu	2.612.000,00	1.065.200,00	20.200,00			A.200.000,00	2)845.000,00	179.800,00			Urząd Gminy
19.	801	80101	6050	Modernizacja Szkoły Podstawowej w Olszewce wraz z modernizacją kotłowni	1.071.796,00	796.000,00	186.000,00	75.000,00	A.75.000,00		2)460.000,00				Urząd Gminy
20.	801	80101	6050	Modernizacja Szkoły Podstawowej w Połoni	478.000,00	288.000,00	68.000,00				1)220.000,00				Urząd Gminy
21.	801	80101	6050	Modernizacja Szkoły Podstawowej w Małowidzu	519.000,00	479.000,00	139.000,00		A.50.000,00		1)290.000,00				Urząd Gminy
22.	801	80101	6050	Modernizacja Szkoły Podstawowej w Żelaznej	943.770,00	50.000,00	50.000,00					170.000,00	200.000,00		Urząd Gminy
23.	801	80101	6050	Modernizacja Szkoły Podstawowej w Parciakach	505.000,00	70.000,00	70.000,00					150.000,00	200.000,00		Urząd Gminy
24.	801	80195	6060	Zakup i instalacja monitoringu wizyjnego w szkołach	15.912,00	15.912,00	15.912,00								GZOKiS
				Ogółem dział 801		2.764.112,00	549.112,00	75.000,00	125.000,00	200.000,00	1.815.000,00	499.800,00	400.000,00		
25.	852	85219	6060	Zakup kserokopiarki	5.000,00	5.000,00	5.000,00								OPS w Jednorozcu
				Ogółem dział 852		5.000,00	5.000,00								
26.	900	90001	6050	Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Jednorzec (miejscowości Jednorzec Stegna i część wsi Ulatowo-Pogorzal – II etap	10.392000,00	7.910.000,00	160.000,00	1.000.000,00	A.150.000,00		2)6.600000,0	2.482.000,00			Urząd Gminy
27.	900	90001	6050	Budowa lokalnych oczyszczalni ścieków przy budynkach oświatowych	220.000,00	220.000,00	20.000,00	200.000,00							

				w gminie Jednoróżec											
28.	900	90002	6050	Kontynuacja budowy wysypiska		10.000,00	10.000,00								Urząd Gminy
29.	900	90015	6050	Rozbudowa i modernizacja istniejącego oświetlenia ulicznego na terenie gminy Jednoróżec	150.000,00	150.000,00	150.000,00								Urząd Gminy
				Ogółem dział 900		8.290.000,00	340.000,00	1.200.000,00	150.000,00		6.600.000,00	2.482.000,00			
30.	926	92695	6050	Budowa zespołu obiektów sportowych w Jednoróżcu	7.095.150,00	1.354.916,00	54.916,00			C.900.000,00 D.300.000,00 E.100.000,00		4.705.234,0	1.000.000,00		Urząd Gminy
				Ogółem dział 926		1.354.916,00	54.916,00			1.300.000,00		4.705.234,00	1.000.000,00		
				Ogółem wydatki inwestycyjne		15.843.257,00	2.226.278,00	1.395.000,00	705.000,00	1.830.000,00	9.686.979,00	17.381.984,0	7.958.000,00		

Objaśnienia:

Środki do pozyskania:

kol. 11

A .Urząd Marszałkowski kwota 300.000,00 zł

C. Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej kwota 900.000,00 zł

D. Totalizator Sportowy kwota 300.000,00 zł

E .Starostwo Powiatowe kwota 100.000,00 zł

F Pozostałe środki do pozyskania 230.000,00 zł

kol. 12

1. ZPORR kwota 1.551.979,00 zł

2. Fundusz Norweski kwota 8.135.000,00 zł

Pożyczki z WFOŚ i GW 1.395.000,00 zł

Dotacje z Urzędu marszałkowskiego 635.000,00 zł

Dotacja z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych 70.000,00 zł

Środki własne 2.226.278,00 zł

2.5.2. ROLNICTWO

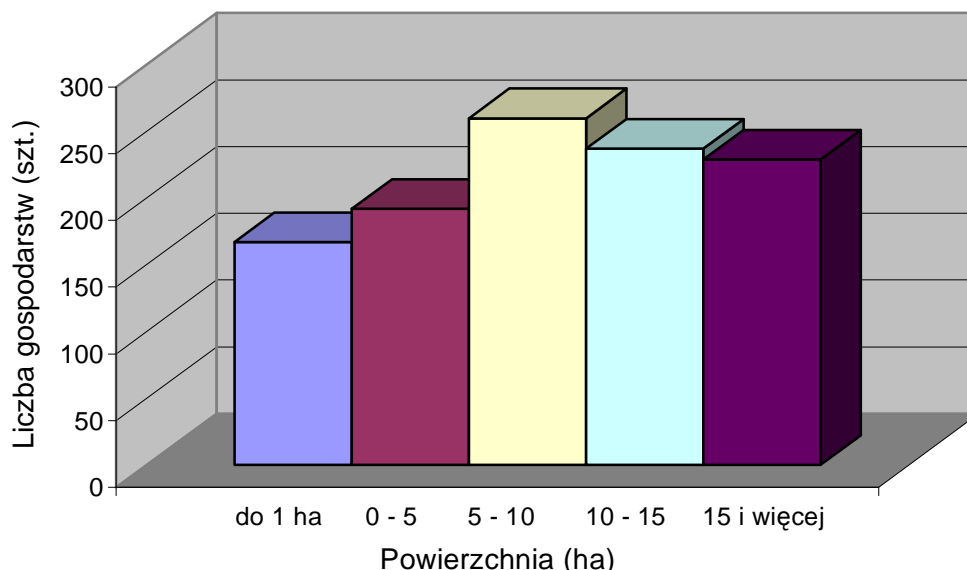
Rolnictwo jest jedną z form działalności i źródłem utrzymania mieszkańców. Około 36 % (stan 2002 r.) mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym pracuje w rolnictwie. Wskaźnik zatrudnienia wynosi około 12 osób na 100 ha (średnia w kraju – 24/100 ha). W strukturze własnościowej gospodarstw rolnych gminy dominuje sektor indywidualnych gospodarstw rolnych, który zajmuje 10 547,16 ha użytków rolnych gminy. Średnia wielkość gospodarstw na terenie gminy to 11,62 ha (w powiecie przasnyskim – 10,25 ha, w województwie mazowieckim – 7,2 ha).

Tabela 34: Struktura wielkości indywidualnych gospodarstw rolnych na terenie gminy Jednorożec w 2002 roku

Wielkość gospodarstwa (ha)	Liczba gospodarstw (szt.)	Udział (%)	Łączna powierzchnia (ha)	Średnia powierzchnia (ha)
Do 1 ha	167	15,39	83,95	0,5
1 - 5	192	17,70	726,56	3,78
5 - 10	260	23,96	2 366,37	9,10
10 – 15	237	21,84	3 576,16	15,09
15 i więcej	229	21,11	5 850	25,55
Razem	1085	100	12 603,09	11,62

Źródło: Spis powszechny.

Wykres 4: Liczba gospodarstw na terenie gminy Jednorożec w 2002 z wg grup obszarowych

Na terenie gminy Jednorożec w 2002 roku wśród gospodarstw indywidualnych największą liczbę stanowiły gospodarstwa o powierzchni od 5 ha do 10 ha (260 gospodarstw o łącznej powierzchni 2 366,37). Ich udział wyniósł 23,96% ogółu gospodarstw. W badanym okresie najmniejszy udział wśród gospodarstw

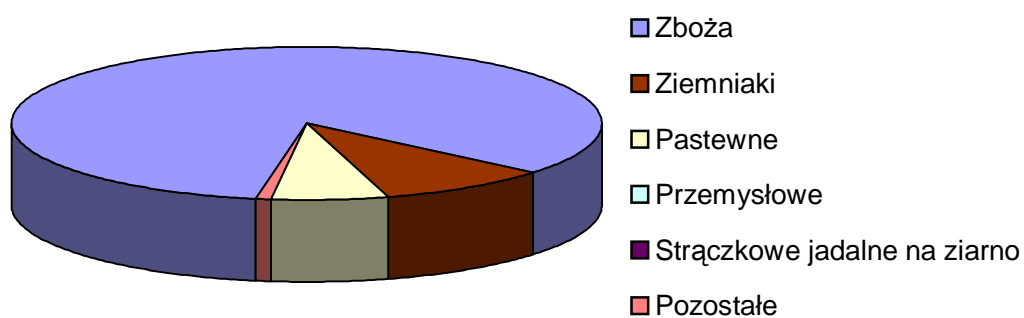
indywidualnych miały gospodarstwa o powierzchni do 1ha (167szt.), co stanowiło 15,39%.

Tabela 35: Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów na terenie gminy Jednorożec w 2002 roku

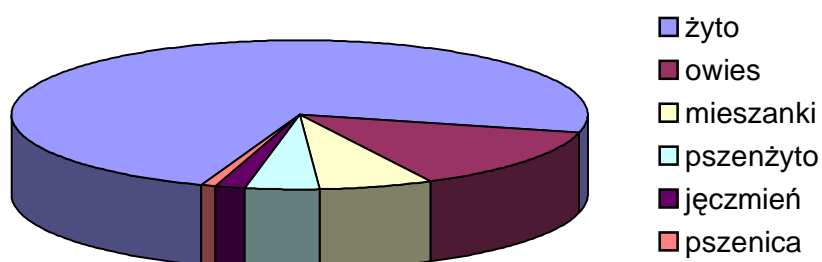
Zasiewy	Powierzchnia zasiewu	
	ha	%
Zboża w tym:	2 346,89	83,31
- żyto	1 723,09	74
- owies	314,97	13
- mieszanki	151,86	6
- pszenżyto	97,88	4
- jęczmień	40,58	2
- pszenica	18,51	1
Ziemniaki	267,16	9,49
Pastewne	179,26	6,36
Przemysłowe	1,30	0,05
Strączkowe jadalne na ziarno	1,16	0,04
Pozostałe	21,13	0,75
Razem	2 816,90	100

Źródło: Spis powszechny

Wykres 5: Struktura zasiewów głównych ziemiopłodów na terenie gminy Jednorożec w 2002 roku

Wykres 6: Struktura zasiewów zbóż na terenie gminy Jednorożec w 2002 roku

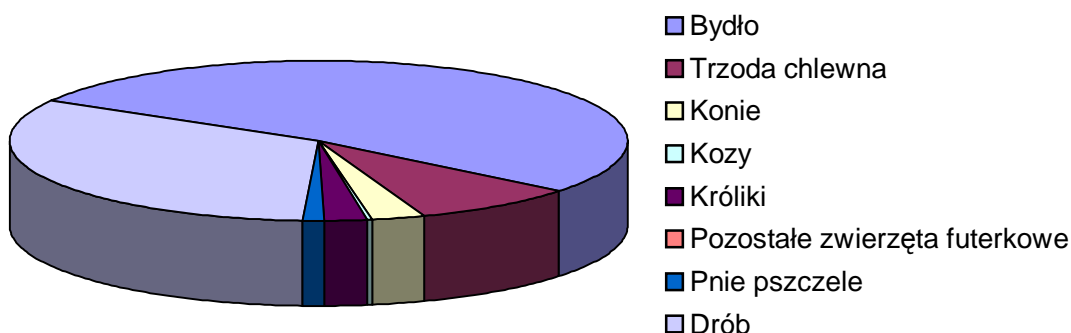
Na terenie gminy Jednoróżec użytki rolne to prawie 52,30% powierzchni gminy. Przeważają uprawy zbóż, które stanowią 83,31% powierzchni ogółu zasiewów, w tym przede wszystkim żyto (74%). Pozostałe uprawiane zboża to: owies (13%), mieszanki zbożowe (6%), pszenżyto (4%), jęczmień (2%), pszenica (1%). Najmniejszy udział w strukturze zasiewów stanowią rośliny przemysłowe (0,05%) oraz strączkowe jadalne na ziarno (0,04%). Poza tym na terenie gminy uprawia się ziemniaki (9,49%), rośliny pastewne (6,36) i inne (truskawki, warzywa).

Tabela 36: Zwierzęta gospodarskie na terenie gminy Jednoróżec w 2002 roku

Wyszczególnienie	Pogłowie zwierząt	
	szt.	%
Bydło	7 064	52,46
w tym: krowy	4 554	-
Trzoda chlewna	1 179	8,75
w tym: lochy	117	-
Konie	372	2,76
w tym: konie 3-letnie i starsze	259	-
Kozy	24	0,18
Króliki (samice)	288	2,14
Pozostałe zwierzęta futerkowe (samice)	5	0,04
Pnie pszczele	156	1,16
Drób	4 378	32,51
w tym drób kurzy	3 678	-
Razem	13 466	100

Źródło: Spis powszechny

Wykres 7: Struktura zwierząt gospodarskich na terenie gminy Jednoróżec w 2002 roku

Na terenie gminy w 2002 roku w hodowli zwierząt gospodarskich przeważało bydło (52,46%) i drób (32,51%). Najmniejszy udział w strukturze zwierząt gospodarskich miały pozostałe zwierzęta futerkowe (0,04%) i kozy (0,18%) Poza tym hodowane były: trzoda chlewna (8,75%), konie (jako siła pociągowa) stanowiące 2,76% zwierząt gospodarskich oraz króliki (2,14%).

2.5.3. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Podmioty gospodarcze

Zmiany, które od początku lat dziewięćdziesiątych zachodziły w całym kraju, wywarły wpływ na sytuację w gminie. Wynikiem tych zmian jest powstawanie dużej ilości jednostek gospodarczych w sektorze prywatnym.

Na dzień 31.12.2007 r. zarejestrowanych było w gminie 176 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Nie jest to jednak jedyna forma działalności – na terenie gminy funkcjonuje spółdzielnia. Na terenie gminy działa jedna spółka z o.o., która ma swoją siedzibę poza wsią Jednorożec.

Tabela 37: Wykaz zmian ilościowych podmiotów gospodarczych gminie Jednorożec w latach 1999 – 2007

Lata	Liczba podmiotów
1999	180
2000	187
2001	205
2002	195
2003	210
2004	174
2005	177
2006	183
2007	176

Źródło: na podstawie danych UG Jednorożec

Zarejestrowane podmioty gospodarcze prowadzą działalność w następujących działach.

Tabela 38: Liczba podmiotów gospodarczych z uwzględnieniem rodzaju działalności

Rodzaj działalności gospodarczej	Liczba podmiotów gospodarczych							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Produkcja	5	5	5	5	6	6	5	6
Handel	80	86	82	87	69	68	73	67
Gastronomia	7	6	6	6	5	7	7	6
Usługi	88	100	94	103	86	87	87	88
Transport	9	8	8	9	8	9	11	9
Ogółem	189	205	195	210	174	177	183	176

Źródło: na podstawie danych UG Jednorożec

W strukturze działalności gospodarczej w latach 2000 – 2007 przeważają usługi. I tak w 2007 r. usługi stanowiły 50,00%, handel 38,07%, transport 5,11%, gastronomia i produkcja po 3,41%.

Podmioty gospodarcze umiejscowione są przede wszystkim w Jednorozcu (tam koncentrują się wszystkie największe zakłady działające na terenie gminy, m.in. piekarnie, sklepy i inne zakłady usługowe).

HANDEL

Działalność handlową na terenie gminy prowadzą:

- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” – sklepy spożywczo – przemysłowe;
- Osoby prywatne – sklepy spożywczo – przemysłowe, sklepy odzieżowe.

Duży procent stanowią usługi ogólnie – budowlane oraz handel obwoźny.

USŁUGI

Główne branże usługowe na terenie gminy to działalność budowlana – remontowa, transport, zakłady naprawy samochodów.

GASTRONOMIA

W Jednorozcu funkcjonuje 1 bar „Mazowsze”, pijalnia piwa, w Stegnie 1 pijalnia piwa i zajazd.

BANKI

Na terenie gminy Jednorozec funkcjonuje filia Banku Spółdzielczego w Przasnyszu.

2.5.4. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW

Największym problemem gospodarczym gminy jest bezrobocie. Działania samorządu powinny koncentrować się na tworzeniu sprzyjających warunków dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, gdyż to one w największym stopniu są w stanie tworzyć nowe miejsca pracy. Dlatego też tak istotna jest poprawa infrastruktury technicznej oraz opracowanie systemu ulg dla podmiotów tworzących nowe miejsca pracy.

Istotne też jest wykorzystanie potencjału rozwoju rolnictwa i turystyki. Są to kolejne dziedziny, w których możliwe jest powstanie nowych miejsc pracy.

2.6. STREFA SPOŁECZNA

2.6.1. BEZROBOCIE

W gminie Jednorozec bezrobocie kształtuje się na dość wysokim poziomie. Stopa bezrobocia na koniec 2006 roku wyniosła 16,7% i przewyższała średnią krajową (14,9% - stan na XII 2006 r.) oraz średnią województwa mazowieckiego (11,9% - stan na XII 2006r.). Stopa bezrobocia Gminy Jednorozec jest o 1,0% niższa niż w powiecie przasnyskim (17,7%). Kształtuje się ona powyżej tak zwanej bezpiecznej stopy bezrobocia. Struktura bezrobocia w 2006 r. była następująca:

62,2% bezrobotnych stanowiły kobiety, 37,8% mężczyźni, natomiast według stanu na 30.09.2007 r. % bezrobotnych kobiet wzrósł do 67,50.

Tabela 39: Poziom i struktura bezrobocia na terenie gminy Jednoróżec

Wyszczególnienie	Stan na	Liczba bezrobotnych		Bezrobotni z prawem do zasiłku
		Ogółem	Kobiety	Ogółem
Gmina Jednoróżec	31.12.2003 r.	899	429	109
	31.12.2004 r.	879	431	106
	31.12.2005 r.	719	388	84
	31.12.2006 r.	609	379	65
	30.09.2007 r.	480	324	31

Źródło: na podstawie danych UP w Przasnyszu

Z powyższych danych wynikałoby, że bezrobocie w Gminie Jednoróżec ma tendencję spadkową. Należy jednak wziąć pod uwagę liczne migracje mieszkańców Gminy za granicę w celach zarobkowych.

Poziom wykształcenia jest istotnym czynnikiem wpływającym na status bezrobotnych. Zjawisko bezrobocia tylko w niewielkim stopniu dotyczy osób o wysokich kwalifikacjach zawodowych. Największe problemy z podjęciem pracy mają osoby o niskim poziomie wykształcenia, bez kwalifikacji pożądanym na rynku pracy.

2.6.2. OŚWIATA

Na terenie gminy Jednoróżec działa 16 placówek oświatowo - wychowawczych dysponujące bazą lokalową i kształcące dzieci i młodzież zgodnie z poniższym zestawieniem.

Tabela 40: Wykaz placówek oświatowo – wychowawczych (stan na 01.09.2007 r.)

Lp.	Nazwa placówki	Pow. użytkowa	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Uwagi
1	Liceum Ogólnokształcące w Jednoróżcu*	155 m ²	3	98	X
2	Publiczne Gimnazjum w Jednoróżcu	2 950 m ²	15	384	X
3	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Adama Chętnika w Jednoróżcu	1 232 m ²	17	333	Pełen profil: 1 – 6
3a.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Adama Chętnika w Jednoróżcu Filia Małowidz	280 m ²	2	13	Profil: 0 – 3 /klasy 0 – 1 i 2 – 3 po jednym oddziale/
3b.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Adama Chętnika w Jednoróżcu Filia Połoń	348 m ²	2	15	Profil: 0 – 3 /klasy 0 – 1 i 2 – 3 po jednym oddziale/
3c.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Adama Chętnika w Jednoróżcu	165 m ²	2	30	Profil: 0 – 3 /klasy 0 – 1 i 2 – 3 po jednym oddziale/

	Filia Ulatowo - Pogorzel				
3d.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Adama Chętnika w Jednorózcju Filia Drażdżewo Nowe	141 m ²	2	29	Profil: 0 – 3 /klasy 0 – 1 i 2 – 3 po jednym oddziale/
4.	Szkoła Podstawowa w Parciakach	902 m ²	7	70	Profil: 0 – 6
5.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Olszewce	1 184 m ²	7	71	Profil: 0 – 6
6.	Szkoła Podstawowa w Lipie	720 m ²	7	66	Profil: 0 – 6
7.	Szkoła Podstawowa w Żelaznej	1 006 m ²	7	69	Profil: 0 – 6
RAZEM		9 083 m²	71	1178	X
8.	Samorządowe Przedszkole w Jednorózcju	690 m ²	5	115	Dzieci 6 – letnie / 2 oddziały/ Dzieci 3, 4, 5 – letnie po jednym oddziale
9.	Ośrodek Przedszkolny Żelazna	20 m ²	1	11	Dzieci 3-5 letnie
10.	Ośrodek Przedszkolny Ulatowo-Pogorzel	21 m ²	2	16	Dzieci 3-5 letnie
11.	Ośrodek Przedszkolny Małowidz	19 m ²	1	8	Dzieci 3-5 letnie
12.	Ośrodek Przedszkolny Połoń	20 m ²	1	11	Dzieci 3-5 letnie
13.	Ośrodek Przedszkolny Parciaki	21 m ²	1	12	Dzieci 3-5 letnie
14.	Ośrodek Przedszkolny Lipa	19 m ²	1	15	Dzieci 3-5 letnie
15.	Ośrodek Przedszkolny Olszewka	19 m ²	1	18	Dzieci 3-5 letnie
16.	Ośrodek Przedszkolny Drażdżewo Nowe	20 m ²	1	11	Dzieci 3-5 letnie
RAZEM		849 m²	14	217	X
OGÓŁEM		9 932 m²	85	1395	X

Źródło: na podstawie danych GZOKiS w Jednorózcju

*Organem prowadzącym dla Liceum Ogólnokształcącego w Jednorózcju jest powiat przasnyski.

Tabela 41: Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjum (stan na 1.09.2007 r.).

Rok szkolny	00/01	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08
Liczba uczniów ogółem	1297	1151	1166	1209	1141	1095	1065	1080

Źródło: na podstawie danych GZOKiS w Jednorózcju

W roku szkolnym 2007/2008 łącznie w przedszkolu i ośrodkach przedszkolnych zatrudnionych jest 16 przedszkolank, w szkołach podstawowych 84 nauczycieli, w gimnazjum 32, Liceum Ogólnokształcącym 19.

W szkołach podstawowych do nauki przeznaczonych jest 45 pomieszczeń, natomiast w gimnazjum 13, w tym 4 klasopracownie (informatyczna, chemiczna, biologiczna, geograficzna) i sala gimnastyczna.

W obecnych czasach dużą rolę odgrywa znajomość języków obcych oraz umiejętność obsługi komputera. Nasza gmina stara się aby uczniowie od najmłodszych lat mogli uczyć się języków obcych i mieć dostęp do komputera, jak również internetu. W związku z tym poniżej przedstawiono liczbę nauczycieli języków obcych i informatyki oraz liczbę komputerów z podziałem szkół na: podstawowe, gimnazjalne i średnie.

Tabela 42: Wykaz nauczycieli języków obcych i informatyki oraz komputerów wg typu szkoły (stan na 01.09.2007 r.).

Wyszczególnienie	Typy szkół										
	Szkoła Podstawowa w Jednorózcju					Szkoła Podstawowa w Parciakach	Szkoła Podstawowa w Olszewce	Szkoła Podstawowa w Lipie	Szkoła Podstawowa w Żelaznej	Gimnazjum	Liceum Ogólnokształcące
	Jednorózcje	Filia Małowidz	Filia Połoń	Filia Ulatowo-Pogorzal	Filia Drażdzewo Nowe						
Liczba nauczycieli informatyki	1	0	0	0	0	1	1	1	1	2	1
Liczba nauczycieli języków obcych	4	1	1	1	1	2	1	2	2	3	4
Liczba komputerów przeznaczonych na użytek uczniów	25	1	1	3	1	14	17	15	7	10	10
Liczba komputerów przeznaczonych dla uczniów, z dostępem do Internetu	25	0	1	1	0	0	7	15	0	24	24

Źródło: na podstawie danych GZOKiS w Jednorózcju

2.6.3. SŁUŻBA ZDROWIA

W Jednorozcu funkcjonuje Prywatna Przychodnia Rodzinna, w ramach której działają poradnie:

- internistyczna,
- pediatryczna,

oraz gabinet zabiegowy.

Poza 3 lekarzami zatrudnione są 4 pielęgniarki rodzinne – środowiskowe.

Dla społeczeństwa dostępni są również 2 lekarze stomatolodzy, prowadzący praktykę w Jednorozcu i w Żelaznej Rządowej.

W Jednorozcu funkcjonuje apteka zaopatrująca mieszkańców gminy Jednorzec i niektórych miejscowości gmin sąsiednich.

Ponadto w miejscowości Żelazna Rządowa mieści się Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej DUO - MED.

2.6.4. OPIEKA SPOŁECZNA

Za opiekę społeczną w gminie Jednorzec odpowiedzialny jest Ośrodek Pomocy Społecznej,

Podstawowe działania, jakie podejmuje OPS, to pomoc środowiskowa (materialna). Nie ma natomiast jednostek świadczących pomoc instytucjonalną.

W ramach pomocy finansowej wyróżnić można wypłatę zasiłków stałych, okresowych i celowych, zadania z zakresu ochrony macierzyństwa, wypłatę rent socjalnych. Najszerzej stosowaną formą pomocy są zasiłki okresowe.

W gminie Jednorzec około 700 rodzin spełnia warunki wymagane dla korzystania z pomocy społecznej.

Tabela 43: Zestawienie działań podejmowanych przez OPS w Jednorozcu

Rok	Rodzaj świadczenia									
	Zasiłek stały		Zasiłek okresowy		Zasiłek celowy		Ochrona macierzyństwa		Renta Socjalna	
	liczba osób, którym wydano decyzję	liczba osób w rodzinie	liczba osób, którym wydano decyzję	liczba osób w rodzinie	liczba osób, którym wydano decyzję	liczba osób w rodzinie	liczba osób, którym wydano decyzję	liczba osób w rodzinie	liczba osób, którym wydano decyzję	liczba osób w rodzinie
1999	70	361	132	602	266	1126	91	415	46	128
2000	31	146	174	767	311	1252	94	401	53	159
2001	29	145	43	191	321	1305	92	422	57	155
2002	31	157	36	168	305	1224	69	320	67	190
2003	27	143	6	35	333	1363	96	469	72	219
2004	73	175	59	277	270	1147	31	142	-	-
2005	78	183	114	509	261	1020	-	-	-	-
2006	84	187	173	697	251	972	-	-	-	-
2007	85	175	170	662	188	683	-	-	-	-

Źródło: na podstawie danych OPS w Jednorozcu

Wysoki procent udziału osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców w odniesieniu do gminy Jednorzec nie dziwi, gdyż znaczny obszar gminy stanowią lasy lub gleby o niskiej klasie, co wpływa na niską zamożność ich mieszkańców.

Najczęstszą przyczyną objęcia pomocą społeczną jest:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
- długotrwała choroba,
- wielodzietność,
- potrzeba ochrony macierzyństwa,
- alkoholizm,
- trudność w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego,
- bezdomność, narkomania.

Prawidłowe zdiagnozowanie czynników, z powodu, których następuje objęcie pomocą społeczną pomoże zwiększyć skuteczność jej działania, a także zapobiegać przyczynom ich powstawania i łagodzenia ich następstw.

2.6.5. MIESZKALNICTWO

Na terenie gminy Jednorożec znajduje się 1655 budynków. Podstawowe zasoby mieszkaniowe w gminie to zabudowa rolnicza, czyli budynki wchodzące w skład gospodarstw rolnych. Przeważającą formą jest budownictwo jednorodzinne. Według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i mieszkań oraz Powszechnego spisu Rolnego z roku 2002 na terenie gminy Jednorożec w strukturze mieszkań stale zamieszkałych przeważają mieszkania 3 – izbowe, stanowiące 31,67% ogółu mieszkań. Następne miejsca zajmują mieszkania 4 – izbowe (28,51%) i 5 – izbowe (26,95%).

Wyposażenie w podstawowe sieci jest dobre.

Wskaźnik liczby mieszkań na 1 000 mieszkańców - 220 (w powiecie przasnyskim – 286, w województwie mazowieckim – 330).

2.6.6. KULTURA

Podstawową jednostką realizującą zadania z zakresu kultury w Gminie Jednorożec jest Gminny Zespół Oświaty, Kultury i Sportu. Na terenie Gminy funkcjonuje Biblioteka Publiczna w Jednorożcu wraz z filiami w Olszewce i Parciakach.

Księgozbiór biblioteki w Jednorożcu liczy 11.926 woluminów, filii w Olszewce 5.897 woluminów i filii w Parciakach 8.428 woluminów.

Na terenie gminy funkcjonują również biblioteki szkolne, z których w ograniczonym zakresie mogą korzystać wszyscy mieszkańcy danych miejscowości. Łączny zasób szkolnych bibliotek wynosi 31.256 woluminów oraz 1 316 czytelników.

Na terenie gminy działają, promują i upowszechniają kulturę kurpiowską cztery zespoły kurpiowskie:

- Kurpiowski Zespół Pieśni i Tańca „Jutrzenka” działający przy Publicznym Gimnazjum im. Świętego Stanisława Kostki w Jednorożcu,
- Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Młode Kurpie” działający przy Szkole Podstawowej im. Adama Chętnika w Jednorożcu,
- Zespół Folklorystyczny „Kurpianka” przy Kole Gospodyń Wiejskich w Jednorożcu,
- Zespół Ludowy z Żelaznej Rządowej.

Na terenie gminy wszelkie uroczystości uświetnia Orkiestra Dęta Ochotniczej Straży Pożarnej w Jednorozcu.

W dniu 18.04.2007 r. powołano Stowarzyszenie „Przyjaciele Ziemi Jednorozeckiej” mające w swoich założeniach statutowych działalność na rzecz rozwoju kultury i promowanie regionu kurpiowskiego.

W Gminie mają miejsce różne wydarzenia kulturalne, w dużej mierze inicjowane są przez miejscowe Szkoły Publiczne, które swym ciekawym warsztatem artystycznym wspomagają inne spotkania kulturalne na stałe wkomponowane w życie naszej społeczności.

Tradycją naszej Gminy jest organizacja w miesiącu czerwcu dorocznego festynu upamiętniający dzień nadania Gminie Jednorozec herbu i flagi.

Na przełomie maja i czerwca Samorządowe Przedszkole w Jednorozcu organizuje „Festyn Rodzinny” podczas którego odbywają się ciekawe występy dzieci oraz wspólne zabawy z ich rodzicami. Imprezie towarzysza loterie fantowe oraz liczne konkursy.

Sport i rekreacja

Na terenie gminy Jednorozec znajduje się pięknie położony stadion sportowy oraz pięć boisk sportowych usytuowanych przy szkołach podstawowych, sala gimnastyczna w Publicznym Gimnazjum w Jednorozcu. W 2006 r. uruchomiono siłownię w budynku komunalnym w Jednorozcu, a w 2007 r. na bazie Filialnej Szkoły Podstawowej w Małowidzu.

W oparciu o posiadana bazę sportową funkcjonuje w gminie dziewięć stowarzyszeń kultury fizycznej i jeden klub sportowy.

Stowarzyszenie kultury fizycznej to Uczniowskie Kluby Sportowe działające przy szkołach, natomiast Ludowy Klub Sportowy zrzesza zawodników drużyny Mazowsze Jednorozec. Ponadto na terenie naszej gminy od kwietnia 2007 r. działa również Klub Sportowy „Jantar Parciaki”.

2.6.7. BEZPIECZEŃSTWO

Policja

Od 1 stycznia 2001 roku na terenie powiatu przasnyskiego funkcjonują: Komenda Powiatowa Policji w Przasnyszu oraz Komisariat Policji w Chorzelach. Komenda Powiatowa Policji w Przasnyszu obejmuje swoim zasięgiem południową część powiatu (gminy: Czernice Borowe, Przasnysz i Krasne), Komisariat Policji w Chorzelach do 2003 r. obejmował północną jego część (gminy: Chorzele, Krzynowłoga Mała oraz Jednorozec).

W maju 2003 roku ponownie przywrócony został Posterunek Policji w Jednorozcu obsługujący gminę Jednorozec.

Do najczęstszych przestępstw występujących na terenie gminy należą: kradzieże, pobicia oraz nietrzeźwość kierujących pojazdami mechanicznymi.

Tabela 44: Najczęściej występujące przestępstwa na terenie gminy Jednorzec w 2007 r. (stan na 31.12.2007 r.)

Rodzaj przestępstwa	Wszczęte	Zakończone	SPRAWY			Wsk. wykrywalności
			Stwierdzone	Wykryte	Niewykryte	
Kryminalne	58	58	63	52	16	50.0
Gospodarcze	0	0	0	0	0	0.0
przeciwko życiu	8	10	6	6	0	100.0
przeciwko mieniu	30	30	39	28	16	45.8
Razem	96	98	108	86	32	

Źródło: na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Przasnyszu

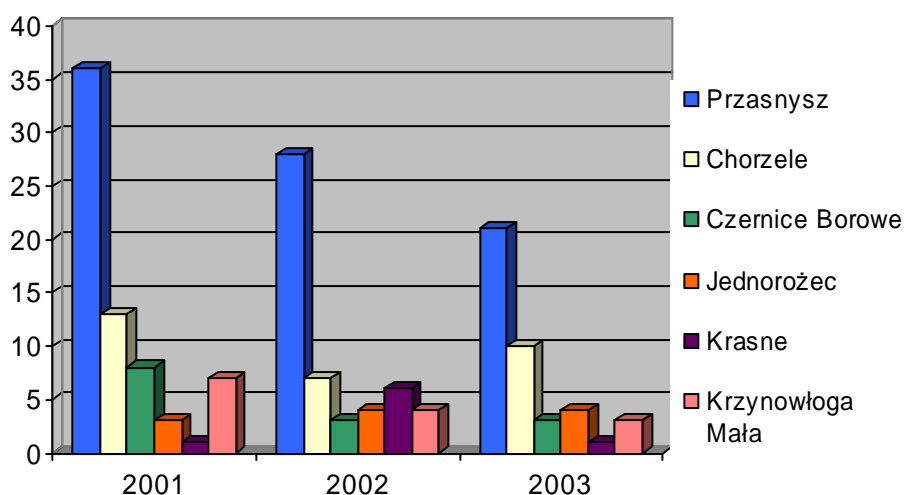
Jak wynika z analizy Komendy Powiatowej Policji niebezpiecznymi, zagrożonymi pospolitą przestępczością kryminalną, na terenie gminy są okolice lokali gastronomicznych, kawiarni, sklepów itp. sprzedających alkohol w porze popołudniowo-wieczornej, jak również placówki handlowe na terenach wiejskich zagrożone włamaniami.

Tabela 45: Statystyka zdarzeń drogowych na terenie gminy Jednorzec w latach 2004 – 2007.

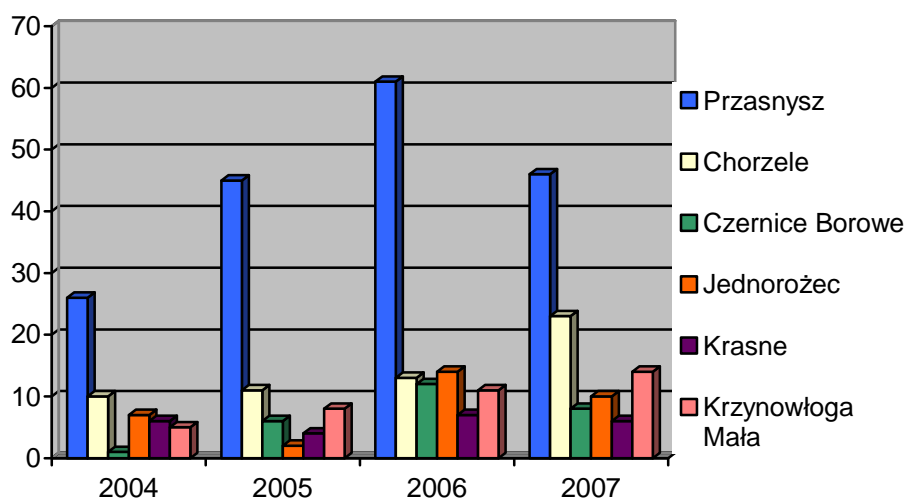
Lata	Wypadki drogowe			Liczba kolizji drogowych
	Ilość wypadków	Liczba rannych	Liczba zabitych	
2004	7	7	1	21
2005	2	2	0	23
2006	14	15	1	34
2007	10	13	0	27
Razem	33	37	2	105

Źródło: na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Przasnyszu

Wykres 8: Wypadki w Powiecie Przasnyskim w latach 2001 – 2003

Wykres 9: Wypadki w Powiecie Przasnyskim w latach 2004 – 2007

Powyższy wykres przedstawia stosunek wypadków drogowych w gminie Jednorożec na tle wypadków w innych gminach Powiatu Przasnyskiego. Gmina Jednorożec wykazuje się niewielkim zagrożeniem dla bezpieczeństwa mieszkańców.

Straż pożarna

Na terenie Gminy funkcjonuje 9 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym 2, jako nieliczne w powiecie przasnyskim, w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym – OSP w Jednorożcu i Ulatowie–Pogorzeli. Jednostki te zrzeszają 283 strażaków – ochotników. OSP są sukcesywnie doposażane w sprzęt do ratowania mienia i życia ludzkiego. W ostatnim latach zakupiono 3 samochody bojowe: STAR 266 dla OSP Lipa i OSP Olszewka, samochód bojowy MAGIRUS-DEUTZ dla OSP w Jednorożcu oraz samochód lekki GAZELLA dla OSP Ulatowo–Pogorzel.

Na bieżąco uzupełniamy sprzęt ratowniczo-gaśniczy: piły do cięcia drewna, piły do cięcia betonu i piły do cięcia stali, prądownice, rozdzielacze, przełączniki, pompy pływające, pompy szlamowe, pompy hydrauliczne.

Działalność OSP gminy Jednorożec opiera się na pracy społecznej jej członków i finansowana jest z budżetu gminy.

Tabela 46: Wyposażenie jednostek OSP w sprzęt ratowniczo – gaśniczy (stan na 31.12.2007 r.).

Miejscowość OSP	Rodzaj sprzętu Wyposażenie
Jednorożec	<ul style="list-style-type: none"> • Samochód pożarniczy średni Jelcz 010 R, • Samochód pożarniczy średni MAGIRUS - DEUTZ, • Samochód lekki Ford Transit 350M, • Motopompy POLONIA M-800 – 3 szt.
Ulatowo-Pogorzel	<ul style="list-style-type: none"> • Samochód pożarniczy średni Star 26, • Samochód pożarniczy średni Star 244, • Samochód lekki GAZELLA, • Motopompy POLONIA M-800 – 2 szt., • Motopompa POLONIA M-400 – 1 szt.

Żelazna Rządowa	<ul style="list-style-type: none"> • Samochód lekki Żuk, • Motopompy POLONIA M-800 – 2 szt.
Małowidz	<ul style="list-style-type: none"> • Samochód lekki Żuk, • Motopompy POLONIA M-800 – 2 szt.
Parciaki	<ul style="list-style-type: none"> • Samochód lekki Żuk, • Motopompy POLONIA M-800 – 2 szt.
Lipa	<ul style="list-style-type: none"> • Samochód lekki Żuk, • Samochód pożarniczy średni Star 266, • Motopompy POLONIA M-800 – 2 szt.; • Motopompa POLONIA M-400 – 1 szt., • Motopompa – 1 szt.
Połoń	<ul style="list-style-type: none"> • Samochód pożarniczy średni Star 266, • Samochód pożarniczy średni Star 26 • Motopompa POLONIA M-800 – 1 szt.
Olszewka	<ul style="list-style-type: none"> • Samochód pożarniczy średni Star 266, • Samochód pożarniczy średni Star 26, • Motopompa POLONIA M-800 – 1 szt.

Źródło: na podstawie danych UG Jednorózek

Tabela 47: Zestawienie pożarów, miejscowych zagrożeń i alarmów fałszywych na terenie gminy Jednorózek w latach 2004 – 2007

Wyszczególnienie	Pożary				Miejscowe zagrożenia				Alarmy fałszywe				Ogółem zdarzeń			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Powiat	162	232	174	146	362	296	556	467	25	24	19	13	549	552	749	626
Jednorózek	22	28	24	23	21	24	58	44	0	0	2	1	43	52	84	68

Źródło: na podstawie danych Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Przasnyszu

Z analizy powyższej tabeli obrazującej sytuację w latach 2004 – 2007 wynika, iż na terenie gminy Jednorózek nastąpił wzrost ilościowy w kategorii miejscowych zagrożeń (wypadki, awarie). Ilość interwencji Ochotniczej Straży Pożarnej na przestrzeni ostatnich lat stale się zwiększa.

2.6.8. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW

W sferze społecznej najważniejsze zadania to:

- poprawa sytuacji na rynku pracy – tworzenie warunków dla powstawania nowych miejsc pracy;
- poprawa stanu bazy lokalowej i wyposażenia placówek oświatowych, aby były one w stanie zapewnić odpowiedni poziom kształcenia dzieci i młodzieży;
- poprawa bazy lokalowej i wyposażenia placówek ochrony zdrowia;
- poprawa stanu bezpieczeństwa – przeciwdziałanie patologiom;
- pomoc w zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży – działalność sportowa, kulturalna, świetlicowa, zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolna;
- działania edukacyjne dla dorosłych – kursy, szkolenia dotyczące działalności gospodarczej, agroturystyki, produkcji zdrowej żywności itp.

II. ZADANIA POLEGAJĄCE NA POPRAWIE SYTUACJI NA OBSZARZE WDRAŻANIA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

1. ZMIANY W STRUKTURZE ROLNEJ I LEŚNEJ

1.1. RESTRUKTURYZACJA ROLNICTWA

Na terenie gminy przeważają gospodarstwa wielokierunkowe. Jest to efektem występowania średniej jakości gleb, niekorzystnej struktury agrarnej gospodarstw rolnych i braku stabilnych rynków zbytu, co powoduje nieopłacalność produkcji rolnej. Głównymi kierunkami tych zmian powinny być:

- rozwój rolnictwa ekologicznego;
- popularyzacja nowych rodzajów upraw i hodowli;
- tworzenie grup producenckich i współdziałanie rolników w celu pozyskania nowych rynków zbytu.

2. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY

2.1. KOMPLEKSOWA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA W GMINIE

Realizacja inwestycji wyposażających gminę w kompleksową infrastrukturę techniczną jest podstawowym czynnikiem mającym wpływ na jej rozwój.

Szczegółowe plany powinny dotyczyć:

- budowy sieci wodociągowych i modernizacja istniejących (azbestowych);
- rozbudowy systemu odprowadzania ścieków komunalnych;
- modernizacji gminnych sieci elektroenergetycznych;
- modernizacji gminnego wysypiska odpadów komunalnych jako część składową, tj. stację przeładunkową i punkt wstępnego sortowania w ramach Celowego Komunalnego Związku Gmin Regionu Ciechanowskiego;
- samowystarczalności energetycznej Gminy poprzez budowę kotłowni na biopaliwo (zrębki drzewne) pilotażowo w obiektach komunalnych gminy, a docelowo w gospodarstwach domowych.

2.2. MODERNIZACJA SYSTEMU KOMUNIKACJI W GMINIE

Odpowiedni poziom systemu komunikacji jest kolejnym istotnym czynnikiem rozwoju lokalnego.

Stan dróg w gminie nie jest najlepszy. Duże zastrzeżenia budzi stan nawierzchni i parametry techniczne dróg.

Konieczne jest opracowanie modelu układu komunikacyjnego w gminie i opracowanie harmonogramu działań, niezbędnego do jego wdrożenia.

Poza samymi drogami uwagę należy zwrócić na urządzenia infrastruktury drogowej, czyli chodniki, parkingi, dalszą modernizację i rozbudowę oświetlenia ulicznego, tablice informacyjne oraz ścieżki rowerowe.

3. POPRAWA STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Samorząd gminy powinien przede wszystkim dołożyć starań, aby nie dopuścić do pogorszenia stanu środowiska naturalnego. Konieczne jednak są inwestycje, które mogą ten stan poprawić – modernizacja sieci elektroenergetycznej, rozbudowa sieci kanalizacyjnej (spowoduje likwidację nieuszczelnionych szamb), budowa lokalnych małych oczyszczalni ścieków, utylizacja odpadów, budowa ekologicznych, energooszczędnych systemów ogrzewania, tworzenie sieci małych zbiorników wodnych, a także poprawa estetyki gminy poprzez likwidację „dzikich” wysypisk śmieci, przywracanie naturze obszarów wodnoblotnych. Istotnym elementem działań na rzecz ochrony środowiska jest edukacja społeczności lokalnej.

4. POPRAWA WARUNKÓW JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

4.1. DOSTOSOWANIE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ DO POTRZEB MIESZKAŃCÓW

Placówki oświatowe powinny zapewnić młodzieży poziom kształcenia, który pomoże im w dalszej edukacji na poziomie średnim i wyższym, oraz zapewnić im pomocne ku temu zajęcia pozalekcyjne. Istotnymi elementami poprawiającymi jakość kształcenia są baza lokalowa, wyposażenie w pomoce naukowe oraz stałe podnoszenie kwalifikacji przez kadrę pedagogiczną.

Podobnie sytuacja wygląda, jeśli chodzi o opiekę medyczną.

Dlatego też należy utworzyć sieć świetlic Środowiskowych.

W związku z powyższym należy zmodernizować i dostosować bazę lokalową małych placówek oświatowych, a w większych zaadoptować część pomieszczeń i przeznaczyć na cele ogólnospołeczne, w pierwszej kolejności dla dzieci i młodzieży. Podobne działania należy podjąć (wspólnie ze stowarzyszeniem OSP) w stosunku do obiektów straży pożarnej (remiz). W pierwszej kolejności w tych miejscowościach, gdzie nie ma lub nie mogą być wykorzystane dla dzieci i młodzieży istniejące obiekty komunalne.

Kolejnym obiektem, który może być przeznaczony na cele ogólnospołeczne jest budynek po b. Szkole Podstawowej w Nakle.

4.2. INWESTOWANIE W MŁODYCH

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy i Strategia Edukacji Elementarnej Gminy stanowią dla dzieci i młodzieży szansę rozwoju, a w perspektywie czasowej alternatywę dla ucieczki do większych miast lub bezproduktywnego spędzania czasu.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Jednorożec w latach 2006-2013 to długofalowa polityka społeczna dotycząca rozwiązywania problemów społecznych Gminy. To również dokument w oparciu o który gmina może skorzystać z możliwości dofinansowania projektów społecznych w ramach licznych programów pomocowych Unii Europejskiej oraz środków funduszowych polskich i zagranicznych. Strategia zawiera aktywną politykę społeczną, wspierającą mieszkańców gminy, a szczególnie osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem, w przezwyciężaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Strategia Edukacji Elementarnej Gminy Jednorożec na lata 2007 – 2013, opracowana z aktywnym udziałem rodziców i nauczycieli, to dokument strategiczny do prowadzenia racjonalnej polityki oświatowej. To długofalowy plan działania

instytucji i organizacji, którego celem jest realizacja potrzeb i aspiracji lokalnej społeczności. Strategia zawiera konkretne programy operacyjne służące budowaniu optymalnych warunków rozwoju dzieci i poprawie jakości świadczonych usług edukacyjnych przy współpracy i zaangażowaniu rodziców, nauczycieli, władz Gminy i społeczności lokalnej.

Należy wykorzystać istniejącą bazę sportową i rekreacyjną oraz dążyć do jej rozbudowy.

System dobrze wyposażonych świetlic środowiskowych, zlokalizowanych w poszczególnych sołectwach gminy, powinien zapewnić dzieciom i młodzieży bogatą ofertę kulturalno-oświatową oraz stanowić dla nich miejsce do organizowania życia społecznego.

Istotna dla osiągnięcia zamierzonych celów jest ścisła współpraca samorządu, placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i instytucji zajmujących się pracą z młodzieżą oraz organizacji pozarządowych, rad sołeckich i sołtysów oraz samych mieszkańców, w tym szczególnie młodzieży.

Wskazana jest także budowa hali sportowej i dużego, dobrze wyposażonego obiektu kultury w Jednorozcu.

4.3. PRZECIWDZIAŁANIE I ŁAGODZENIE SKUTKÓW BEZROBOCIA

Sposobem na zmniejszanie bezrobocia na terenie gminy może być współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i Urzędu Gminy przy planowaniu i realizacji prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych oraz organizacji szkoleń umożliwiających przekwalifikowanie lub podniesienie kwalifikacji, przy organizacji grup wsparcia. Także ważnym czynnikiem będzie realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jednorozec i Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani.

Pomoc powinna polegać również na wspieraniu inicjatywy obywateli chcących założyć własną działalność. Pomoc ta może polegać na przykład na doradztwie i szkoleniu w zakresie prowadzenia indywidualnej działalności gospodarczej.

Najefektywniejszym sposobem przeciwdziałania bezrobociu jest wspieranie rozwoju sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw (MSP). Wynika to m.in. z faktu, że, organizacja jednego miejsca pracy w małej firmie jest zdecydowanie mniej kosztowna niż w przemyśle.

Samorząd powinien umożliwić rozwój sektora MSP poprzez tworzenie terenów pod nowe inwestycje, regulacji stanu prawnego działek, wyposażenie ich w niezbędną infrastrukturę oraz opracowywanie systemu ulg dla osób i firm tworzących na terenie gminy nowe miejsca pracy.

4.4. ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ GMINY

Rozwój turystyczno - rekreacyjnych funkcji gminy nie może opierać się wyłącznie o istniejące zasoby i walory. Konieczne jest podjęcie długofalowych działań, które podniosą atrakcyjność gminy – zarówno dla turystów, jak i osób poszukujących terenów pod domki letniskowe.

Aby skutecznie realizować te cele należy dążyć do wdrożenia następujących inwestycji:

- program małej retencji (budowa zbiorników retencyjnych o powierzchni: 51 i 2 ha w Jednorożcu, 10 ha w Drażdżewie Nowym i szeregu małych zbiorników o powierzchni od 2 do 5 ha);
- program rozbudowy bazy turystyczno-rekreacyjnej powiązany ze ścieżkami rowerowymi w ramach szlaków turystyki kulturowej. Szlaki mogą mieć także charakter trasy pieszej, rowerowo – samochodowej i wodnej oraz być połączone ze zorganizowaniem archeologicznych wielosezonowych obozów dla młodzieży i wczasów dla dorosłych (z uczestnictwem w badaniach wykopaliskowych na wytypowanych stanowiskach pod kierownictwem doświadczonych archeologów);
- program rozwoju agroturystyki i produkcji zdrowej żywności (popularyzacja gospodarstw agroturystycznych i gospodarstw ekologicznych);
- zaplecze kulturalne związane z utworzeniem Domu Kultury w Jednorożcu, dalszym rozwojem zespołów folklorystycznych, orkiestry Ochotniczej Straży Pożarnej;
- wyznaczenie, utworzenie i wyposażenie tras turystycznych pieszych, konnych i rowerowych na terenie gminy w odpowiednią infrastrukturę (oznakowanie istniejących szlaków kulturowych oraz ścieżek rowerowych, tablice z opisami mijanych zabytków, pomników przyrody, zadane miejsca postoju z punktem sanitarnym, stworzenie bazy rowerowej oraz wypożyczalni rowerów dla turystów);
- uaktywnienie turystyki weekendowej połączonej z wędkarstwem, grzybobraniami;
- wypromowanie jednorożca-mitycznego zwierzęcia identyfikowanego z miejscowością i Gminą Jednorożec jako produktu kulturowego i turystycznego poprzez:
 - a) stronę internetową nastawioną jest na promocję gminy na zewnątrz, zawierającą podstrony w językach obcych, w pierwszej kolejności w języku angielskim i niemieckim, które będą sukcesywnie rozwijane. Strona będzie portalem internetowym z licznymi powiązaniem i linkami ze stronami dotyczącymi jednorożca na świecie. Portal ma być nastawiony na potrzeby entuzjastów jednorożca, z możliwością współedytowania przez zainteresowane osoby. Będzie on kompleksowo zaspokajał potrzeby osób zainteresowanych tematyką jednorożca oraz chcących przyjechać na Mazowsze, Kurpie i do gminy Jednorożec lub chcących wziąć udział w imprezach realizowanych w ramach projektu promocji jednorożca,
 - b) organizowanie plenerów artystycznych we współpracy z twórcami i uczelniami artystycznymi o szerokiej tematyce związanej z jednorożcem – mitycznym zwierzęciem oraz miejscowością i gminą Jednorożec, z jednorożcem w legendach i mitach oraz współczesnych jego interpretacji. Plenery łączone z nauką i instruktażem różnych technik dla dzieci i młodzieży. Ranga konkursu poszerzana będzie poprzez zabiegi o atrakcyjne nagrody i profesjonalną komisję oceniającą składającą się z uznanych artystów oraz znacznych osób deklarujących swą sympatię dla jednorożca - mitycznego zwierzęcia.
 - c) organizowanie wystaw prac artystycznych związanych z tematyką jednorożca przy okazji kolejnych rocznic nadania gminie herbu i flagi gminie oraz przy okazji festynów i innych imprez. Docelowo, ze względu na bardzo dużą ilość artystów na świecie w większym lub mniejszym stopniu specjalizujących się w tematyce jednorożca, organizowanie międzynarodowych wystaw na terenie naszej gminy i innych miastach i miejscowościach partnerskich i zainteresowanych tą tematyką.
 - d) eksponowanie w sposób trwały (w celu zwiększenia walorów turystycznych naszych okolic) wyników prac artystycznych, będące efektem konkursów i

plenerów, tak aby dodawały kolorytu miejscowościom, drogom, pomieszczeniom w miejscach publicznych. Przewiduje się:

- rozmieszczenie stałej ekspozycji rzeźb postaci jednoroźca na szlakach rowerowych, konnych i pieszych na terenie gminy oraz w innych miejscowościach.
 - w odpowiednio zabezpieczonych gablotach, rozmieszczonych na zewnątrz na terenie gminy, wyeksponowanie prac malarskich i rysunków oraz tablic z fragmentami treści legendy upamiętniającej powstanie naszej miejscowości;
 - powstanie w Jednorożcu sali wystawowej, w której eksponowane będą różne prace artystyczne. Działalność sali wystawowej będzie rozwijana, powiększana i wzbogacana. W wyniku współpracy z innymi podmiotami i miejscowościami mającymi w swojej symbolice jednoroźca organizowane będą wystawy poświęcone gminie Jednorożec i innym miejscowościom w kraju, innym regionom, ich historii i współczesności, ich walorom ekonomicznym i turystycznym. Docelowo obiekt zostanie przekształcony we właściwe CENTRUM JEDNOROŻCA działające na zasadzie ośrodka kultury o lokalnym, regionalnym i międzynarodowym spektrum działania. CENTRUM będzie dysponowało odpowiednią bazą lokalową i organizacyjną do szerokiego działania w zakresie rekreacji, turystyki, kultury, promocji i edukacji. CENTRUM będzie posiadało zastrzeżoną markę, która będzie promowana w kraju i za granicą.
- d) organizowanie festynów, imprez masowych, widowisk przyciągających licznych entuzjastów i turystów. W nawiązaniu do legend, mitów i poezji o jednorożcu będą organizowane:
- konkursy i przeglądy recytatorskie i krasomówcze
 - zloty młodzieży
 - polowania na jednoroźca, turnieje rycerskie, konkursy łucznicze
 - masowe biegi w pogoni za jednorożcem
 - zabawy związane z poszukiwaniem jednoroźca
 - wystawy bartnicze i pszczelarskie; docelowo targi pszczelarskie
- e) wydanie szeregu publikacji i materiałów promocyjnych:
- zbiór legend o jednorożcu
 - foldery, ulotki, widokówki
 - monografie na temat Gminy Jednorożec, Kurpiowszczyzny, Powiatu Przasnyskiego, Regionu Mazowsza,
 - nakręcenie filmu promocyjnego o Gminie Jednorożec na Mazowszu i jego upowszechnianie, promowanie i dystrybucja,
 - przewodnik po Kurpiowszczyźnie i Mazowszu z uwzględnieniem Gminy Jednorożec, z informacjami na temat atrakcji, bazy noclegowej, restauracyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem kalendarium imprez, tak żeby turysta mógł sobie dobrze zaplanować pobyt w naszym regionie i mógł skorzystać z jak najszerszej oferty.
- Zakładamy współtworzenie wspólnej, szerokiej oferty z innymi samorządami Kurpiowszczyzny, województwa i innymi regionami kraju.
- gadżety, proporzki, breloczki, naklejki itp. o tematyce związanej z jednorożcem- mitycznym zwierzęciem i gminą, Kurpiowszczyzną, Mazowszem.
- f) gromadzenie danych na temat działalności wszelkich podmiotów, w tym przedsiębiorców, którzy mają w swojej nazwie lub symbolice jednoroźca. Zakładamy, że międzynarodowe CENTRUM JEDNOROŻCA, masowe imprezy, portal internetowy, publikacje będą atrakcyjnym nośnikiem reklamy. Zakładamy współpracę z przedsiębiorstwami w celu promocji ich produktów.

- g) nawiązanie współpracy z miejscowościami, miastami, regionami i firmami, które będą działały na rzecz promocji jednorozca i realizacji wspólnych projektów kulturalnych, edukacyjnych, turystycznych itp.
- h) utworzenie zagrody Kurpiowskiej, a docelowo osady, w której demonstrowane będzie tradycyjne budownictwo, metody pracy ze szczególnym uwzględnieniem smolarstwa, bartnictwa, domowego wypieku chleba itp.
- i) współpracę z wolontariuszami w ramach różnych programów, np. programu Youth (Młodzież) i innych wolontariatów.

Dla realizacji ww. celu konieczne jest:

- wsparcie rozwoju turystyki na terenie gminy poprzez:
 - a) wsparcie organizacyjne i szkoleniowe dla mieszkańców w tworzeniu gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych, stadnin koni na cele rekreacyjne albo innych obiektów związanych z turystyką i rekreacją (np. campingi, punkty gastronomiczne lub informacyjne, ośrodki jazdy konnej, itd.);
 - b) organizację szkoleń dla mieszkańców dotyczących m.in. nauki języków obcych, przedsiębiorczości w celu przygotowania do lepszej, profesjonalnej obsługi turystów;
 - c) utworzenie Gminnego Centrum Informacji – punktu szerokiej informacji, także turystycznej, zapewniającego dostęp do informacji dla mieszkańców i turystów oraz zajmującego się organizacją szkoleń dla mieszkańców. Docelowo z GCI należy wyodrębnić samodzielną gminną jednostkę informacji turystycznej,
 - d) przygotowanie i realizację programu e-gmina, e-sołtys, którego efektem byłby większy dostęp do internetu dla turystów – na bazie budynków szkół, Urzędu Gminy i innych gminnych jednostek organizacyjnych, a także dla mieszkańców gminy.
- stworzenie spójnego programu promocji turystycznej Gminy Jednorozec i województwa, a docelowo kraju, przy współudziale innych zainteresowanych instytucji i organizacji (np. Nadleśnictw, przedstawicielami biznesu, gospodarstw agroturystycznych, organizacji turystycznych działających na terenie powiatu, województwa a docelowo całego kraju, samorządami w powiecie przasnyskim i województwie);
- włączenie się w realizację tak dużego i nowatorskiego projektu przez organizacje turystyczne w kraju i za granicą, samorzady i miasta oraz przedsiębiorców mających w swym herbie jednorozca. Jednym z podstawowych jego założeń powinna być także współpraca i partnerstwo z szerokim gronem zainteresowanych tematem artystów - entuzjastów tego mitycznego zwierzęcia w kraju i za granicą.

Sukces projektu może być sukcesem całego regionu ponieważ spowoduje, że Mazowsze (a może i kraj) będzie rozpoznawalne jako ojczyzna JEDNOROŻCA. Stworzenie w gminie Jednorozec CENTRUM JEDNOROŻCA, może być mekką dla miłośników jednorozca w Polsce, w Europie i na świecie.

Naprzeciw naszym działaniom wychodzą zamierzenia władz wojewódzkich - w Planie Zagospodarowania Województwa Mazowieckiego (uchwała nr 65/2004 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 7 czerwca 2007 r.) ustalono kierunki działań dla gmin z „Ostrołęckiego obszaru problemowego”, mające na celu eliminację dysproporcji w rozwoju regionu ostrołęckiego w stosunku do pozostałej części województwa. Wśród 4 kierunków działań jest m.in. inspirowanie rozwoju turystyki. Podobne wskazania zawarte są w Studium Zagospodarowania Województwa Mazowieckiego oraz Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego.

W okresie realizacji funduszy strukturalnych 2007-2013 istnieją duże możliwości pozyskania dofinansowania projektu.

Ponadto wzorowa realizacja przez Urząd Gminy w Jednorozcu I, II i III etapu programu „Przejrzysta Polska” jest gwarancją prawidłowości i przejrzystości finansowania projektu.

5. PROMOCJA I WSPÓŁPRACA Z SAMORZĄDAMI I INSTYTUCJAMI

Należy dbać o działania na rzecz promocji, aby docierać z odpowiednią ofertą do potencjalnego odbiorcy. Należy uwzględniać specyfikę oferowanych produktów i usług (produkty rolnicze, zdrowa żywność, usługi agroturystyczne, tereny pod inwestycje, budownictwo mieszkaniowe, rekreację) oraz grup docelowych.

Dla realizacji wszelkiego rodzaju działań umożliwiających gminie rozwój konieczne jest pozyskanie środków ze źródeł zewnętrznych. Jednym z zadań Pełnomocnika ds. przygotowania i zarządzania projektami jest przygotowywanie wniosków o środki pomocowe i prowadzenie oraz rozliczanie inwestycji przy ścisłej współpracy z Zespołem ds. przygotowania i zarządzania projektami i Referatem Budżetu i Finansów Urzędu Gminy.

Pozytywne efekty dla rozwoju gminy może przynieść również nawiązanie współpracy z innymi samorządami, zarówno krajowymi, jak i zagranicznymi oraz organizacjami pozarządowymi, Nadleśnictwami, stowarzyszeniami, Kołami Łowieckimi, Towarzystwem Przyjaciół Ptaków, Ligą Ochrony Przyrody, itp..

Współpraca między jednostkami samorządowymi może polegać na wymianie doświadczeń, kontaktów gospodarczych, wymianie kulturalnej i wymianie młodzieży.

Szczególnego znaczenia dla gminy Jednorzec nabiera:

- opracowanie spójnego programu promocji jednorozca, jako produktu kulturowego i turystycznego, w tym promocji turystycznej Gminy Jednorzec i województwa, a docelowo kraju, przy współudziale innych zainteresowanych instytucji i organizacji (Nadleśnictw, przedstawicieli biznesu, gospodarstw agroturystycznych, organizacji turystycznych działających na terenie powiatu, województwa, a docelowo całego kraju, samorządami w powiecie przasnyskim i województwie);
- włączenie się w realizację programu przez organizacje turystyczne w kraju i za granicą, samorzady i miasta oraz przedsiębiorców mających w swym herbie jednorozca. Jednym z podstawowych jego założeń powinna być także współpraca i partnerstwo z szerokim gronem zainteresowanych tematem artystów - entuzjastów tego mitycznego zwierzęcia w kraju i za granicą;
- wspólne projekty środowiskowe tworzone z jednostkami administracyjnymi Lasów Państwowych.

III. ANALIZA ZASOBÓW GMINY JEDNOROŻEC

Pozycja strategiczna gminy Jednorzec została określona w oparciu o analizę SWOT.

Na podstawie analizy kompleksowej stanu istniejącego wyodrębnić można przeszkody w kształtowaniu sprawnej struktury gminnej, których eliminacja powinna prowadzić w konsekwencji do jej doskonalenia.

Tabela 48: Analiza SWOT dla gminy Jednoróżec Cechy wewnętrzne

MOCNE

- Dogodne połączenia komunikacyjne z gminami sąsiednimi,
- Możliwości dogodnych powiązań komunikacyjnych z Pojezierzem Mazurskim,
- Wolne powierzchnie do zainwestowania,
- Oczyszczalnia ścieków w Jednoróżcu
- Funkcjonujące gospodarstwa rolne,
- Dobra baza oświatowa,
- Wysokie walory turystyczne i krajobrazowe gminy,
- Położenie gminy na obszarze Zielonych Płuc Polski i Natura 2000
- Walory przyrodnicze, sprzyjające rozwojowi agroturystyki i ekologicznego rolnictwa,
- Atrakcyjne tereny rekreacyjne i inwestycyjne,
- Zabytki architektury oraz inne zabytki kultury materialnej i niematerialnej, pomniki przyrody,
- Duża lesistość i urozmaicone ukształtowanie terenu,
- Ochrona i rozwój folkloru kurpiowskiego,
- Nazwa miejscowości Jednoróżec i gminy, jedyna w Europie a być może i na świecie.
- Symbol, herb i flaga jednoróżca,
- Funkcjonująca z pokolenia na pokolenie legenda o powstaniu miejscowości Jednoróżec,
- Uniwersalność jednoróżca na świecie,
- Obszar czysty ekologicznie, czysta gmina (z uporządkowaną gospodarką odbioru odpadów stałych),
- Wysoki poziom dostępu do telefonii stacjonarnej, pełna dostępność sieci bezprzewodowej,
- Cały obszar gminy objęty siecią wodociagową,
- Funkcjonujące ośrodki zdrowia,
- Duża ilość i dobrze funkcjonujące ośrodki przedszkolne i przedszkole,
- Istnienie obiektów sportowych.

SŁABE

- Oddalenie od dużego centrum, od głównych szlaków komunikacyjnych,
- Częstkowy system kanalizacji
- Słaby stan nawierzchni większości dróg na terenie gminy,
- Brak miejsc pracy – słaby sektor MŚP (Małych i Średnich Przedsiębiorstw),
- Niewielka oferta w zakresie aktywizacji bezrobotnych oraz absolwentów,
- Niskie klasy gleb i rozdrobnione gospodarstwa rolne,
- Słaba oferta wsparcia procesu kształcenia młodzieży,
- Niski stopień rozwoju infrastruktury informatycznej,
- Niski potencjał oraz dochodowość produkcji rolnej,
- Niedostatki wyposażenia usługowego,
- Niewystarczająco dobre warunki życia mieszkańców,
- Brak planów miejscowych,
- Lokalnie wyeksploatowana sieć wodociagowa, konieczność wymiany starych azbestowych sieci wodociagowych,
- Brak małych lokalnych oczyszczalni ścieków,
- Lokalnie występujące dzikie wysypiska śmieci,
- Wysoki poziom bezrobocia,
- Zubożenie społeczności lokalnej,
- Brak możliwości do wykorzystania zasobów naturalnych,
- Niewystarczająca promocja gminy
- Niewystarczająca baza z zakresu kultury, brak dużego obiektu kultury z nowoczesnym centrum wystawienniczo-konferencyjnym
- Brak dostatecznej infrastruktury rekreacyjnej i sportowej,
- Brak wybudowanych i oznakowanych tras oraz ścieżek rowerowych, pieszych i konnych,
- Brak sieci zbiorników wodnych,
- Brak dostatecznej bazy hotelowej,
- Słaba infrastruktura społeczna (potrzeba modernizacji części obiektów oświatowych i służby zdrowia, remiz strażackich),
- Brak doświadczenia w promocji walorów przyrodniczych, gospodarczych i turystycznych Gminy w skali kraju i za granicą.

Cechy zewnętrzne	SZANSE	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> - Zmniejszenie się stopy bezrobocia, - Tania siła robocza, - Rozwój nowoczesnego rolnictwa (gospodarstwa ekologiczne, specjalistyczne, agroturystyczne, przetwórstwo), - Pozyskanie inwestorów – tworzenie nowych miejsc pracy, - Zwiększanie atrakcyjności turystycznej gminy: budowa zbiorników wodnych, zalesianie nieużytków, - Promocja gminy, - Szersze zainteresowanie jednorozcem w kraju i za granicą (szczególnie od byłych mieszkańców gminy i miłośników jednorozca, artystów oraz podmiotów mających w herbie lub logo jednorozca), - Zainteresowanie stroną internatową, - Zainteresowanie mediów, - Możliwość pozyskania znacznych środków z funduszy krajowych i UE na: <ul style="list-style-type: none"> a. rozwój infrastruktury technicznej i społecznej na terenie gminy; b. rozwój infrastruktury turystycznej na terenie gminy, powiatu i województwa c. wsparcie rozwoju turystyki na terenie gminy, - „Inwestowanie w młodzież”, - Sprawne i efektywne funkcjonowanie systemu doradztwa rolniczego, - Wzrost realnych dochodów ludności rolniczej. 	<ul style="list-style-type: none"> - Utrzymujący się wysoki stopień bezrobocia i związane z nim ubożenie mieszkańców gminy, - Zagrożenie patologiami – spadek poczucia bezpieczeństwa, - Starzenie się wsi – emigracja młodzieży, - Niski przyrost naturalny – postępujący proces starzenia się społeczeństwa, - Brak perspektyw zatrudnienia w otoczeniu gminy, - Niekorzystna struktura agrarna rolnictwa, - Zagrożenie dla zdrowia mieszkańców gdzie sieć wodociągowa jest azbestowa, - Brak wsparcia zewnętrznego dla rolnictwa i samorządów, - Niewystarczające środki na ochronę środowiska, - Brak zewnętrznego wsparcia finansowego i pomocy merytorycznej w przygotowaniu i realizacji projektu promocji Jednorozca w kraju i za granicą, - Brak należytej koordynacji działań wynikający z braku doświadczenia, - Brak odpowiedniej współpracy z innymi samorządami, instytucjami szkolącymi, przedsiębiorstwami itp.
	Cechy pozytywne	Cechy negatywne

Stałe monitorowanie zmian w otoczeniu gminy umożliwi zidentyfikowanie istniejących bądź przyszłych szans oraz zagrożeń, które mogą mieć wpływ na jej zdolność do osiągnięcia założonych celów rozwojowych.

IV. REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW

1. STRESZCZENIE REALIZOWANEJ STRATEGII ROZWOJU

Strategia rozwoju gminy Jednorozec dla potrzeb Planu przygotowana została w średniookresowym horyzoncie planistycznym i obejmuje okres do 2013 roku.

Wyznaczono dwa zasadnicze podokresy realizacji:

- podokres I obejmujący lata 2004 – 2006,
- podokres II obejmujący lata 2007 – 2013.

Przyjęcie takiego podziału związane jest zarówno z perspektywą realizacji szeregu zadań strategii w okresie 2004 – 2006 jak i z perspektywą finansowania tych zadań zarówno ze środków własnych jak i ze źródeł pozabudżetowych. Zbiega się również z okresem programowania środków pomocowych pochodzących z Unii Europejskiej.

Strategia przygotowana została w pewnej uporządkowanej strukturze hierarchicznej.

Poziom najwyższy stanowią **OBSZARY STRATEGICZNE**. Są to najważniejsze pola aktywności gminy na których osiągnane będą wszystkie cele zapisane w strategii.

OBSZAROM STRATEGICZNYM przyporządkowane są **CELE STRATEGICZNE**.

Cele te opisują ogólne kierunki interwencji w ramach obszaru.

CELE STRATEGICZNE osiągnane będą za pomocą **CELÓW OPERACYJNYCH**.

Z kolei **CELE OPERACYJNE** przekładają się na konkretne **DZIAŁANIA** stanowiące najniższy poziom w warstwie strategicznej.

Poziom najniższy stanowią **ZADANIA PRIORYTETOWE** bez których realizacji nie jest możliwe osiągnięcie wyznaczonych **CELÓW STRATEGICZNYCH**.

Zatem hierarchiczny układ strategii obejmuje:

OBSZARY STRATEGICZNE

CELE STRATEGICZNE

CELE OPERACYJNE

DZIAŁANIA

ZADANIA PRIORYTETOWE

Poniżej zestawiono obszary strategiczne przedmiotowego dokumentu. Zadania objęte interwencją planu realizują cele strategii lokalnej.

OBSZAR STRATEGICZNY: INFRASTRUKTURA OCHRONY ŚRODOWISKA

Cel strategiczny A. Wysoka jakość środowiska naturalnego na terenie gminy Jednoróżec	
Cel operacyjny	Cel operacyjny
A.1. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	A.2. Budowa optymalnych warunków poprawy stanu gospodarki odpadami
<u>Działania</u>	<u>Działania</u>
A.1.1. Budowa oczyszczalni ścieków*.	A.2.1. Uporządkowanie gospodarki odpadami
A.1.2. Budowa zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej**.	A.2.2. Edukacja ekologiczna społeczności lokalnej.
A.1.3 Budowa systemu indywidualnych przyzagrodowych oczyszczalni ścieków	
A.1.4. Zapewnienie dostaw wody o wysokiej jakości.	
<u>Zadania priorytetowe:</u>	<u>Zadania priorytetowe:</u>
Budowa oczyszczalni ścieków w Jednoróżcu*	Budowa kompleksowego systemu selektywnej zbiórki odpadów na terenie gminy.
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Jednoróżec i Stegna**	Modernizacja gminnego wysypiska odpadów komunalnych jako część składową, tj. stację przeładunkową i punkt wstępnego sortowania w ramach Celowego Komunalnego Związku Gmin Regionu Ciechanowskiego
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Ulatowo–Pogorzel, Drążdżewo Nowe	
Rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej w pozostałych miejscowościach gminy – przydomowe oczyszczalnie ścieków w układzie wariantowym (pakiet indywidualnych rozwiązań)	
Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowościach Kobylaki-Czarzaste, Kobylaki-Konopki, Kobylaki-Korysze, Kobylaki-Wólka – gm. Jednoróżec*	
Kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodnej na terenie gminy (budowa wodociągu Parciaki – Parciaki-Stacja, modernizacja wodociągu grupowego Małowidzu wraz z modernizacją hydroforni, rozbudowa i modernizacja wodociągu grupowego Jednoróżec wraz z modernizacją hydroforni, wymiana azbestowej sieci wodociągowej w Jednoróżcu, Stegnie i Olszewce)	

Wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego poprzez budowę kotłowni na biopaliwo (zrębki drzewne) - pilotażowo w obiektach komunalnych gminy, a docelowo w gospodarstwach domowych.	
Budowa kolektora kanalizacji deszczowej w Jednoróżcu, Stegnie i Żelaznej Rządowej	

* - zadanie zrealizowane

** - zadanie częściowo zrealizowane

OBSZAR STRATEGICZNY: INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

Cel strategiczny B. Wysoka dostępność komunikacyjna całej Gminy	
<i>Cel operacyjny</i>	<i>Cel operacyjny</i>
B.1. Sieć dróg dostosowana do potrzeb	B.2. Rozwinięta infrastruktura społeczeństwa informacyjnego
<u><i>Działania</i></u>	<u><i>Działania</i></u>
B.1.1. Modernizacja sieci dróg gminnych	B.2.1. Informatyzacja instytucji świadczących usługi publiczne
B.1.2. Ułatwienie transportu na drogach nie skategoryzowanych	B.2.2. Powszechny dostęp do sieci transmisji danych
B.1.3. Dobre powiązania drogowe gminy z otoczeniem	B.2.3 Zwiększenie poziomu wiedzy i aktywności mieszkańców w zakresie technologii informatycznych i telekomunikacyjnych
<u><i>Zadania priorytetowe:</i></u>	<u><i>Zadania priorytetowe:</i></u>
Budowa i modernizacja dróg gminnych w ramach projektu „Stworzenie warunków dla rozwoju agroturystyki w dolinie Omulwi i Orzyca w Gminie Jednoróżec”***	Stworzenie elektronicznej platformy obsługi interesanta (on-line)
Budowa i modernizacja chodników na terenie gminy.**	Utworzenie Gminnego Centrum Informacji
Modernizacja dróg transportu rolnego na terenie gminy	Wyposażenie sołectw w sprzęt komputerowy z łącznością internetową i telefoniczną (VOIP) na bazie budowanej sieci teleinformatycznej w technologii bezprzewodowej – WiMax.
Modernizacja ulic w Jednoróżcu i Stegnie	Utworzenie ogólnodostępnych świetlic środowiskowych wyposażonych w sprzęt komputerowy z dostępem do publicznej sieci internet.

* - zadanie zrealizowane

** - zadanie częściowo zrealizowane

OBSZAR STRATEGICZNY: OŚWIATA, KULTURA I WYCHOWANIE

Cel strategiczny C. Nowoczesna baza oświatowo – kulturalno – wychowawcza odpowiadająca współczesnym wyzwaniom edukacyjnym	
<i>Cel operacyjny</i>	<i>Cel operacyjny</i>
C.1. Nowoczesna baza oświatowo – wychowawcza	C.2. Zwiększenie oferty kulturalnej na obszarze gminy
<u><i>Działania</i></u>	<u><i>Działania</i></u>
C.1.1. Modernizacja obiektów oświatowych	C.2.1. Tworzenie bazy lokalowej pod potrzeby kultury
C.1.2. Inwestycje w bazę dydaktyczną	C.2.2. Organizowanie imprez okolicznościowych
<u><i>Zadania priorytetowe:</i></u>	<u><i>Zadania priorytetowe:</i></u>
Modernizacja Szkoły Podstawowej w Jednorożcu	Rozwój bazy z zakresu kultury - budowa obiektu kultury z nowoczesnym centrum wystawienniczo-konferencyjnym
Modernizacja Szkoły Podstawowej w Olszewce	Modernizacja i adaptacja budynków komunalnych i OSP na cele kulturalne oraz ich wyposażenie w ramach lokalnych ośrodków kultury
Modernizacja filialnej Szkoły Podstawowej w Małowidzu**	Coroczny festyn upamiętniający uroczystość nadania herbu i flagi Gminie Jednorożec
Modernizacja filialnej Szkoły Podstawowej w Połoni	Festyn rodzinny
Budowa zespołu obiektów sportowych, w tym hali sportowej w Jednorożcu	Koncert (np. miejscowego chóru, orkiestry)
Stworzenie zaplecza sportowo-rekreacyjnego na bazie istniejącego stadionu sportowego w Jednorożcu	Występy (np. zespołu folklorystycznego)
Modernizacja budynków oświatowych w Lipie, Parciakach, Żelaznej Rządowej	Zawody wędkarskie
	Mecze piłki nożnej

** - zadanie częściowo zrealizowane

OBSZAR STRATEGICZNY: TURYSTYKA

Cel strategiczny D. Zwiększenie walorów turystycznych gminy	
<i>Cel operacyjny</i>	<i>Cel operacyjny</i>
D.1. Wzmocnienie bazy turystyczno – rekreacyjnej.	D.2. Wypromowanie jednorożca jako produktu kulturowego i turystycznego w postaci jednorożca – mitycznego zwierzęcia identyfikowanego z miejscowością i Gminą Jednorożec.
<u>Działania</u>	<u>Działania</u>
D.1.1. Uaktywnienie turystyki	D.2.1. Organizacja plenerów artystycznych we współpracy z twórcami i uczelniami artystycznymi. D.2.2. Ekspozycja w sposób trwały wyników prac artystycznych by w sposób trwały dodawały kolorytu miejscowościom, ścieżkom i drogom, pomieszczeniom w miejscach publicznych
D.1.2. Tworzenie zbiorników retencyjnych.	D.2.3. Opracowanie materiałów promujących jednorożca i gminy Jednorożec
	D.2.4. Rozwój gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych
<u>Zadania priorytetowe:</u>	<u>Zadania priorytetowe:</u>
Budowa zbiorników retencyjnych o powierzchni: 51 i 2 ha w Jednorożcu, 10 ha w Drażdźwie Nowym i szeregu małych zbiorników o powierzchni od 2 do 5 ha,	Warsztaty rzeźbiarskie, malarskie, recytatorskie, plenery artystyczne.
Wyznaczenie, utworzenie i wyposażenie tras turystycznych pieszych, konnych i rowerowych na terenie gminy w odpowiednią infrastrukturę (oznakowanie istniejących szlaków kulturowych oraz ścieżek rowerowych, tablice z opisami mijanych zabytków, pomników przyrody, zadaszone miejsca postoju z punktem sanitarnym, stworzenie bazy rowerowej oraz wypożyczalni rowerów dla turystów);	Organizowanie festynów, imprez masowych, widowisk przyciągających licznych entuzjastów jednorożca Rozmieszczenie stałej ekspozycji rzeźb postaci jednorożca na szlakach rowerowych i pieszych na terenie gminy.
Reaktywacja obszarów wodnoblotnych i udostępnienie ich turystom poprzez platformy widokowe,	W odpowiednio zabezpieczonych gablotach, rozmieszczonych na zewnątrz na terenie gminy, wyeksponowanie prac malarskich i rysunków.
Rozwój turystyki weekendowej połączonej z wędkarstwem, grzybobraniami	Powstanie sali wystawowej, w której eksponowane będą różne prace artystyczne

	Zbiór legend o jednoroźcu, foldery, ulotki, widokówki, monografie na temat Gminy Jednorożec, Kurpiowszczyzny, Powiatu Przasnyskiego, Regionu Mazowsza, nakręcenie filmu promocyjnego o Gminie Jednorożec na Mazowszu i jego upowszechnianie, przewodnik po Kurpiowszczyźnie i Mazowszu z uwzględnieniem Gminy Jednorożec
	Zrzeszenie podmiotów mających „jednorożca” w herbie lub w znaku towarowym

OBSZAR STRATEGICZNY: GOSPODARKA

Cel strategiczny E. Rozwinięta gospodarka
<i>Cel operacyjny</i>
E.1. Rozwój przedsiębiorczości
<u><i>Działania</i></u>
E.1.1. Aktywna polityka przestrzenna oraz gospodarka gruntami
<u><i>Zadania priorytetowe:</i></u>
Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
Tworzenie gminnych zasobów terenów przeznaczonych pod inwestycje i ich uzbrojenie
Tworzenie gminnych zasobów terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowo – usługowe i ich uzbrojenie

OBSZAR STRATEGICZNY: SFERA SPOŁECZNA I BEZPIECZEŃSTWO

Cel strategiczny F. Gmina przyjazna, gmina bezpieczna	
<i>Cel operacyjny</i>	<i>Cel operacyjny</i>
F.1. Rozwinięta sfera społeczna	F.2. Sprawne struktury instytucjonalne
<u><i>Działania</i></u>	<u><i>Działania</i></u>
F.1.1. Sprawny system pomocy społecznej oraz walka z patologiami	F.2.1. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego
F.1.2. Poprawa jakości usług zdrowotnych	
<u><i>Zadanie priorytetowe:</i></u>	<u><i>Zadania priorytetowe:</i></u>
Modernizacja Ośrodka Zdrowia w Żelaznej Rządowej	Modernizacja oświetlenia ulicznego
Modernizacja Ośrodka Zdrowia w Jednoróżcu	Utworzenie Gminnego Centrum Reagowania
Modernizacja budynku administracyjnego	Wzmocnienie bezpieczeństwa przeciwpożarowego poprzez wyposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych

2. IDENTYFIKACJA GŁÓWNYCH PROBLEMÓW ROZWOJOWYH

Główne problemy rozwojowe gminy Jednorożec koncentrują się w ramach następujących obszarów:

- infrastruktury ochrony środowiska,
- infrastruktury komunikacyjnej,
- oświaty, kultury i wychowania,
- turystyki,
- gospodarki,
- sfery społecznej i bezpieczeństwa.

Główne problemy rozwojowe w obszarze infrastruktury ochrony środowiska

Na terenie gminy Jednorożec istnieją duże niedobory w zakresie infrastruktury środowiskowej. Szczególnie dotkliwy jest brak dobrze rozwiniętej sieci kanalizacji sanitarnej. W związku z tym występuje mała ilość ścieków dopływająca do oczyszczalni. To z kolei sprawia, że oczyszczalnia nie pracuje na pełnej przepustowości, a tym samym wywołuje wysokie jednostkowe koszty oczyszczania. Słabo rozwinięty system kanalizacji przekłada się na cały szereg negatywnych zjawisk, które zaobserwowano w sferze środowiskowej: zanieczyszczenie cieków wodnych, zanieczyszczanie gleb (notuje się przypadki odprowadzania ścieków bezpośrednio do rowów i gruntu).

Ponadto lokalnie występujące dzikie wysypiska śmieci stanowią zagrożenie środowiskowe oraz wpływają negatywnie na ogólny wizerunek gminy Jednorożec.

Gospodarstwa domowe objęte są zbiórką odpadów, jednak nie wszystkie miejscowości na terenie gminy są wyposażone w pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów. Konieczne jest również zapewnienie długoterminowych umów kontraktacyjnych na odbiór posegregowanych odpadów z terenu gminy.

Niewielkiej rozbudowy wymaga sieć wodociągowa. Tam, gdzie występują jeszcze braki, należy dokończyć proces budowy sieci. W przypadku sieci wodociągowej występują lokalne problemy techniczne na tych odcinkach, które powstały w latach 80-tych. Ponadto należy sukcesywnie dążyć do wymiany azbestowej sieci wodociągowej.

W szerszym aspekcie występujące problemy środowiskowe mają negatywny wpływ na jakość życia całej społeczności lokalnej, zaburzają endogeniczny rozwój gminy oraz znacznie ograniczają atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną jej obszaru dla podmiotów zewnętrznych.

Główne problemy rozwojowe w obszarze infrastruktury komunikacyjnej

Gmina Jednorożec posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg gminnych odpowiadającą strukturze zagospodarowania przestrzennego. Jednocześnie sieć ta charakteryzuje się bardzo niskim stanem technicznym. Ponadto część ciągów nie posiada poboczy oraz chodników, zaś szerokość wybranych odcinków jezdni nie odpowiada przewidzianym dla nich normom szerokości. Jest to spowodowane nieuporządkowanym stanem własnościowym, co uniemożliwia modernizację drogi niektórych odcinków.

Koszty bieżącego utrzymania sieci są zbyt wysokie w stosunku do możliwości ich finansowania ze środków własnych samorządu. Wpływa to na stopniowe pogarszanie się stanu technicznego dróg gminnych oraz poza kategoriami.

Realizacja bieżących potrzeb modernizacyjnych pozwala jedynie na realizację ograniczonych zakresów rzeczowych dla wybranych zadań remontowych. Wykonywanie kompleksowych zadań obejmujących gruntowne remonty ciągów dróg

gminnych połączone z robotami w pasie około drogowym nie jest możliwe bez uzyskania zewnętrznego wsparcia bądź też bez jednoczesnego odstąpienia od remontów na innych odcinkach dróg gminnych.

Dostępność komunikacyjna wyraża nie tylko poziom osiągalności gminy w ruchu kołowym. Miarą dostępności jest również stopień rozwoju oraz jakość świadczonych usług telekomunikacyjnych, a także poziom rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Na terenie gminy występują lokalne problemy w zakresie dostępu do internetu. Jednocześnie stosunkowo niski jest stopień rozwoju infrastruktury informatycznej niezbędnej dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Placówki świadczące usługi publiczne są wyposażone w odpowiednią infrastrukturę informatyczną oraz dysponują nowoczesnymi zasobami sprzętowymi. Jednak poziom tego wyposażenia nie jest zadowalający.

Realizacja bieżących potrzeb modernizacyjnych pozwala jedynie na realizację ograniczonych zakresów rzeczowych dla wybranych zadań remontowych. Wykonywanie kompleksowych zadań obejmujących gruntowne remonty ciągów dróg gminnych połączone z robotami w pasie około drogowym nie jest możliwe bez uzyskania zewnętrznego wsparcia bądź też bez jednoczesnego odstąpienia od remontów na innych odcinkach dróg gminnych.

Dostępność komunikacyjna wyraża nie tylko poziom osiągalności gminy w ruchu kołowym. Miarą dostępności jest również stopień rozwoju oraz jakość świadczonych usług telekomunikacyjnych, a także poziom rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Na terenie gminy występują lokalne problemy w zakresie dostępu do internetu. Jednocześnie stosunkowo niski jest stopień rozwoju infrastruktury informatycznej niezbędnej dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Placówki świadczące usługi publiczne są wyposażone w odpowiednią infrastrukturę informatyczną oraz dysponują nowoczesnymi zasobami sprzętowymi. Jednak poziom tego wyposażenia nie jest zadowalający.

WiMax

Utworzenie bezprzewodowej łączności internetowej na terenie gminy Jednorozec, umożliwiającej dostęp do publicznej sieci internet.

E-Sołtys

Wykonanie systemu łączności internetowej oraz zakup sprzętu komputerowego do punktów dostępowych i infomatu. Wykonanie łączności telefonicznej VoiP.

E-urząd

Stworzenie elektronicznej platformy obsługi interesanta (on-line) dla instytucji świadczących usługi publiczne.

Główne problemy rozwojowe w sferze oświaty, kultury i wychowania

Podstawowe problemy związane z funkcjonowaniem sfery oświaty, kultury i wychowania na terenie gminy dotyczą sieci placówek szkół podstawowych oraz gimnazjów.

Stały spadek liczby urodzeń w ciągu ostatnich lat zaczyna w sposób istotny przenosić się na sferę edukacji. Zmniejszająca się liczba uczniów w szkołach podstawowych oznacza stopniowy spadek przychodów budżetu gminy z tytułu subwencji oświatowej, co przy wzrastających kosztach utrzymania tych placówek powoduje coraz większe obciążenia finansowe dla lokalnego samorządu. Znaczne

środki przeznaczane są na utrzymanie i remont placówek, co ogranicza możliwości zakupu wyposażenia w tym pomocy dydaktycznych.

Ponadto malejąca liczba urodzeń powoduje problemy z kompletowaniem kolejnych klas. Działania o charakterze doraźnym związane z łączeniem klas są coraz mniej skuteczne. Należy utworzyć sieć świetlic Środowiskowych. W związku z powyższym należy zmodernizować i dostosować bazę lokalową małych placówek oświatowych, a w większych zaadoptować część pomieszczeń i przeznaczyć na cele ogólnospołeczne, w pierwszej kolejności dla dzieci i młodzieży. Podobne działania należy podjąć (wspólnie ze stowarzyszeniem OSP) w stosunku do obiektów straży pożarnej (remiz). W pierwszej kolejności w tych miejscowościach, gdzie nie ma lub nie mogą być wykorzystane dla dzieci i młodzieży istniejące obiekty komunalne. Również budynek po b. Szkole Podstawowej w Nakle, po przeprowadzeniu remontu stanowić może dobry obiekt do wykorzystania na cele ogólnospołeczne.

W niektórych szkołach brakuje odpowiedniego zaplecza dla uczniów, zwłaszcza sportowego. Wiele do życzenia pozostawia również istniejąca oferta zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych oraz poziom wyposażenia w pomoce dydaktyczne oraz komputery.

Główne problemy rozwojowe w obszarze turystyki

Poważnymi problemami w rozwoju turystyki na terenie gminy Jednorożec jest brak bazy z zakresu kultury, dużego obiektu kultury z nowoczesnym centrum wystawienniczo-konferencyjnym, wybudowanych i oznakowanych tras oraz ścieżek rowerowych, pieszych i konnych, sieci zbiorników wodnych, dostatecznej bazy hotelowej, dostatecznej infrastruktury rekreacyjnej i sportowej. Słaba infrastruktura społeczna – potrzeba modernizacji części obiektów oświatowych i służby zdrowia, remiz strażackich. Niewystarczająca jest również promocja gminy, a przede wszystkim brak doświadczenia w promocji walorów przyrodniczych, gospodarczych i turystycznych Gminy w skali kraju i za granicą.

Ponadto czynnikami ograniczającymi rozwój turystyki na terenie gminy Jednorożec jest bierność, brak aktywności mieszkańców oraz akceptacja przez nich ukrytego bezrobocia w rolnictwie. Istotnym problemem jest odpływ ludności z gminy, brak perspektyw dla młodzieży oraz niski udział zatrudnienia poza rolnictwem na terenach wiejskich. Współcześnie wieś ma nie tylko dostarczać produktów rolnych, ale także rozwijać i tworzyć nowe miejsca pracy, także w sferze pozarolniczej. Tworzenie miejsc pracy jest szansą dla tych, którzy nie są w stanie utrzymać rodziny z samej produkcji rolnej lub nie chcą być rolnikami, ale swoją przyszłość wiążą jednak z życiem na wsi. Na obszarze gminy Jednorożec znajdują się tylko 3 gospodarstwa agroturystyczne. Na tak dużą gminę jest to zbyt mała liczba. Głównym czynnikiem gospodarki agroturystycznej jest zatem poszukiwanie przez producentów rolnych dodatkowych źródeł dochodu. Natomiast czynnikiem zewnętrznym sprzyjającym rozwojowi turystyki na obszarach wiejskich jest rozwój alternatywnych form turystyki, którymi zainteresowani są turyści, często goście z zagranicy.

Główne problemy rozwojowe w obszarze gospodarki

Istotnym problemem na terenie gminy jest dość wysoki poziom bezrobocia oraz związane z tym zjawiskiem zubożenie części społeczności lokalnej.

Bezrobocie jest natomiast pochodną negatywnych zjawisk koncentrujących się głównie w sektorze rolnictwa oraz w sferze szeroko rozumianej przedsiębiorczości pozarolniczej.

Bezrobocie w sektorze rolnictwa ma głównie charakter ukryty. Oszacowanie jego skali jest rzeczą trudną, jednak biorąc pod uwagę znaczącą liczbę osób pozbawionych jakiegokolwiek formy zabezpieczenia socjalnego można w sposób zdecydowany stwierdzić, że jego skala jest znacząca.

Zjawisko bezrobocia jest powszechne wśród ludzi młodych wchodzących na rynek pracy. Rozpoczynanie życia zawodowego od comiesięcznych wizyt w Urzędzie Pracy może wywoływać głębokie, negatywne skutki w sferze społecznej, stąd też konieczne jest zwrócenie szczególnej uwagi na problem bezrobocia wśród tej grupy ludności.

Zwraca uwagę brak systemowych rozwiązań na poziomie lokalnym służących różnym formom aktywizacji zawodowej ludzi młodych.

Główne problemy w sferze rolnictwa koncentrują się wokół następujących zagadnień:

- rozdrobnienia gospodarstw i wynikającym z tego niewielkim potencjałem produkcyjnym,
- trudności ze zbytem płodów rolnych, zwłaszcza ze strony małych gospodarstw, z którymi niechętnie nawiązują współpracę więksi odbiorcy,
- brakiem dostatecznych więzi kooperacyjnych pomiędzy rolnikami, działaniem w pojedynkę,
- brakiem wyraźnej specjalizacji w działalności rolniczej,
- niedoinwestowaniem części gospodarstw rolnych.

W sferze przedsiębiorczości pozarolniczej zwracają uwagę następujące problemy:

- niewielka liczba podmiotów gospodarczych,
- słabo rozwinięty sektor usług,
- brak zaplecza rekreacyjnego i turystycznego.

Aktywne kształtowanie polityki przestrzennej oraz umiejętne gospodarowanie gruntami będącymi własnością gminy lub innych podmiotów publicznych stanowi jeden ze sposobów tworzenia korzystnych warunków dla aktywizacji gospodarczej. Kierunkowe obszary rozwoju dla funkcji gospodarczej zostały zdefiniowane w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jednorożec. Aktualnie Gmina nie posiada planów miejscowych, jednakże w przygotowaniu jest Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jednorożec dla zespołu wsi Jednorożec – Stegna i część wsi Ulatowo-Pogorzel..

Aktywizacji gospodarczej służą również inwestycje, w tym realizowane w sferze publicznej. Niestety gmina nie stanowi obszaru na którym procesy inwestycyjne charakteryzują się wysoką dynamiką. Stąd też istnieje potrzeba poszukiwania nowych sposobów na zwiększenie skali zagospodarowania terenów gminy. Szansą jest rozwój sieci gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych, produkujących zdrową żywność, rozwój turystyki na terenie gminy, a także przygotowanie terenów inwestycyjnych, będących w zasobach Gminy oraz terenów pod zabudowę mieszkaniową.

Główne problemy rozwojowe w sferze społecznej i bezpieczeństwa

Na terenie gminy Jednorożec występuje szereg problemów w sferze społecznej. Zdecydowana większość z nich spowodowana jest trudną sytuacją materialną poszczególnych osób lub rodzin. Najczęściej występujący problem to bieda. Dotyka ono głównie osób bezrobotnych oraz osób w podeszłym wieku.

Wśród patologii największy problem dotyczy alkoholizmu.

Zadowolający jest poziom usług zdrowotnych. Są one świadczone w formie zapewniającej opiekę medyczną w podstawowym zakresie. Brak jest odpowiedniego sprzętu (usługi stomatologiczne). Wielu pacjentów zmuszonych jest korzystać z usług poza gminą.

Lokalna oferta związana ze spędzaniem czasu wolnego jest dosyć skromna, Dotyczy to zarówno sfery kultury, jak i sportu oraz rekreacji.

Brakuje bogatej oferty dla dzieci oraz młodzieży, szczególnie w czasie wolnym od nauki. Koniecznym staje się uruchomienie sieci świetlic środowiskowych z bogatą ofertą kulturalną i wypoczynkową.

Ważnym czynnikiem kształtującym jakość życia społeczności lokalnej jest poziom sprawności instytucjonalnej podmiotów publicznych. Zagadnienie to dotyczy w szczególności sprawności oraz jakości pracy administracji gminnej (urzędu gminy), a także właściwych jednostek organizacyjnych. Poziom tych usług na terenie gminy uznawany jest za dobry, niemniej jednak, z uwagi na istotny wpływ działań władzy samorządowej na kształtowanie ogólnego wizerunku gminy, konieczne jest dalsze stałe podnoszenie jakości usług publicznych oraz sprawności struktur instytucjonalnych.

Główne zagrożenia w sferze bezpieczeństwa publicznego przybierają formę kradzieży - notuje się ich najwięcej, jednak walka z tym zjawiskiem jest dosyć trudna.

3. ZADANIA ZAPLANOWANE DO REALIZACJI NA OBSZARZE GMINY W PERSPEKTYWIE ŚREDNIOOKRESOWEJ

Poniższe zestawienie obejmuje listę zadań realizowanych oraz przewidzianych do realizacji na terenie gminy Jednoróżec do 2006 oraz w perspektywie do 2013 roku.

Tabela 49: Zadania zaplanowane do realizacji na terenie gminy Jednoróżec.

Nr zadania	Nazwa zadania	Prognozowane lata realizacji
I	II	III
1	Budowa oczyszczalni ścieków w Jednoróźcu	2004 – 2006
2	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Jednoróżec i Stegna	2004 – 2009
3	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Ulatowo–Pogorzelski, Dąbki Nowe	2008 – 2013
4	Rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej w pozostałych miejscowościach gminy – przydomowe oczyszczalnie ścieków w układzie wariantowym (pakiet indywidualnych rozwiązań)	2007 – 2013
5	Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowościach Kobyłaki-Czaraste, Kobyłaki-Konopki, Kobyłaki-Korysze, Kobyłaki-Wólka – gmina Jednoróżec	2004 – 2005
6	Rozbudowa wodociągu grupowego Żelazna Rządowa - budowa wodociągu Parciaki – Parciaki-Stacja oraz likwidacja wyeksploatowanego wodociągu zakładowego ,	2007 - 2008
7	Rozbudowa i modernizacja wodociągu grupowego Jednoróżec wraz z modernizacją hydroforni	2007 - 2013
8	Modernizacja wodociągu grupowego Małowidz wraz z modernizacją hydroforni	2008 – 2009
9	Budowa kolektora kanalizacji deszczowej w Jednoróźcu, Stegnie, Żelaznej Rządowej	2010 - 2013

10	Budowa zbiorników retencyjnych o powierzchni: 51 i 2 ha w Jednorożcu, 10 ha w Drążdzewie Nowym i szeregu małych zbiorników o powierzchni od 2 do 5 ha,	2008 – 2013
11	Reaktywacja obszarów wodnoblotnych i udostępnienie ich turystom poprzez platformy widokowe,	2008 – 2013
12	Budowa kompleksowego systemu selektywnej zbiórki odpadów na terenie gminy.	2004 – 2013
13	Budowa składowiska odpadów komunalnych	– 2013
14	Budowa i modernizacja dróg gminnych w ramach projektu "Stworzenie warunków dla rozwoju agroturystyki w dolinie Omulwi i Orzyca"	2005 – 2013
15	Modernizacja ulic w Jednorożcu i Stegnie	2007 – 2010
16	Modernizacja dróg transportu rolnego na terenie Gminy	– 2013
17	Utworzenie Gminnego Centrum Informacji	2007 – 2010
18	Modernizacja Szkoły Podstawowej w Jednorożcu	2005 – 2009
19	Modernizacja Szkoły Podstawowej w Olszewce	2007 – 2009
20	Modernizacja filialnej Szkoły Podstawowej w Małowidzu z docelową adaptacją pod potrzeby lokalnego ośrodka kultury	2007 – 2009
21	Modernizacja filialnej Szkoły Podstawowej w Połoni z docelową adaptacją pod potrzeby lokalnego ośrodka kultury	2007 – 2009
22	Modernizacja Szkoły Podstawowej w Parciakach	2008
23	Modernizacja Szkoły Podstawowej w Żelaznej Rządowej	2007 – 2009
24	Modernizacja Szkoły Podstawowej w Lipie	2008
25	Modernizacja budynku Przedszkola w Jednorożcu	2006 – 2009
26	Budowa zespołu obiektów sportowych, w tym hali sportowej w Jednorożcu	2007 – 2013
27	Tworzenie zaplecza sportowo-rekreacyjnego na bazie istniejącego stadionu sportowego oraz terenów przyległych	2008– 2013
28	Modernizacja i adaptacja budynków komunalnych i osp na cele kulturalne oraz ich wyposażenie w ramach lokalnych ośrodków kultury	2007 – 2013
29	Budowa obiektu kultury z nowoczesnym centrum wystawienniczokonferencyjnym	2008 - 2013
30	Promocja jednorożca jako produktu kulturowego i turystycznego	2007 – 2013
31	Budowa ścieżek rowerowych, pieszych i konnych	2007 – 2013
32	Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	– 2013
33	Zagospodarowanie centrów wsi	– 2013
34	Modernizacja Ośrodka Zdrowia w Żelaznej Rządowej	2007 – 2008
35	Modernizacja Ośrodka Zdrowia w Jednorożcu	2005 – 2008
36	Modernizacja lecznicy weterynaryjnej w Jednorożcu	2008
37	Modernizacja lecznicy weterynaryjnej w Żelaznej Rządowej	2008
38	Modernizacja budynku administracyjnego	2005 – 2009
39	Informatyzacja Gminy	2007 – 2009

40	Wzmocnienie bezpieczeństwa przeciwpożarowego – zakup pojazdów i wyposażenia jednostek OSP wraz z modernizacją istniejących obiektów i budową nowej bazy lokalowej w J-cu	2008
41	Modernizacja oświetlenia ulicznego	2005 – 2013
42	Utworzenie Gminnego Centrum Reagowania	2005 – 2007
43	Utworzenie Gminnego Centrum Edukacyjnego	2007 - 2008
44	Wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego gminy poprzez budowę kotłowni ekologicznych w obiektach komunalnych Gminy, a docelowo we wszystkich gospodarstwach domowych (biopaliwo na bazie dużych zasobów leśnych gminy)	2007-2013
45	Tworzenie terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych na bazie zasobów gminnych i ich urządzenie w niezbędną infrastrukturę.	2007-2013

Część przedmiotowych zadań została objęta interwencją Planu Rozwoju Lokalnego, pozostałe natomiast stanowią projekty komplementarne, których realizacja pośrednio wspiera zadania objęte planem.

3. LISTA ZADAŃ OBJĘTYCH INTERWENCJĄ PLANU, PROJEKTY KOMPLEMENTARNE, ZADANIA PRZEWIDYWANE DO OBJĘCIA PLANEM

Zadania objęte interwencją Planu Rozwoju Lokalnego w latach 2004 – 2006 oraz w perspektywie do 2013 realizowane były i będą w ramach pięciu obszarów odpowiadających strategicznym obszarom rozwojowym. Są to:

1. infrastruktura ochrony środowiska,
2. infrastruktura komunikacyjna,
3. oświata, kultura i wychowanie,
4. turystyki
5. gospodarka,
6. sfera społeczna i bezpieczeństwo.

Spośród listy 45 zadań zrealizowanych oraz przewidzianych do realizacji na terenie gminy Jednorożec w okresie od 2004 do 2006 oraz w perspektywie do 2013 roku Planem Rozwoju Lokalnego objęto 6 projektów.

Przy wyborze zadań do objęcia planem zastosowano następujące kryteria:

- zgodność projektu z obszarami interwencji planu (spełnienie kryteriów demograficznych, właściwa wartość zadania, właściwy rodzaj zadania),
- stopień przygotowania do realizacji (dokumentacja techniczna, wymagane pozwolenia itp.),
- skala rozwiązywanych problemów, zwłaszcza środowiskowych,
- wpływ realizacji zadania na poprawę jakości życia społeczności lokalnej,
- zapewnienie płynności finansowania zadania (środki w budżecie gminy) oraz możliwości dofinansowania zadania ze środków pozabudżetowych,
- wpływ na budżet gminy (zwiększenie wpływów, optymalizacja wydatków),
- wpływ na rozwój gospodarczy, w tym na tworzenie nowych miejsc pracy na terenie gminy.

Listę zadań objętych interwencją Planu Rozwoju Lokalnego gminy Jednorożec uporządkowaną wg hierarchii ważności zawarto w poniższym zestawieniu:

Tabela 50: Zadania objęte interwencją w ramach Planu Rozwoju Lokalnego

Nr zadania	Nazwa zadania objętego interwencją w ramach Planu Rozwoju Lokalnego
1	Budowa oczyszczalni ścieków w Jednorożcu*
2	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Jednorożec i Stegna**
5	Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowościach Kobylaki-Czarzaste, Kobylaki-Konopki, Kobylaki-Korysze, Kobylaki-Wólka – gmina Jednorożec*
6	Rozbudowa wodociągu grupowego Żelazna Rządowa - budowa wodociągu Parciaki – Parciaki-Stacja oraz likwidacja wyeksploatowanego wodociągu zakładowego ,
14	Budowa i modernizacja dróg gminnych w ramach projektu "Stworzenie warunków dla rozwoju agroturystyki w dolinie Omulwi i Orzyca"*
26	Budowa zespołu obiektów sportowych, w tym hali sportowej w Jednorożcu

* - zadanie zrealizowane

** - zadanie częściowo zrealizowane

Pozostałe zadania podzielono na dwie grupy:

- zadania komplementarne wobec zadań planu,
- zadania planowane do objęcia planem.

Zadania komplementarne to projekty, które nie wpisują się w obszar interwencji planu z uwagi na niespełnienie wymaganych kryteriów dostępu (demograficznych, określonej wartości zadania lub z uwagi na niewłaściwy rodzaj projektu).

Zadania planowane do objęcia planem to projekty, które wpisują się w obszar interwencji planu, jednak w niedostatecznym stopniu spełniają pozostałe kryteria wyboru, w szczególności z uwagi na niski stopień przygotowania do realizacji oraz ograniczone możliwości ich finansowania w latach 2004 – 2006 oraz w latach 2007-2013.

Zakłada się możliwość aktualizacji Planu Rozwoju Lokalnego w trakcie jego wdrażania. Główne kierunki zmian dotyczyć będą:

- aktualizacji listy zadań, przede wszystkim w zakresie wprowadzania nowych projektów,
- korekt w harmonogramie realizacji projektów,
- zmian w tabelach finansowych.

Poniższe syntetyczne zestawienie obejmuje listę wszystkich projektów w układzie wg obszarów strategicznych w ramach trzech podstawowych grup:

- zadań objętych interwencją planu,
- zadań komplementarnych wobec zadań planu,
- zadań planowanych do objęcia planem.

Tabela.51. Lista projektów w układzie według obszarów strategicznych

Zadania objęte interwencją Planu Rozwoju Lokalnego oraz zadania planowane do objęcia planem	Zadania komplementarne wobec zadań planu
OBSZAR: INFRASTRUKTURA OCHRONY ŚRODOWISKA	
Budowa oczyszczalni ścieków w Jednorózczu	Budowa składowiska odpadów komunalnych
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Jednorózec i Stegna	Rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej w pozostałych miejscowościach gminy – przydomowe oczyszczalnie ścieków w układzie wariantowym (pakiet indywidualnych rozwiązań)
Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowościach Kobylaki-Czarzaste, Kobylaki-Konopki, Kobylaki-Korysze, Kobylaki-Wólka – gmina Jednorózec	
Zadania planowane do objęcia planem	
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Ulatowo–Pogorzelski, Drażdżewo Nowe	Budowa zbiornika retencyjnego w Jednorózczu (ok. 2ha)
Rozbudowa wodociągu grupowego Żelazna Rządowa- budowa wodociągu Parciaki – Parciaki-Stacja oraz likwidacja wyeksploatowanego wodociągu zakładowego	Budowa zbiornika retencyjnego w Drażdżewie Nowym (ok. 10ha)
Modernizacja wodociągu grupowego Małowidz wraz z modernizacją hydroforni	Budowa kolektora kanalizacji deszczowej w Jednorózczu, Stegnie, Żelaznej Rządowej
Budowa zbiornika retencyjnego w Jednorózczu (ok. 51ha)	
Rozbudowa i modernizacja wodociągu grupowego Jednorózec wraz z modernizacją hydroforni	
Budowa kompleksowego systemu selektywnej zbiórki odpadów na terenie gminy	
OBSZAR: INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA	
Budowa i modernizacja dróg gminnych w ramach projektu "Stworzenie warunków dla rozwoju agroturystyki w dolinie Omulwi i Orzyca"	
Zadania planowane do objęcia planem	
Modernizacja dróg transportu rolnego na terenie gminy	Modernizacja ulic w Jednorózczu i Stegnie
Utworzenie Gminnego Centrum Informacji	
OBSZAR: OŚWIATA, KULTURA I WYCHOWANIE	
Zadania planowane do objęcia planem	
Modernizacja Szkoły Podstawowej w Jednorózczu	Adaptacja budynku pod potrzeby Wiejskiego Domu Kultury
Modernizacja Szkoły Podstawowej w Olszewce	Modernizacja stadionu sportowego w Jednorózczu
Modernizacja filialnej Szkoły Podstawowej w Małowidzu	Budowa ścieżek rowerowych
Modernizacja filialnej Szkoły Podstawowej w Połoni	Promocja jednorózcza

Modernizacja Szkoły Podstawowej w Parciakach	Modernizacja i wyposażenie obiektów komunalnych i OSP (remiz) pod potrzeby lokalnych ośrodków kultury (w tym budowa placów zabaw i boisk ogólnodostępnych)
Modernizacja Szkoły Podstawowej w Żelaznej Rządowej	
Modernizacja Szkoły Podstawowej w Lipie	
Modernizacja budynku Przedszkola w Jednorożcu	
Budowa zespołu obiektów sportowych, w tym hali sportowej w Jednorożcu	
OBSZAR: GOSPODARKA	
	Coroczny festyn upamiętniający uroczystość nadania herbu i flagi Gminie Jednorożec
	Pokrycie obszaru gminy planami miejscowymi
OBSZAR: SFERA SPOŁECZNA I BEZPIECZEŃSTWO	
Zadania planowane do objęcia planem	
Wzmocnienie bezpieczeństwa przeciwpożarowego-zakup pojazdów i wyposażenia jednostek OSP	Informatyzacja gminy
Utworzenie Gminnego Centrum Reagowania	
Utworzenie Gminnego Centrum Edukacyjnego	
Modernizacja budynku administracyjnego	
Modernizacja lecznicy weterynaryjnej w Jednorożcu	
Modernizacja lecznicy weterynaryjnej w Żelaznej Rządowej	
Modernizacja oświetlenia ulicznego	
Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	
Zagospodarowanie centrów wsi	

Legenda:

- zadania objęte interwencją Planu Rozwoju Lokalnego

SZCZEGÓŁOWA CHARAKTERYSTYKA ZADAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Poniżej zestawiono zadania realizowane w ramach Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Jednorożec. Numery zadań odpowiadają numeracji obejmującej listę zadań przewidzianych do realizacji na terenie gminy Jednorożec w okresie od 2004 do 2006 oraz w perspektywie do 2013 roku.

Szczegółową charakterystykę projektów objętych interwencją planu w okresie 2004 - 2006 oraz w perspektywie do 2013 roku zawierają poniższe karty.

ZADANIE nr 1

1.	Nazwa zadania	Budowa oczyszczalni ścieków w Jednorozcu	
2.	Obszar strategiczny	Infrastruktura ochrony środowiska	
	Cel strategiczny/ operacyjny	A. Wysoka jakość środowiska naturalnego na terenie gminy A.1. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	
	Działanie	A.1.1. Budowa oczyszczalni ścieków	
3.	Beneficjent końcowy (nazwa i adres)	Gmina Jednoróżec, ul. Odrodzenia 14, 06 – 323 Jednoróżec	
4.	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu (nazwa, adres)	Gmina Jednoróżec, ul. Odrodzenia 14, 06 – 323 Jednoróżec	
5.	Lokalizacja zadania:	Miejscowość: Jednoróżec	
6.	Charakterystyka zadania	<p>Przedmiotem projektu jest budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Jednoróżec Planowana do budowy biologiczno – mechaniczna oczyszczalnia ścieków stanowi układ technologiczny, w skład którego wejda następujące obiekty i urządzenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oczyszczanie mechaniczne – budynek oczyszczania mechanicznego, a w nim pompownia ścieków surowych – część sucha zaworowa, sito spiralne zintegrowane z piaskownikiem poziomym, komora rozdziału; - biologiczne oczyszczanie ścieków – komora beztlenowa, reaktor biologiczny; - gospodarka osadowa – budynek odwadniania osadu z prasą do odwadniania osadów i z instalacją do higienizacji osadu wapnem. <p>Budowa oczyszczalni planowana jest do wykonania w dwu etapach. W I etapie zakładany dopływ ścieków do oczyszczalni kształtować się będzie na poziomie 200 m³/d. Docelowo (w II etapie) – 620 m³/d. Ponadto ścieki dowożone kształtować się będą odpowiednio: 35 m³/d oraz 60 m³/d.</p>	
7.	Uzasadnienie wyboru zadania (zastosowane kryteria)	Przyjęty układ technologiczny zapewnia uzyskanie na drodze biologicznej koncentracji związków węgla i biogennych w odpływie na poziomie wymaganym normami. Ponadto system charakteryzuje się niskimi kosztami eksploatacyjnymi, spełniając jednocześnie wszystkie wymagania w zakresie ścieków oczyszczonych.	
8.	Zgodność z dokumentami planistycznymi (studium/plan)	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy opracowane dla Gminy Jednoróżec wskazuje na potrzeby rozwiązania i uporządkowania gospodarki ściekowej na terenie gminy m.in. poprzez budowę oczyszczalni ścieków.	
9.	Harmonogram realizacji	Nazwa etapu (fazy) realizacji zadania:	Okres realizacji od III kw. 2004 r. do IV kw. 2006 r.
		dokumentacja projektowa	wykonana III kw. 2004 r.
		przetarg	I kw. 2005 r.
		realizacja projektu	od II kw. 2005 r. do IV kw. 2006 r.
10.	Oczekiwane rezultaty realizacji zadania		

	- wskaźniki produktu	Oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna docelowo o przepustowości 620m ³ /doba: - ścieki z kanalizacji 560 m ³ /doba, - ścieki dowożone 60m ³ /doba.			
11.	Przewidywane nakłady do poniesienia w okresie 2005 – 2006 (w zł)				
	Lata	Całkowity koszt projektu (w zł)	w tym (w zł)		
			Budżet gminy	Kredyty/pożyczki (WFOŚiGW)	Fundusze strukturalne
	2005	2 147 425	106 856	430 000	1 610 569
	2006	2 147 425	106 856	430 000	1 610 569
RAZEM	4 294 850	213 712	860 000	3 221 138	
12.	Uwagi: Zadanie zrealizowane.				

ZADANIE nr 2

1.	Nazwa zadania	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Jednorożec i Stegna	
2.	Obszar strategiczny	Infrastruktura ochrony środowiska	
	Cel strategiczny/ operacyjny	A. Wysoka jakość środowiska naturalnego na terenie gminy A.1. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	
	Działanie	A.1.2. Budowa systemu kanalizacji	
3.	Beneficjent końcowy (nazwa i adres)	Gmina Jednorożec, ul. Odrodzenia 14, 06 – 323 Jednorożec	
4.	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu (nazwa, adres)	Gmina Jednorożec, ul. Odrodzenia 14, 06 – 323 Jednorożec	
5.	Lokalizacja zadania	Miejscowość Jednorożec i Stegna	
6.	Charakterystyka zadania	Przedmiotem projektu jest budowa grawitacyjnej sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w miejscowości Jednorożec i Stegna. Projekt obejmuje budowę kanałów sanitarnych wraz z przyłączami oraz budowę przykanalików. Przewiduje się budowę kanalizacji grawitacyjnej PCV o łącznej dł. 27 363 m (kanały Ø 300 mm – 89 m, Ø200 mm – 12 780,5 m, Ø75 mm – 1 627 m, Ø32 mm – 234m przykanaliki Ø 160 – 12 632,5 m) oraz przykanaliki w liczbie ok. 520 szt.	
7.	Uzasadnienie wyboru zadania (zastosowane kryteria)	Zakres inwestycji obejmuje budowę sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami w miejscowości Jednorożec i Stegna. Realizacja inwestycji stworzy system zorganizowanego odprowadzania ścieków, celem ich oczyszczenia w budowanej oczyszczalni. Wpłyne to na poprawę stanu higieniczno-sanitarnego terenu, gdzie dotychczasowy sposób odprowadzania ścieków oparty jest o bezodpływowe zbiorniki ścieków o zróżnicowanym poziomie technicznym i eksploatacyjnym. Ograniczone zostanie zanieczyszczenie wód gruntowych, powierzchniowych i gleby. Realizacja projektu umożliwi również między innymi podłączenie do sieci istotnych dla Gminy obiektów takich jak Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, Liceum Ogólnokształcące, Ośrodek Zdrowia, Przedszkole itp. w Jednorożcu.	
8.	Zgodność z dokumentami planistycznymi (studium/plan)	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy opracowane dla Gminy Jednorożec wskazuje na potrzeby rozwiązania i uporządkowania gospodarki ściekowej na terenie gminy m.in. poprzez budowę sieci kanalizacji sanitarnej.	
9.	Harmonogram realizacji	Nazwa etapu (fazy) realizacji zadania:	Okres realizacji od III kw. 2004 r. do IV kw. 2007r.
		dokumentacja projektowa	III kw. 2004r.
		przetarg	I kw. 2005 r.
		realizacja projektu	od II kw. 2005 r. do IV kw. 2009r.
10.	Oczekiwane rezultaty realizacji zadania		

	- wskaźniki produktu	Łączna długość sieci kanalizacyjnej – 27 363 m (kanały Ø 300 mm – 89 m, Ø200 mm – 12 780,5 m, Ø75 mm – 1 627 m, Ø32 mm – 234m przykanaliki Ø 160 – 12 632,5 m), ilość przyłączy ok. 520 szt.				
11.	Poniesione i przewidywane do poniesienia nakłady w okresie 2005 – 2009 (w zł)					
	Lata	Całkowity koszt projektu (w zł)	w tym (w zł)			
			Budżet gminy	Kredyty/pożyczki (WFOŚiGW)	Fundusze strukturalne	Inne
	2005	–	–	–	–	–
	2006*	1 193 470	68 953	824.517	–	300.000
	2007*	149.415	31.135	–	–	118.280
	2008	6.631.720	300.000	–	6.300.000	31.720**
2009	3.450.000	150.000	1.000.000	2.000.000	300.000	
12.	Uwagi: Zrealizowano 3,184 km kolektora sanitarnego i podłączono 134 nieruchomości.					

* podane wartości stanowią wysokość rzeczywistych wydatków w kwotach brutto;

** kwota stanowi środki przeniesione na wydatki Urzędu Marszałkowskiego nie wygasające z końcem 2007 roku

ZADANIE nr 5

1.	Nazwa zadania	Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowościach Kobylaki Czarzaste, Kobylaki Korysze, Kobylaki Wólka – gmina Jednorożec	
2.	Obszar strategiczny	Infrastruktura ochrony środowiska	
	Cel strategiczny/ operacyjny	A. Wysoka jakość środowiska naturalnego na terenie gminy A.1. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	
	Działanie	A.1.3. Zapewnienie dostaw wody o wysokiej jakości	
3.	Beneficjent końcowy (nazwa i adres)	Gmina Jednorożec, ul. Odrodzenia 14, 06 – 323 Jednorożec	
4.	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu (nazwa, adres)	Gmina Jednorożec, ul. Odrodzenia 14, 06 – 323 Jednorożec	
5.	Lokalizacja zadania	Miejscowości: Kobylaki-Czarzaste, Kobylaki-Korysze, Kobylaki-Wólka, Kobylaki-Konopki	
6.	Charakterystyka zadania	Przedmiotem projektu jest rozbudowa systemu zaopatrzenia w wodę Gminy Jednorożec poprzez zwodociągowanie miejscowościach Kobylaki-Czarzaste, Kobylaki-Korysze, Kobylaki-Wólka, Kobylaki-Konopki. Przewiduje się budowę wodociągu o długości 17 367m (rurociągi o średnicach \varnothing 160 – 15 354 m, \varnothing 90 – 12 m, przyłącza \varnothing 40 – 2 001 m) wraz z przyłączami do gospodarstw domowych w ilości szt. 50 Ilość hydrantów \varnothing 80 mm – 23 szt.	
7.	Uzasadnienie wyboru zadania (zastosowane kryteria)	<p>Celem projektu jest zaopatrzenie w wodę głównie gospodarstw rolnych prowadzących działalność o charakterze hodowlanym, co w konsekwencji wpłynie na poprawę warunków sanitarnych i zdrowotnych.</p> <p>Obecny system zaopatrzenia w wodę w miejscowościach Kobylaki-Czarzaste, Kobylaki-Korysze, Kobylaki-Wólka, Kobylaki-Konopki oparty jest na indywidualnych ujęciach (studniach kopanych). Ujęcia zasilane są przeważnie wodami podskórnymi często pochodzącymi z opadów atmosferycznych co w połączeniu z niewłaściwą lokalizacją ujęcia oraz niesprawnym systemem odprowadzania ścieków (opartym na niezbyt szczelnych szambach) lub jego brakiem stwarza ciągle zagrożenie związane ze skażeniem bakteriologicznym.</p> <p>Z realizacji powyższego projektu korzystać będzie ok. 300 mieszkańców stałych i 50 sezonowych.</p> <p>Miejscowości Kobylaki-Czarzaste, Kobylaki-Korysze, Kobylaki-Wólka, Kobylaki-Konopki są ostatnimi miejscowościami gminy Jednorożec, które nie posiadają sieci wodociągowej.</p>	
8.	Zgodność z dokumentami planistycznymi (studium/plan)	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy opracowane dla Gminy Jednorożec wskazuje na konieczność dokończenia wodociągowania gminy Jednorożec w miejscowościach Kobylaki-Czarzaste, Kobylaki-Korysze, Kobylaki-Wólka, Kobylaki-Konopki	
9.	Harmonogram realizacji	Nazwa etapu (fazy) realizacji zadania:	Okres realizacji od III kw. 2004r. do III kw. 2005r.

		dokumentacja projektowa	III kw. 2004 r.		
		studium wykonalności projektu	IV kw. 2004r.		
		przetarg	I kw. 2005r.		
		realizacja projektu	od II kw. 2005 r. do III kw. 2005r.		
	Oczekiwane rezultaty realizacji zadania				
10.	- wskaźniki produktu	Łączna długość sieci wodociągowej 17 367 – m (sieć wodociągowa dł. – 15 366 m, przyłącza wodociągowe dł. – 2 001 m), ilość przyłączy ok. 50 szt., ilość hydrantów 23 szt.			
	Przewidywane nakłady do poniesienia w 2005 (w zł)				
11.	Lata	Całkowity koszt projektu (w zł)	w tym (w zł)		
			Budżet gminy	Kredyty/pożyczki (WFOŚiGW)	Fundusze strukturalne
	2005	1 644 698	150 000	344 698	1 150 000
12.	Uwagi: Zadanie zrealizowano				

ZADANIE nr 6

1.	Nazwa zadania	Rozbudowa wodociągu grupowego Żelazna Rządowa – budowa wodociągu Parciaki – Parciaki-Stacja oraz likwidacja wyeksploatowanego wodociągu zakładowego	
2.	Obszar strategiczny	Infrastruktura ochrony środowiska	
	Cel strategiczny/ operacyjny	A. Wysoka jakość środowiska naturalnego na terenie gminy A.1. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	
	Działanie	A.1.3. Zapewnienie dostaw wody o wysokiej jakości	
3.	Beneficjent końcowy (nazwa i adres)	Gminny Zespół Usług Komunalnych, ul. Zielona 30, 06 – 323 Jednorożec	
4.	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu (nazwa, adres)	Gmina Jednorożec, ul. Odrodzenia 14, 06 – 323 Jednorożec	
5.	Lokalizacja zadania	Miejscowości: Parciaki, Parciaki-Stacja	
6.	Charakterystyka zadania	Przedmiotem projektu jest rozbudowa systemu zaopatrzenia w wodę Gminy Jednorożec poprzez zwodociągowanie miejscowości Parciaki-Stacja. Przewiduje się budowę wodociągu o długości 4.103 m (rurociągi o średnicach \varnothing 160 – 3.506 m, \varnothing 110 – 457 m, \varnothing 90 – 140 m) wraz z przyłączami do gospodarstw domowych w ilości szt. 31 (\varnothing 40 – 575 m), Ilość hydrantów \varnothing 80 mm – 9 kpl.	
7.	Uzasadnienie wyboru zadania (zastosowane kryteria)	Celem projektu jest zaopatrzenie w wodę głównie gospodarstw domowych, co w konsekwencji wpłynie na poprawę warunków sanitarnych i zdrowotnych. Obecny system zaopatrzenia w wodę w miejscowościach Parciaki-Stacja oparty jest na wyeksploatowanej, nie posiadającej pozwolenia wodno-prawnego stacji i sieci wodociągowej. Z realizacji powyższego projektu korzystać będzie ok. 100 mieszkańców stałych.	
8.	Zgodność z dokumentami planistycznymi (studium/plan)	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy opracowane dla Gminy Jednorożec wskazuje na konieczność dokończenia wodociągowania gminy Jednorożec	
9.	Harmonogram realizacji	Nazwa etapu (fazy) realizacji zadania:	Okres realizacji od I kw. 2008 r. do II kw. 2008r.
		dokumentacja projektowa	I kw. 2008 r.
		studium wykonalności projektu	II kw. 2008 r.
		przetarg	II kw. 2008r.
		realizacja projektu	od II kw. 2008 r. do III kw. 2008r.
10.	Oczekiwane rezultaty realizacji zadania		

	- wskaźniki produktu	Łączna długość sieci wodociągowej 4 103 m., przyłącza wodociągowe dł. – 575 m (ilość przyłączy 31 szt.), ilość hydrantów 9 kpl.			
11.	Przewidywane nakłady do poniesienia w 2008 (w zł)				
	Lata	Całkowity koszt projektu (w zł)	w tym (w zł)		
			Budżet gminy	Kredyty/pożyczki	Inne źródła
2008	520 000,00	30 000	380 000	110 000	
12.	Uwagi:				

ZADANIE nr 14

1.	Nazwa zadania	Budowa i modernizacja dróg gminnych w ramach projektu "Stworzenie warunków dla rozwoju agroturystyki w dolinie Omulwi i Orzyca"
2.	Obszar strategiczny	Infrastruktura komunikacyjna
	Cel strategiczny/ operacyjny	B. Wysoka dostępność komunikacyjna całej gminy B.1. Sieć dróg dostosowana do potrzeb
	Działanie	B.1.1. Modernizacja sieci dróg gminnych
3.	Beneficjent końcowy (nazwa i adres)	Gmina Jednoróżec, ul. Odrodzenia 14, 06 – 323 Jednoróżec
4.	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu (nazwa, adres)	Gmina Jednoróżec, ul. Odrodzenia 14, 06 – 323 Jednoróżec
5.	Lokalizacja zadania	Miejscowości: Żelazna Rządowa, Parciaki, Olszewka, Połoń, Ulatowo-Pogorzel
6.	Charakterystyka zadania	Przedmiotem projektu jest ulepszenie 11,454 km nawierzchni zwirowych poprzez potrójne powierzchniowe utwardzenie nawierzchni emulsją asfaltową średniorozpadową oraz kruszywem.
7.	Uzasadnienie wyboru zadania (zastosowane kryteria)	<p>Celem realizacji projektu jest przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i ekonomicznej mieszkańców gminy Jednoróżec. Połączenie miejscowości, przez które przebiegają modernizowane ciągi drogowe klasy D ze zintegrowanym układem komunikacyjnym - drogi powiatowe klasy G i L, wojewódzkie i krajowa nr 57 oraz przebudowanych dróg bitumicznych klasy Z i L stwarza dostęp do terenu gminy z obszaru całego kraju. Istnieje możliwość włączenia ulepszonych dróg zwirowych do krajowego systemu dróg rowerowych.</p> <p>Realizacja projektu udostępni inwestorom atrakcyjne tereny inwestycyjne. Umożliwi restrukturyzację gospodarki gminy w kierunku usług, w tym szczególnie w sektorze turystycznym. Dostosowanie parametrów technicznych objętych projektem dróg, do standardów UE spowoduje redukcję czasu podróży (transportu) o 10% . Poprawi bezpieczeństwo ruchu drogowego, szczególnie rowerzystów. Wpłynie na ochronę środowiska ograniczając hałas i zapylenie. Wzmocni powiatowy system ochrony przeciwpożarowej lasów oraz zmniejszy prawdopodobieństwo występowania katastrof ekologicznych. Realizacja projektu otworzy obszar gminy dla nowych inwestycji, zwiększy mobilność zawodową oraz zmniejszy dysproporcje w jakości życia mieszkańców gminy w stosunku do mieszkańców dużych aglomeracji. Stworzy szansę na zwiększenie aktywności oraz prawidłowy rozwój kariery zawodowej mieszkańców gminy, szczególnie młodzieży. W odczuwalny sposób wpłynie na poprawę warunków życia populacji całego regionu.</p>

8.	Zgodność z dokumentami planistycznymi (studium/plan)	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy opracowane dla Gminy Jednorozec wskazuje na konieczność realizacji modernizacji sieci dróg gminnych.			
9.	Harmonogram realizacji	Nazwa etapu (fazy) realizacji zadania:		Okres realizacji od III kw. 2004r. do III kw. 2005r.	
		dokumentacja projektowa		III kw. 2005 r.	
		studium wykonalności projektu		III kw. 2005r.	
		przetarg		I kw. 2006r.	
		realizacja projektu		od II kw. 2006 r. do III kw. 2006r.	
10.	Oczekiwane rezultaty realizacji zadania				
	- wskaźniki produktu	Łączna długość zmodernizowanych dróg – 11,454 km			
11.	Przewidywane nakłady do poniesienia w 2005 (w zł)				
	Lata	Całkowity koszt projektu (w zł)	w tym (w zł)		
			Budżet gminy	Kredyty/pożyczki (WFOŚiGW)	Fundusze strukturalne
	2005	1 028 429	359 950	0,00	668 479
12.	Uwagi: Zadanie zrealizowane				

ZADANIE nr 26

1.	Nazwa zadania	Budowa zespołu obiektów sportowych, w tym hali sportowej w Jednorozcu	
2.	Obszar strategiczny	Oświata, kultura i wychowanie	
	Cel strategiczny/ operacyjny	C. Nowoczesna baza oświatowo – kulturalno – wychowawcza odpowiadająca współczesnym wyzwaniom edukacyjnym C.1. Nowoczesna baza oświatowo – wychowawcza	
	Działanie	C.1.2. Inwestycje w bazę dydaktyczną	
3.	Beneficjent końcowy (nazwa i adres)	Gmina Jednorzec, ul. Odrodzenia 14, 06 – 323 Jednorzec	
4.	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu (nazwa, adres)	Gmina Jednorzec, ul. Odrodzenia 14, 06 – 323 Jednorzec	
5.	Lokalizacja zadania	Jednorzec	
6.	Charakterystyka zadania	Przedmiotem projektu jest budowa hali widowiskowo – sportowej i boiska wielofunkcyjnego przy zespole obiektów oświatowych: budynek Szkoły Podstawowej, Publicznego Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego w Jednorzcu	
7.	Uzasadnienie wyboru zadania (zastosowane kryteria)	<p>Celem realizacji projektu jest budowa zespołu obiektów sportowych (hala widowiskowo – sportowa i boisko wielofunkcyjne) przy obiektach oświatowych (budynku Szkoły Podstawowej, Publicznego Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącym) w Jednorzcu</p> <p>Realizacja projektu umożliwi zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży. Pozwoli na organizowanie imprez kulturalno – rozrywkowych. Realizacja projektu otworzy obszar gminy dla nowych propozycji kulturalnych oraz zmniejszy dysproporcje w jakości życia mieszkańców gminy w stosunku do mieszkańców dużych aglomeracji. Stworzy szansę na zwiększenie aktywności ruchowej mieszkańców gminy, szczególnie młodzieży.</p>	
8.	Harmonogram realizacji	Nazwa etapu (fazy) realizacji zadania:	Okres realizacji od IV kw. 2006 r. do IV kw. 2009 r.
		dokumentacja projektowa	IV kw. 2006 r.
		studium wykonalności projektu	III kw. 2008
		przetarg	IV kw. 2008 r.
		realizacja projektu	IV kw. 2008 r. do IV kw. 2009 r.
9.	Oczekiwane rezultaty realizacji zadania		
	- wskaźniki produktu	Hala widowiskowo – sportowa Boisko wielofunkcyjne	

Przewidywane nakłady do poniesienia w latach 2008 - 2010 (w zł)					
10.	Lata	Całkowity koszt projektu (w zł)	w tym (w zł)		
			Budżet gminy	Fundusze strukturalne	Inne środki
	2008	2 705 234	105 234	1 300 000	1 300 000
	2009	4 335 000	335 000	2 700 000	1 300 000
11.	Uwagi:				

V. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Realizacja projektów z zakresu rozwoju infrastruktury technicznej i poprawy ochrony środowiska będzie miała bezpośredni pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze. Zmniejszy się ilość zanieczyszczeń odprowadzanych do wód, zmniejszy się negatywne oddziaływanie odpadów na środowisko przyrodnicze, poprawią się warunki komunikacji drogowej. Projekty związane z rozwojem turystyki wpłyną na zwiększenie się atrakcyjności gminy, co może skutkować wzrostem zainteresowania turystów wypoczynkiem na terenie gminy. Efektem może być spadek bezrobocia i wzrost dochodów mieszkańców gminy.

Wskaźniki, dzięki którym możliwa jest ocena postępu we wdrażaniu Planu Rozwoju Lokalnego, podzielone są na trzy kategorie:

1. wskaźniki produktu, odnoszące się do rzeczywistych efektów działania;
2. wskaźniki rezultatu, odpowiadające bezpośrednim i natychmiastowym efektom wynikającym z wdrożenia programu;
3. wskaźniki oddziaływania, obrazujące długofalowe konsekwencje danego programu.

W gminie Jednorzec wyżej wymienione wskaźniki powinny wyglądać następująco:

1. WSKAŹNIK PRODUKTU

- długość wybudowanej sieci wodociągowej;
- długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej i ilość przyłączy kanalizacyjnych;
- liczba zmodernizowanych obiektów i urządzeń;
- długość zmodernizowanych dróg;
- poprawa czystości wód dzięki wybudowaniu oczyszczalni ścieków;
- liczba mieszkańców objęta zagospodarowaniem odpadów stałych – segregacją;
- liczba powstających gospodarstw agroturystycznych;
- poziom zalesienia terenów Gminy;
- powierzchnia wybudowanej hali i boiska.

2. WSKAŹNIK REZULTATU

- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej w rejonie projektu;
- wzrost atrakcyjności turystycznej gminy;
- stworzenie warunków do rozwoju drobnej przedsiębiorczości
- zwiększenie poziomu skanalizowania obszaru miasta i gminy;
- zwiększenie liczby gospodarstw domowych podłączonych do kanalizacji sanitarnej;
- zwiększenie poziomu skanalizowania obszaru gminy;
- zmniejszenie kosztów jednostkowych oczyszczania ścieków;
- poprawa czystości wód powierzchniowych;
- zmniejszenie nakładów na bieżące remonty nawierzchni;
- poprawa stanu środowiska poprzez ograniczenie emisji toksycznych składników spalin;
- zmniejszenie zanieczyszczeń środowiska odpadami stałymi.

3. WSKAŹNIK ODDZIAŁYWANIA

- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- poprawa stanu środowiska naturalnego;
- poprawa zdrowotności mieszkańców;
- liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy;
- poprawa poziomu życia mieszkańców.

Zasadniczy pomiar wskaźników odbywać się będzie na poziomie zadań. Dla poszczególnych projektów przyjęte zostały ramowe zestawy wskaźników, które obrazować będą przebieg procesu wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego.

W wyniku realizacji zadań objętych interwencją planu zostaną osiągnięte rezultaty, które w dłuższym horyzoncie przekładać się będą na polepszenie ogólnej sytuacji w gminie w ramach poszczególnych obszarów. Sytuacja ta opisana została za pomocą wskaźników oddziaływania. Dla zadań objętych Planem wskaźniki przedstawiają się następująco:

Tabela 52: Wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego.

Nazwa zadania objętego interwencją Planu Rozwoju Lokalnego	Wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego		
	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie
Budowa oczyszczalni ścieków w Jednorozcu	Oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna docelowo o przepustowości 620m ³ /doba: - ścieki z kanalizacji 560 m ³ /doba - ścieki dowożone 60m ³ /doba	Wzrost liczby gospodarstw domowych/ budynków podłączonych do sieci.	Wzrost ilości oczyszczonych ścieków. Poprawa stanu czystości cieków wodnych. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej obszaru gminy.
Kanalizacja sanitarna w miejscowości Jednorozec i Stegna	Łączna długość sieci kanalizacyjnej – 27 363 m (kanały Ø 300 mm – 89 m, Ø200 mm – 12 780,5 m, Ø75 mm – 1 627 m, Ø32 mm – 234m; przykanaliki Ø 160 – 12 632,5 m), Liczba przyłączy – 520 szt.	Wzrost liczby gospodarstw domowych/ budynków podłączonych do sieci.	Wzrost ilości oczyszczonych ścieków. Poprawa stanu czystości cieków wodnych. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej obszaru gminy.
Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowościach Kobylaki Czarzaste, Kobylaki Konopki, Kobylaki Korysze, Kobylaki Wólka - gm. Jednorozec	Sieć wodociągowa– dł. 17 367 m (sieć wodociągowa dł. 15 366 m, przyłącza wodociągowe dł. 2 001 m). Liczba przyłączy – ok. 50 szt. Liczba hydrantów – 23 szt.	Wzrost liczby osób korzystających z sieci wodociągowej.	Poprawa jakości życia mieszkańców.
Rozbudowa wodociągu grupowego	Sieć wodociągowa– dł. 4.103 mb	Wzrost liczby osób korzystających z sieci	Poprawa jakości życia mieszkańców.

Żelazna Rządowa – budowa wodociągu Parciaki – Parciaki-Stacja oraz likwidacja wyeksploatowanego o wodociągu zakładowego	Liczba przyłączy – 31 szt. (dł. 575mb)	wodociągowej.	
	Liczba hydrantów – 9 kpl.		
Stworzenie warunków dla rozwoju agroturystyki w dolinie Omulwi i Orzyca w gminie Jednorożec	Długość zmodernizowanych dróg – 11,454 km	Zwiększenie nośności ulepszonych dróg Wzrost natężenia ruchu	Poprawa jakości życia mieszkańców. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i dostępności obszaru gminy.
Budowa zespołu obiektów sportowych, w tym hali sportowej w Jednorożcu	Powierzchnia użytkowa hali widowiskowo-sportowej i boiska wielofunkcyjnego	Wzrost liczby korzystających i biorących udział w imprezach okolicznościowych	Zwiększenie aktywności ruchowej mieszkańców Gminy, a szczególnie młodzieży. Zagwarantowanie większej liczby rozrywek i atrakcji.

Monitorowanie wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania będzie dokonywane raz w roku na etapie oceny PRL na podstawie danych:

- danych statystycznych uzyskanych z GUS i Powiatowego Urzędu Pracy,
- danych z Ewidencji Działalności Gospodarczej prowadzonej przez Wójta Gminy Jednorożec,
- innych dostępnych opracowań pozwalających na monitorowanie wskaźników rezultatu.

VI. PLAN FINANSOWY NA LATA 2004 – 2006 I 2007 – 2013

Indykatywną tablicę finansową Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Jednorożec (w zł) przedstawiono poniżej:

Nr zadania	Nazwa zadania	lata realizacji	Całkowity koszt projektu (w zł)	Źródła finansowania			
				Budżet gminy	Kredyty/ pożyczki (WFOŚiGW)	Fundusze strukturalne	Inne
1.	Budowa oczyszczalni ścieków w Jednorożcu	2005	2 147 425	106 856	430 000	1 610 568	–
		2006	2 147 425	106 856	430 000	1 610 568	–
RAZEM			4 294 850	213 712	860 000	3 221 136	
2.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Jednorożec i Stegna	2005	–	–	–	–	–
		2006	1 193 470	68 953	824 517	–	300 000

		2007	149 415	31 135	–	–	118.280
		2008	6 631 720	300 000	–	6 300 000	31 720
		2009	3 450 000	150 000	1 000 000	2 000 000	300 000
RAZEM			11 424 605	550 088	1 824 517	8 300 000	750 000
5.	Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowościach Kobylaki Czarzaste, Kobylaki Korysze, Kobylaki Wólka – gmina Jednorożec	2006	1 644 698,00	150 000,00	344 698,00	1150000,00	
RAZEM			1 644 698,00	150 000,00	344 698,00	1150000,00	
6.	Rozbudowa wodociągu grupowego Żelazna Rządowa – budowa wodociągu Parciaki – Parciaki-Stacja oraz likwidacja wyeksploatowanego wodociągu zakładowego	2008	520 000	30 000	380 000	–	110 000
RAZEM			520 000	30 000	380 000	–	110 000
14.	Stworzenie warunków dla rozwoju agroturystyki w dolinie Omulwi i Orzyca w gminie Jednorożec	2006	1 028 429	359 950	0,00	668 471	–
RAZEM			1 028 429	359 950	0,00	668 471	–
26.	Budowa zespołu obiektów sportowych, w tym hali sportowej w Jednorożcu	2008	2 705 234	105 234	–	1 300 000	1 300 000
		2009	4 335 000	335 000	–	2 700 000	1 300 000
RAZEM			7 040 234	440 234	–	4 000 000	2 600 000

VII. SYSTEM WDRAŻANIA

Gmina Jednorozec realizuje zadania inwestycyjne w oparciu o średniookresowy horyzont planistyczny (do 2013 roku), który podzielony został na dwa zasadnicze podokresy realizacyjne:

- podokres I obejmujący lata 2004 – 2006,
- podokres II obejmujący lata 2007 – 2013.

Realizacja zadań w ramach tych okresów opierać się będzie na wdrażaniu projektów zapisanych w ramach planu.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Jednorozec na lata 2004 – 2006 oraz lata 2007 - 2013 stanowi dokument o charakterze programu operacyjnego.

Zadania realizowane będą za pośrednictwem poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Gminy Jednorozec.

Po zakończeniu każdego roku budżetowego w terminie do końca marca opracowane zostaną raporty z realizacji zadań Planu Rozwoju Lokalnego.

VIII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

1. MONITORING

Monitorowanie jest to proces systematycznego zbierania, raportowania i interpretowania danych. *Monitoring* dostarcza informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania pomocy.

Monitoring prowadzony będzie w zakresie rzeczowym i finansowym.

1.1. MONITORING RZECZOWY

Monitoring rzeczowy obejmował będzie kwantyfikowane dane obrazujące postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwienie oceny jego wykonania w odniesieniu do celów ustalonych w PRL i będzie prowadzony w trzech kategoriach:

- wskaźniki produktu,
- wskaźniki rezultatu,
- wskaźniki oddziaływania.

1.2. MONITORING FINANSOWY

Monitoring finansowy obejmował będzie dane finansowe realizacji projektów, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na niego środków w oparciu o raporty okresowe obrazujące wysokość wkładu finansowego pochodzącego ze środków publicznych.

1.3. MONITOROWANIE PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Jednostką bezpośrednio odpowiadającą za monitorowanie, wdrażanie i aktualizację Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Jednorożec jest Wójt Gminy.

W pracach związanych z monitorowaniem i oceną Planu Rozwoju Lokalnego mogą brać udział również niezależni eksperci oraz przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego i Urzędu Wojewódzkiego.

Przedmiotem oceny i monitorowania powinna być zgodność PRL z Programami Operacyjnymi (regionalnymi, ponadregionalnymi) i mechanizmami finansowymi.

Jednostka monitorująca ma również prawo wnosić wnioski do Wójta dotyczące podziału zadań na poszczególne jednostki organizacyjne i osoby fizyczne. Plan Rozwoju Lokalnego może być uzupełniany o kolejne zadania, które wynikają bezpośrednio ze zmian w Programach Operacyjnych .

2. OCENA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

RAPORTY Z PRZEBIEGU REALIZACJI ZADAŃ.

KONTROLA FINANSOWA, WYDATKOWANIE ŚRODKÓW ZGODNIE Z PRZEZNACZENIEM

WSKAŹNIKI EFEKTYWNOŚCI

3. WSPÓŁPRACA POMIĘDZY SEKTOREM PUBLICZNYM, PRYWATNYM I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Plan Rozwoju Lokalnego jest dokumentem otwartym i winien być uzupełniany poprzez wpis nowych zadań organizacyjnych i inwestycyjnych raz w roku kalendarzowym w okresie projektowania budżetu.

Wszelkie postulaty i wnioski przedsięwzięć inwestycyjnych do PRL przyjmuje pełnomocnik ds. przygotowania i zarządzania projektami, pełniący funkcję kierownika zespołu ds. przygotowania i zarządzania projektami.

Postulaty do PRL oraz wnioski składać mogą także radni, organizacje pozarządowe i nieformalne grupy mieszkańców, podmioty powiązane z budżetem gminy, w tym również spółki prawa handlowego.